

Erdészeti Lapok

Alapítva: 1862-ben

CLL. évfolyam
2016. március

Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata

www.oee.hu

150 éve
az erdők szolgálatában

A TARTALOMBÓL:

ERDÉSZETI SZAPORÍTÓANYAG ÉS KLÍMAVÁLTOZÁS
VADKÁROK MAGASKÖRIS-ÁLLOMÁNYOKBAN
ERDŐTÖRVÉNY KONFERENCIA
FENNTARTÓ VAGY FENNTARTHATÓ AZ ERDŐ?
DISPUTA A „CSODAKLÓNOKRÓL”
A „MAGYARSÁG FÁJA” ZALÁBAN

Gróf Hadik János

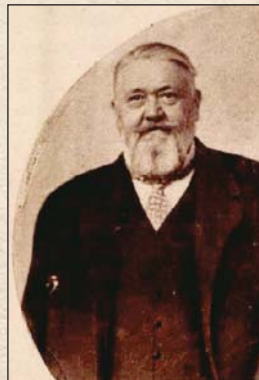
(Pálóc, 1863. nov. 23. ☉Budapest, 1933. dec. 10.)

A Főrendiház tagja, valóságos belső titkos tanácsos, belügyminisztériumi államtitkár, tárca nélküli miniszter, kinevezett miniszterelnök, az Országos Erdészeti Egyesület elnöke 1925☉1933 között.

Hadik János középiskolai tanulmányainak elvégzése után katonai pályára lépett. A bécsújhelyi katonai akadémián végzett, majd huszárhadnagyként lépett be a hadseregbe. 1893-ban szerelt le főhadnagyként. Ezt követően birtokain gazdálkodott és megkezdődött rendkívül színes politikai pályafutása is. 1901-ben a Szabadelvű Párt programjával képviselői mandátumot szerzett az abaújszíni választókerületben. 1906☉1910 között a Wekerle-kormány belügyminisztériumi államtitkára, majd 1917-től az Országos Közélelmezési Hivatal vezetésével és a közélelmezési ügyek vitelével megbízott tárca nélküli miniszteri tisztséget töltötte be. 1918-ban rövid ideig, az őszirózsás forradalom kitörése miatt csupán három napig, kinevezett miniszterelnök volt.

Hadik János gróf a Tanácsköztársaság idején két hétig a székesfehérvári börtönben raboskodott. Ezt követően felhagyott a politikai tevékenységgel és főként a szociális és gazdasági problémák felé fordult. Az Országos Közélelmezési Tanács elnöke, és az Országos Magyar Gazdasági Egyesület pénzügyi szakosztályának elnöke lett. 1927-ben a Felsőház tagja lett és a genfi világgazdasági konferencián képviselte a magyar kormányt. Ez évtől több más magas beosztást is elvállalt: a Kisbirtokosok Országos Földhitelezete, majd az Iparosok Országos Központi Szövetkezetének, és a Dohánytermelők Országos Egyesületének elnöke volt.

Az Országos Erdészeti Egyesületnek 1925☉1933-ig volt elnöke. Ez idő alatt az Egyesület megerősödött, érdekérvényesítő képessége nőtt, visszanyerte korábban elvesztett súlyát, lendületét. Jelentős szerepe volt az 1935-ös erdőtervény előkészítésében. 1933-ban, egy választmányi ülésen, az Országos Fagazdasági Tanács megalakítása körül kialakult véleménykülönbség miatt lemondott elnöki tisztségéről.

Gróf Hadik János emlékét őrzi: az 1930-as években a Herendi Manufaktúra elnökségi tisztségét is betöltötte, erre emlékeztet a róla elnevezett ún. Hadik minta.

Sírhelye: gróf Hadik János síremléke a seregélyesi temetőben található.

Cím: 8111 Seregélyes, Földrajzi koordináták: É 47-07-0546, K 18-35-4725.

Kép: Wikipedia, Tolnai Világlapja

Báró Waldbott Kelemen

(Tolcsva, 1882. jan. 12. ☉Budapest, 1945. febr. 14.)

Felsőházi tag, a Magyar Nemzeti Bank főtanácsának tagja, a Máltai Lovagrend és a Vitézi Rend tagja, az Országos Szőlő- és Borgazdasági Tanács és a Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesületének elnöke, az Országos Erdészeti Egyesület elnöke 1933☉1945 között.

Régi nemesi családból származó földbirtokos. Középiskolai tanulmányai elvégzése után 1900-ban katonai pályára lépett. Elvégezte a katonai akadémiát, majd 1918-ig tényleges katonatisztként szolgált az első világháború frontjain. Számos katonai kintűntetés tulajdonosaként, kétévi frontszolgálatot követően mint vezérkari őrnagy vonult vissza a birtokaira. Az első agrárpolitikai vonatkozás az életútjában, hogy a Borsod-Gömör-Heves Megyék Erdészeti Egyesülete

1923-ban elnökévé választotta. Ezt követően az Országos Erdészeti Egyesület először saját erdőtervény-előkészítő bizottságának tagjává, majd 1929-ben az OEE alelnökévé választotta. Az 1935-ös erdőtervény megteremtette az erdőtulajdonosok, az erdész szakemberek és a közérdek közötti összhangot, amiben Waldbott Kelemennek kiemelt szerepe volt. Az Országos Erdészeti Egyesület 1933-ban választotta meg elnökévé és ezt a tisztséget a Budapest ostroma során bekövetkezett tragikus haláláig viselte. Az Országos Fagazdasági Tanács elnökévé szintén 1933-ban nevezték ki. Személye meghatározó volt az 1936. évi budapesti II. Nemzetközi Erdészeti Kongresszus megszervezésében és magas színvonalú lebonyolításában, illetve a Nemzetközi Erdészeti Központ (CIS) létrehozásában, amelynek 1938-as megalakulásától négy évig első elnöke is volt.

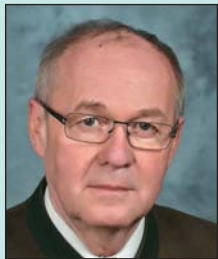

Kiváló szőlész-borász szakember és elismert politikus, aki Zemplén vármegye országgyűlési képviselőjeként a Parlament felsőházának tagja és számos fontos országgyűlési bizottság tagja is volt.

Sírhelye: báró Waldbott Kelemen sírhelye a családi kriptában Budapesten a Fiumei úti Nemzeti Sírkert 11. parcellájának első sorában, a 34-es sorszám alatt található (a Batthyány Lajos emlékmű lépcsősorával szemben).

Kép: Erdészeti Lapok, II. Vilmos huszárezred emlékkönyve

A harmadik oldal

Köszöntőmet a nagy múltú Egyesületünk és méltán hírneves bajdani tagjai tiszteletének ajánlom, a 25. jubileumi évét ünneplő FAGOSZ nevében, átérezve, hogy másfél évszázadra visszatekinteni jelentősen eltér a szokásos emberöltőnyi megemlékezésektől, hiszen ez az időtáv már maga a történelem.

Tagtársaink jelentős része erdész alapvégzettségű, vagy ha nem, igen közel áll az erdőböz, abhoz az előbelyhez, amely a múlt üzenetét bordozza. Nincs az az erdőjáró, aki egy idős erdő láttán ne gondolna bele, hogy mikor és hogyan kezdtek el annak faegyedei az életet. Mi erdészek egy kicsit többre is gondolunk, mert magunk előtt látjuk a növekedéssel járó munkát, a sok aggodalmat, gondoskodást és veszélyt.

Az erdőre jellemző, hogy befogad és ad az arra „érdemesültnék”, viszont elvárja egy latin mondás érvényesülését: Do

ut des! (Adok, hogy adj!). Leegyszerűsítve talán ez maga a fenntartható erdőgazdálkodás lényege.

Elődeink a magyar erdőkért tenni akaró szándékkal batározta el, hogy létrehozzák Egyesületünket. Végigtekintve az elmúlt 150 éven, sorsfordító történelmi események zajlottak. 1920. június 4-én aláírták a trianoni békediktátumot, a II. világháborút pedig teljes átrendeződés követte. E két utóbbi esemény nagy borderejű változásokat hozott a hazai erdők, erdészek számára is: hatalmas léptékű erdőterület elvesztését, később a teljes tulajdonforma átrendeződését.

Sok-sok vesződéssel, de a nehézségek után is átvették elődeink a szakmánkat a jelenbe. Időközben jutott energia a törvények megalkotására és csiszolására, az oktatás megszervezésére, a kutatások elindítására. Mindezek mögött ott állt Egyesületünk.

Szép örökséggel rendelkezünk, de nagy felelőséget követelnek tőlünk korunk eseményei is. Sikert kívánok Egyesületünknek, hogy elődjeink értékrendjét megőrizve teljesüljenek szándékaink.

Dr. Jung László
elnök, FAGOSZ

9x9x9

Az Országos Erdészeti Egyesület havonta megjelenő folyóirata

CLI. évfolyam 3. szám (március)
A kézirat lezárva: 2016. március 3.

A címlapon:

„Március idusán...” (Börzsöny)

Fotó: Nagy László

FŐSZERKESZTŐ: **NAGY LÁSZLÓ**

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE:

DR. OROSZI SÁNDOR

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:

dr. Bartha Dénes, Haraszti Gyula,
Lengyel László, Lomnici Gergely, Puskás
Lajos, dr. Sárnávi János, dr. Schiberna
Endre, Wisnovszky Károly

SZERKESZTŐSÉG:

1021 Budapest, Budakeszi út 91.
Telefon: 06 (1) 201-6293
Mobil: 06 (20) 330-3462
e-mail: erdlap@oeo.hu
www.erdeszetilapok.hu

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület,
1021 Budapest, Budakeszi út 91.

Levélcím: 1021 Budapest, Budakeszi út 91.

FELELŐS KIADÓ: **ZAMBÓ PÉTER** elnök

Tördelőszerkesztő: Balog Zoltán
Olvasószerkesztő: Rimóczy Irén

Nyomdai munkák:

PR Innovation Kft., Budapest

Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Felvilágosítást
a lappal kapcsolatban az Egyesület ad.

A beküldött kéziratokat, fényképeket
nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások
nem feltétlenül azonosok a szerkesztő
véleményével, azok tartalmáért min-
denkor a szerző felel. Honoráriumot
megegyezéssel csak felkért írásokért,
illetve grafikai munkákért fizetünk.

ISSN 1215-0398

A tartalomból:

Dr. Mátyás Csaba:

Az erdészeti szaporítóanyag megválasztása
a klímaváltozás fényében78

Nagy László:

Végleges vagyonkezelési szerződések82

Nagy Imre, Kámpel József, Berger Péter:

Hántáskár, kéregrágás vadkár értékelése
magaskőrös-állományokban I.84

Hajdu Márk, Zétényi Zoltán, Nagy László:

Konferencia az erdőtvény módosításról87

Bodor László:

Fenntartható vagy fenntartó az erdő és az erdőgazdálkodás?89

Dr. Bartha Dénes:

Gondolatok az erdészszakma alapfogalmairól90

Dr. Mátyás Csaba:

Az erdészeti fajtaminősítés jelentőségéről és a „csodaklónról”92

Szabó József:

Gyógyítja-e az oxyfa a rákot?.....93

Virág Máté:

Magyarországi árterek természetes és aktuális
vegetációjának összehasonlítása94

Kiss József:

Szlovák erdészek jártak hazánkban96

Balogh Róbert:

A szovjet tudomány és az OEE nemzetközi kapcsolatainak
jelentősége99

Csóka György: A pék lánya101

Miklós Tamás:

A Budakeszi Vadasparkban járt a Közjóért Szakosztály101

Szakács László: A „Magyarság fája” Zalában102

Nagy-Kbell Melinda:

Erdőképek, naprendszer és Illyés Károly munkássága103

Holdampf Gyula: Madridtól Durbanig104

Ormos Balázs:

25 éve szenteltük fel Egyesületünk zászlaját104

Wagner Tibor:

Bemutató Pászthory Lóránt fotóiból105

Nagy László: „Maorik” a Mecsekben112

Az erdészeti szaporítóanyag megválasztása a klímaváltozás fényében

Javaslatok a FORGER projekt eredményei alapján

Prof. dr. Mátyás Csaba – akadémikus

2016 februárjában zárult a FORGER¹ Erdészeti genetikai erőforrások fenntartható hasznosítása című EU-s projekt, amelynek egyik témája volt a genetikai erőforrások hasznosításának kutatása a klímaváltozásra való felkészülés szempontjából. Ennek a munkafeladatnak a szerző volt a koordinátora. Négy modell fafaj származási kísérleteiben vizsgálták a populációk klimatikus áttelepítésének következményeit, a tapasztalt válaszreakciókat és az abból levezethető következtetéseket a klímaváltozáshoz alkalmazkodó erdőművelés szempontjából.

A kutatási eredmények mielőbbi európai megismertetése érdekében a témavezető rövid bulletint állított össze a döntéshozók tájékoztatására, amelyet a projekt során nemrég publikáltunk (Mátyás 2016). Az eredmények alapján javasoljuk az erdészeti szaporítóanyag használatára vonatkozó rendelkezések módosítását, mivel a klímához való alkalmazkodás elsősorban a szaporítóanyag-választásban és a felújítás módjában kíván változásokat. Ezért hazai megismertetése is érdeklődésre tarthat számot. A bulletint magyar fordításban adjuk közre, a hazai szempontokat érintő kisebb módosításokkal.

Bevezetés

Az erdei fafajok rendkívül hosszú termesztési ciklusa miatt, a várható éghajlatváltozások felelős és megfontolt döntéseket követelnek az erdőgazdálkodótól, miközben a jövőbeni feltételekre vonatkozó ismereteink korlátozottak. Eddigi tapasztalataink nem elegendőek annak eldöntésére, hogy az erdei ökoszisztémák alkalmazkodását természetközeli módszerekkel, vagy aktívabb beavatkozással, például nem őshonos szaporítóanyag alkalmazásával tudjuk-e jobban elősegíteni. Jelen pillanatban a klimatikus változásokra felkészítő támogatott migráció (human-assisted transfer) gondolatát Európában még kevésbé támogatják. A kétségtelen bizonytalanságok mellett ennek elsősorban az az oka, hogy az éghajlatváltozás hatásai, más régiókhoz képest (itt elsősorban Észak-Amerika északnyugati részére gondolunk) Európa nagy részén eddig aránylag mérsékeltlen jelentkeztek.

A klímaváltozás hatását mérséklő szaporítóanyag megválasztására vonatkozó javaslatok terepi kísérletek és modellezések eredményein alapulnak. A cél nem a mindenhol alkalmazható, legjobb megoldás kiválasztása volt, hanem az erdőgazdálkodó döntéseit segítő, általánosítható kutatási eredmények bemutatása, amely egyben a természetvédők és terepi ökológusok informálását is szolgálja.

* A jövőbeni klíma meghatározása összetett geofizikai modellek alapján történik, ellentétben az időjárás-előrejelzéssel, ezért használjuk az „előrevetítés” kifejezést.

A genetikai adottságok és az erdőművelés együttesen befolyásolják az alkalmazkodást

A felújított erdőállomány jövőbeni teljesítményét és alkalmazkodóképességét a felhasznált szaporítóanyag öröklött adottságai határozzák meg, ezért a megfelelő döntések meghozásához elengedhetetlen a genetikai háttér ismerete. Melyek az ezzel kapcsolatos legfontosabb tények?

- Az erdőállomány alkalmazkodóképessége egyrészt a nagyfokú fajon belüli diverzitáson (vagyis a *genetikai diverzitáson*), és a faji diverzitáson (vagyis az elegység mértékén) alapszik.
- Az előrevetített* éghajlati változások a hagyományosan nevelt erdőállományokban *egyetlen* vágásforduló alatt következnek be, vagyis az eltelepített vagy felújított populációban öröklött genetikai változatosság a további alkalmazkodás keretfeltétele és egyben korlátja is.
- Az erdei fafajok különleges adottsága a nagyfokú és hatékony génáramlás. A virágpor nagy távolságokat tehet meg, és ennek megfelelően a populáció génkészletét növelő, külső eredetű megporzás mértéke jelentős lehet. Ez lehet előnyös, de hátrány is, amennyiben a génáramlás az alkalmazkodóképességet gyengíti.
- A természetes kiválasztódásra hagyatkozás akkor hatékony, ha a kellően nagy létszámú utódnemzedék eleendően nagy alkalmazkodóképességgel rendelkezik.
- A felnövekvő állományban a változó termőhelyi (klíma) feltételekhez alkalmazkodás folyamatát gyakori, mérsékelt gyérítésekkel segíthetjük elő legjobban. Ezáltal a populáció génkészletét fokozatosan igazítjuk a feltételekhez.

Az említett elvek alapján megállapítható, hogy a felújításról hozott döntés és az ahhoz felhasznált szaporítóanyag a továbbiakban meghatározza az erdőállomány alkalmazkodóképességét, vitalitását és hozamát is.

A klímaváltozás hatásainak kivédését sokan kizárólag új, „klímatoleráns” (nem klímarezisztens!) fafajok behozatala révén gondolják megoldhatónak. Mivel ez a jelenlegi társulási viszonyok, az ökológiai feltételek gyökeres megváltoztatásával jár, csak végső esetben javasolható. Ha lehetséges, a meglévő fafaj(ok) alkalmazkodóképességét kell megerősíteni, ha kell, génkészletük feljavításával. Erre a célra olyan természetes populációk áttelepítését javasoljuk, amelyek eredeti termőhelyükön szélsőségesebb éghajlathoz alkalmazkodtak, vagyis nincs szükség nemesítési munkafolyamat közbeiktatására.

Lehetséges-e a szaporítóanyag kiválasztásához Európa-szerte egységes alapelveket megfogalmazni?

A klímaváltozás trendje és az erdőkre gyakorolt hatása Európában nem egységes. A mediterrán délen és a kontinentális Délkelet-Európában, a szárazsági (xerikus) határ közelében, a további melegedés és nyári aszályosság a fafajok

Két francia kocsánytalan tölgy származás parcellái 28 éves korban, egy mérsékelt atlanti klímájú származási kísérletben (Petite Charnie, Normandia, júl. átl. T: 18,6 °C, évi csap.: 738 mm). (Mátyás Cs. fotói)

1. ábra. Fontainebleau-i származás egy magtermelő állományból, mérsékelt-kontinentális belszínről (évi átlag T: 10,5 °C, évi csap.: 657 mm). A populáció ΔEQ -ban kifejezett klímaváltozása $-3,8$; ami enyhe lebűlést és csapadéknövekedést jelent (magyarázat a 3. ábrán). A kismértékű, előnyös irányú klímaváltozás és a gondos erdőnevelés meglátszik az utódok kiváló növekedésén, és igen jó, 98%-os megmaradásán.

2. ábra. Méés-i származás az elterjedés meleg-csapadékos, atlanti pereméről (évi átlag T: 13,7 °C, évi csap.: 1132 mm). A gyenge növekedést és megmaradást, valamint a gombás megbetegedést (anthracnózis) az áttelepítéssel járó erőteljes szárazodás (ΔEQ : +8,5), és feltehetőleg a szélsőséges származási helyszín is magyarázza.

növekedésének a visszaesésével és rovarkárok, betegségek fokozódásával jár. A szárazságtolerancia genetikailag meghatározott határait elérve, az öngyérülés (mortalitás) mértéke fokozódik és akár a faj helyi kihalásához is vezethet. Ezért az alkalmazkodó gazdálkodás bevezetése elkerülhetetlen.

Nyugat- és Észak-Európában is emelkedik (sőt: jobban emelkedhet) a hőmérséklet, ami a vegetációs idő hosszabbodását és a növedék gyorsulását eredményezheti – de csak addig, amíg a csapadék mennyisége a növekvő párologtatási igényt fedezni tudja. A fajok elterjedésének felső, azaz hőmérsékleti (termikus) határán a termőhelyi feltételek javulása spontán kolonizációhoz és az elterjedési terület kibővüléséhez vezethet. Az alkalmazkodó beavatkozások szükségessége ezért ott kevésbé sürgető.

Mindezek alapján megállapítható, hogy sem a klímaváltozás várható hatása, sem a beavatkozások szükségessége nem egységes Európában. A Kárpát-medence alacsony fekvésű területeire szorult Magyarország szinte teljes egészében (a magasabb hegyvidékeket leszámítva) ökológiailag a klímfüggő fajok elterjedési határára esik, ezzel a változásoknak erősebben kitett, mint az optimumhoz közeli zónák, pl. Hollandia, vagy Bajorország. Ezért a hazai alapelvek részben eltérhetnek a környező országokétól.

A helyi alkalmazkodottság szerepe a jövőben

A szaporítóanyag-felhasználás eddigi szabályainak az alapja a „helyi származás a legjobb” elve volt. A terpi kísérletekben azonban gyakorta megfigyelhető, hogy a helyi eredetű származások nem szükségszerűen jobbak, mint a más feltételekhez adaptálódott populációk. A szélsőségesebb környezetből kissé hűvösebb, csapadékosabb klímába került populációk növedéke gyakran meghaladja a helyiekét (1. ábra). Genetikai vonatkozásban a jelenség magyarázata az, hogy az alkalmazkodást segítő természetes szelekció mellett más folyamatok is befolyásolják a génkészletet, köztük a génáramlás, a beltenyésztettség, vagy a populációk jégkorszak utáni vándorlásának hatása. Emellett az évszázados emberi beavatkozás is gyakorolható előnyös és kedvezőtlen hatásokat egyaránt.

A helyi (őshonos) származások jelentőségével kapcsolatos vitákat némileg leértékeli a klímaváltozás, amely a termőhelyi feltételeket eleve jelentős mértékben, sokszor igen gyorsan, módosítja – a folyamat hatása máris érzékelhető (4. ábra).

Támogatott migráció: pro és kontra

A szélsőségesebb feltételekhez alkalmazkodott, nem őshonos származások vagy fajok behozatala jelenleg vitatott kérdés; az erdészek zöme az alkalmazkodóképesség megőrzése szempontjából a természetközeli, változatos összetételű

A szaporítóanyag és felújítási mód választásának lehetőségei változó feltételek függvényében

- *A helyi alkalmazkodottságra támaszkodó, természetes felújítás:* ha a helyi származás alkalmazkodóképessége elegendő a változások követésére.
- *Korlátozott beavatkozás:* amennyiben a helyi populáció várható alkalmazkodóképessége, stabilitása kétséges, ajánlott az elegyítés preadaptált szaporítóanyaggal.
- *Támogatott génáramlás alkalmazása:* ha a helyi populáció klímaterenciája nem kielégítő, preadaptált származással helyettesíthető, amennyiben elérhető megfelelő szaporítóanyag-forrás.
- *Támogatott fajvándorlás (migráció) alkalmazása, elegyítés:* ha az előrevetített referenciaklíma szignifikánsan kívül esik a faj faj toleranciahatárán, a felújításhoz más klímaterenciájú faj(ok) felhasználása, vagy legalábbis elegyítése szükséges.

erdőállományok fenntartását elegendőnek tartja. Ez a felfogás helytálló egészen addig, amíg a hőmérsékleti és csapadékviszonyok lehetővé teszik a helyi populációk megfelelő növekedését és vitalitását.

A terepi kísérletek eredményei azt mutatják, hogy az erdei fajok alkalmazkodóképessége valóban nagymértékű, különösen az elterjedési terület középső részén.

Kimutattuk például, hogy bükk és tölgy populációk az évi átlaghőmérséklet akár +2 °C feletti emelkedését is tolerálják, amennyiben a csapadékviszonyok ezt lehetővé teszik. Másrészt, a terepi adatok azt is mutatják, hogy az éghajlatváltozás mértéke meghaladhatja a helyi populáció alkalmazkodóképességét, a szárazsági határ közelében a fajfajt is. Drasztikusabb szélsőségek fellépése esetén szükségessé válhat az aktív beavatkozás a természeti folyamatokba. A támogatott migrációt, ahogy azt a *fenti szöveg* doboz példája bemutatja, egyelőre korlátozottan alkalmazzák Európában, részben az információ szűkössége és a módszer vitatott szerepe miatt.

A megfelelő szaporítóanyag kiválasztása

A döntés alapja elsősorban a körzetre előrevetített klimatikus változások ismerete. Ha jelentős változások várhatók a vágásforduló időtartamán belül, más származások, esetleg más fajok figyelembevételére lehet szükség. Egy adott faj klímaterenciájáról az erdőművelési tapasztalatok és hosszú lejáratú kísérletek eredményei szolgáltathatnak adatokat.

A tudományosan megalapozott döntéshez terepi tapasztalatok alapján meghatározott klimatikus küszöbértékekre volna szükség. A klímaterenciák és az alkalmazkodó erdőművelés legcélszerűbb módjának megválasztásához elsősorban a származási kísérletek eredményei szolgálhatnak alapul. Sajnos ilyen információk egyelőre csak korlátozottan hozzáférhetők, és alig néhány fontosabb fajra és nagyon kevés megfelelően kiértékelt kísérletre támaszkodhatunk. Ezért az erdőgazdálkodó fontos feladata a helyi klímakárok és az érintett termőhelyek figyelemmel kísérése, hogy gyakorlatot szerezzen a lehetséges veszélyek felismerésében (növedék-visszaesés, antagonisták szervezetek által okozott károk, szukcessziós változások stb.). Az észlelt károkat az extrém időjárási jelenségekkel, elsősorban az extrém, ismétlődő aszályokkal összefüggésben kell értékelni. Ez

szükségessé teszi a közelmúlt és az aktuális időjárási viszonyok követését – helyi klímaállomások felállítása fontos segítséget nyújthat.

A jövőben várható éghajlati változások előrebecslésére részletes, ún. *leskálázott klímaterképek* szükségesek. A magyar viszonyokra jelenleg fejlesztés alatt áll egy erdészeti döntéstámogató rendszer, amely ezeket az információkat helyi viszonylatban hamarosan szolgáltatni fogja (*a cikk végén erre visszatérünk*). A szaporítóanyag-forrás kiválasztásához először egy *jövőbeni referencia-időszakot* kell meghatározni. Az előrevetítés bizonytalanságait figyelembe véve javasoljuk egy olyan 30 éves periódus kiválasztását, amelynek mediánja a tervezett *vágásforduló egyharmadánál* legyen. A *2. szöveg* doboz az előalkalmazkodott származás kiválasztására mutat be egy virtuális példát, amely hazai terepi vizsgálatokon (*Horváth-Mátyás 2014*) alapul. A klímaváltozás mértékének és a faj klímaterenciájának ismeretében a megfelelő alkalmazkodási megoldás kiválasztható. A klímaterenciák küszöbértékei természetesen fajonként változnak.

A jövőben feltételezett klímát jobban toleráló, ún. „*előalkalmazkodott*” (preadaptált) származás választásakor olyan szaporítóanyag-forrást kell keresni, ahol a jelenlegi feltételek hasonlóak a telepítési helyszínre előrevetített éghajlathoz (*3. ábra*). Hazánkban erre legtöbbször határon túli területek jöhetnek számításba. Ehhez az európai klímaterképeken kívül szükség van a faj pontos elterjedésének ismeretére is. Valamennyi fontosabb európai faj részletes elterjedési térképe elérhető az EUFORGEN (Európai Erdészeti Génmegőrző Hálózat) EUGIS portálján (<http://www.euforgen.org/distribution-maps>).

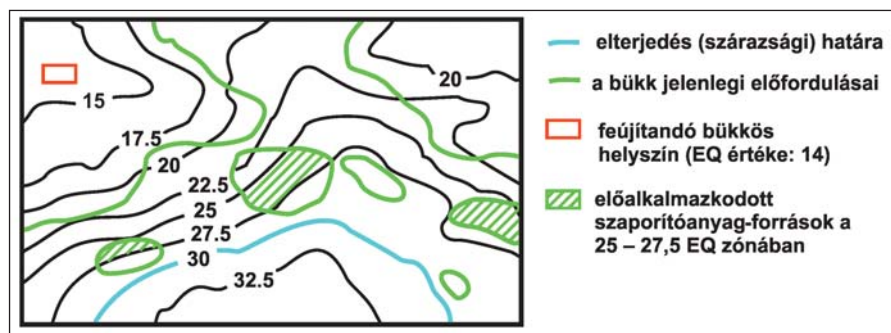
Ugyanott rövidesen hozzáférhető lesz az Európában nyilvántartott szaporítóanyagforrások (magtermelő állományok) koordinátákkal rögzített digitális listája is. A kiválasztásnál a tengerszint feletti magasságot nem szabad figyelmen kívül hagyni: a „*déli*” származás nem feltétlen melegebb-szárazabb klímához alkalmazkodott, ha magasabb fekvésben tenyészik.

A terepi tapasztalatok alapján a túlságosan távoli szaporítóanyag-források választása csak a fiatalkori növekedés alapján kockázatos döntés. Emellett figyelembe kell venni más

Virtuális példa: jövőbeni klímához preadaptált bükk származás választása

A szelekció alapja a bükk állományok aszálykitettsége, amelyet az Ellenberg indexszel (EQ) adtunk meg. A figyelembe vett jövőbeni referenciaklíma a vágásforduló 1/3-a, vagy 40 év. Amennyiben az előrevetített klíma változása (ΔEQ) a következő értékek szerint alakul:

- *6 ΔEQ alatt:* az állomány alkalmazkodóképessége általában elegendő a változásokhoz alkalmazkodásra;
- *6–12 ΔEQ között:* az alkalmazkodottság preadaptált szaporítóanyag elegyítésével javítható (*3. ábra*);
- *13–17 ΔEQ között:* a jelentős (>25%) növedékcsökkenés és károsításkockázat ellensúlyozására a szükséges felújításhoz preadaptált szaporítóanyag alkalmazása javasolt;
- *17 ΔEQ felett:* a felújításhoz magasabb klímaterenciával rendelkező faj(ok) javasolt (elsősorban kocsánytalan tölgy).

3. ábra. Klímateráns bükk származások azonosítása támogatott adaptációhoz
A virtuális klímaterben az éghajlati grádiens az Ellenberg aszályindexszel¹ (EQ) szemléltetjük. A bükk elterjedése a tájban (zöld vonal) csak a klímaterancia határáig, 30 EQ-ig terjed. A következő 40 év aszályindex növekedését (ΔEQ) 12-nek feltételezve, a felújításra tervezett állomány (piros négyzet) helyszínén a jelenlegi 14-es aszályindex $14+12 = 26$ -ra fog emelkedni. Ebhez előalkalmazkodott populációkat 25–27,5 EQ-értékkel (zölden vonalkázva) az elterjedés alsó peremén lehet azonosítani (terv: Mátyás - Rasztovits).

szempontokat is, elsősorban az extrém időjárási eredményekkel és károsítókkal kapcsolatos toleranciát. Ez azt is jelenti, hogy például a teljesítmény értékelésekor érdemes megvizsgálni, hogy a kiválasztott populáció eddigi élete során milyen szélsőséges eseményeknek volt kitéve.

Extrém, izolált előfordulásból származó szaporítóanyagok kockázata

Az elterjedési terület déli peremén, ahol csak elszórtan vannak a faj számára alkalmas termőhelyek, az előfordulások szigetszerűek, a populációk létszáma lecsökken és általában elegyes állományban fordulnak elő. Ezen származások kiválasztása több kockázatot hordoz, mert szélsőséges klimatikus hatásoknak, és sokszor erős emberi beavatkozásnak (sarjztatás, válogató erdőhasználat, legeltetés stb.) voltak kitéve. Génkészletük értékes, klímateranciát segítő géntörzseket nagyobb gyakoriságban tartalmazhat, ugyanakkor az extrém szelekció miatt beszűkült is lehet, épp ezért az eltérő feltételekhez való alkalmazkodóképességük korlátozottabb lehet (2. ábra). A szaporítóanyag-forrás minőségéről ezért lehetőség szerint információt célszerű szerezni. Csökkenti a kockázatot, ha ilyen esetben eltérő helyszínek (magtermelő állományok) szaporítóanyagát vegyesen használjuk.

Ha nincs a jövőbeni klímához előalkalmazkodott szaporítóanyag-forrás

Amennyiben a felújítandó állományok a fafaj szárazsági határa közelében helyezkednek el, előfordulhat, hogy az előbbiekben leírt kiválasztási módszerrel nem lehet alkalmasabb (előalkalmazkodott) szaporítóanyag-forrást találni, mert a jövőbeni éghajlati feltételek a faj genetikai alkalmazkodóképessége határán kívül esnek. Bár nem kizárt, hogy a jelenkori elterjedési területek alapján meghatározott, ún. *klímaterék* (klimaniche-ek) nem fedik le megfelelően a faj tényleges tűrőképessége határait, a fafaj – főleg elegyetlen – felújításának a kockázata nemcsak a bizonytalan növekedés és fatermés, hanem a jövőben várható, ismeretlen mértékű egészségi problémák miatt nagyon nagy. Ilyen esetben, az elérhető őshonos elegyfajok mellett, alkalmasint meg kell fontolni alternatív,

nem őshonos klímateráns fafajok bevonását is, természetesen az ökológiai-természetvédelmi szempontok lehetséges mérvű figyelembevételével. Nem őshonos faj alkalmazása esetén ilyen például az azonos nemzetségbe tartozó faj preferálása (pl. balkáni tölgyek), vagy az invazív minősítésű fajok kerülése.

További javaslatok

A szaporítóanyag lehetőleg minősített, nyilvántartott forrásból (pl. magtermelő állományból) származzon és eredetét az üzemtervben rögzíteni kell. A felhasználni tervezett származások fontos figyelembe vett tulajdonsága kellene, hogy legyen a *stabilitás* (fenotípusos plaszticitás) amely széles termőhely-toleranciát és megbízható teljesítményt jelent, és ezért csökkentheti a klímaváltozásra készülés bizonytalanságát. Az eddigi vizsgálatok alapján a stabilitás mértéke származási körzetenként változó lehet, ennek meghatározására a jövőben nagyobb figyelmet kellene fordítani. Bizonyos származási körzetek esetében a kedvező stabilitás már feltárt, például a lucfenyő esetében ilyen körzet a Keleti-Kárpátok.

4. ábra: A fenyőfői, meszes bomoktalajhoz és kontinentális klímához alkalmazkodott „pannon” erdeifenyő a 2014. évi aszályos nyár után elérte klímateranciája határait. A természetvédelem alatt álló társulás fennmaradása a termőhely gyenge víztartó képessége miatt több mint kérdéses (fotó: Bidló A.)

¹ Az Ellenberg aszályindex (EQ) a legmelegebb hónap átlaghőmérséklete és az éves csapadék ezredrésze hányadosa. Az alacsony értékek hűvös-nedves, a magasak száraz-meleg klímát jellemeznek.

5. ábra. Rosszul megválasztott származás telepítésének következményei: a francia Jura fennsíkáról, atlanti hegvidéki környezetből Szlovéniába, a Mura menti, kontinentális dombvidékre áttelepített bükk populáció 100%-os bőtörést szenvedett egy 2013-as, kora őszi erős hóesés után, míg az összes többi parcella érintetlen maradt. A kár oka a fenológiai különbség volt: a lombhullás túl későn kezdődött (fotó: Mátyás Cs.)

Tekintettel arra, hogy a felújításhoz felhasználandó szaporítóanyagról feltételeznünk kell a helyi klímához való alkalmazkodottságot, a klímaadatok alapján választott, preadaptált populációnak őshonosnak kell lennie a származási helyén; természetesen származhat őshonos anyaggal telepített magtermesztő ültetvényből is. A felújítások alkalmazkodóképességének növelése érdekében megengedett a preadaptált származás szaporítóanyagának elegyítése helyi eredetűvel, vagy eltérő származások mozaikszerű telepítése is. A kockázat csökkentését szolgálja – különösen szélsőséges helyszínen – a fajszám növelése is.

♦ ♦ ♦

A leírtak megerősítik, hogy a szaporítóanyag és a felújítás legalkalmasabb módjának a kiválasztására nincs és nem is lehet egységesen érvényes szabály. A döntést helyileg kell meghozni, a helyi tapasztalatok és a kockázatokat fokozó tényezők (pl. alacsony víztartó-képességű, sekély talaj) ismeretében.

tében. A klímaváltozás kockázata az erdőgazdálkodásban igen nagyok, mert sem a várható szélsőségek mértékét, sem az erdei ökoszisztémák pontos választ nem ismerjük megbízható pontossággal. A hatásokra való felkészülés minden lehetőségének a megfontolása mellett, kitett termőhelyeken az erdőgazdálkodónak számolnia kell a hozamok és a vitalitás csökkenésével, esetleges fajcserékkel és szélső esetben a gazdálkodás felhagyásával is.

Záró megjegyzés és köszönetnyilvánítás

A közreadott javaslat döntően magyarországi eredményeken és tapasztalatokon alapszik, de EU-s alkalmazásra készült, ezért nem tartalmaz további, konkrét napi felhasználásra alkalmas adatokat. A 2014-ben elindult „Agrárklíma 2” klímaváltozási projekt keretében előirányoztuk egy, a szakpolitika módosítását és a helyi gazdálkodást segítő döntéstámogató rendszer kialakítását. Részeredmények, információk már most is hozzáférhetőek a NAIK-ERTI geoportálján (www.ertigis.hu). Nyolc projektpartner, de elsősorban a NyME Erdőmérnöki Kara és a NAIK-ERTI együttműködésében, várhatóan ez év végére elkészül a tervezett döntéstámogató rendszer első, egyszerűsített verziója, amelyben a felújítás, a faj- és szaporítóanyag-választás problémáira részletesebb adatok és információk fognak rendelkezésre állni.

*

The paper is a translated version of the cited Guidelines (Mátyás 2016), based on the results of the FORGER project. The support of the financing body (EU Commission under the 7th Framework Programme) as well as of the cooperating partners (coordination: K.Kramer, Alterra, NL) and of Biodiversity International (Rome) is gratefully acknowledged.

Hivatkozott és további irodalom

- Horváth A., Mátyás Cs. 2014: Növedécsökkenés előrevetítése egy bükk származási kísérlet alapján. Erd. Tud. Közl. 4: 2, 91-99
- Mátyás Cs. 2015. Az alkalmazkodó erdőművelés támogatása. Az Agrárklíma projekt döntéstámogató rendszere. Erdészeti Lapok, CL: 4, 102-104
- Mátyás, Cs. 2016. Guidelines for the choice of forest reproductive material in the face of climate change. FORGER Guidelines, 2016, Biodiversity International, Rome 8 p. 🌱

Végleges vagyonkezelési szerződések

Február 15-én a Földművelésügyi Minisztériumban Fazekas Sándor földművelésügyi miniszter, Bitay Márton Örs állami földkért felelős államtitkár és a 22 állami erdőgazdasági részvénytársaság vezérigazgatói, a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet megjelent képviselői körében, aláírták az állami erdőterületek kezelésére vonatkozó végleges vagyonkezelési szerződéseket. Így a szakmatörténeti jelentőségű eseményen megszűnt a több mint két évtizeden át tartó függő jogi helyzet.

Az aláírások előtt Fazekas Sándor miniszter köszöntötte a megjelent vezérigazgatókat és az NFA vezetőit. Mint elmondta, éppen időszerű volt az eddigi ideiglenes állapotok felszámolása és a folyamatos

meghosszabbítások lezárása. Kiemelte, hogy az eddigi jogi helyzettel függetlenül az állami erdőgazdaságok európai színvonalon végezték és végzik ma is a szakmai feladataikat.

Bitay Márton Örs államtitkár jelkép erejűnek nevezte, hogy éppen 2016-ban, az Országos Erdészeti Egyesület alapításának 150. jubileumi évében, és a 2009-es erdő-törvény módosításának időszakában kerülnek aláírásra a dokumentumok. Mint elmondta, a véglegesített szerződések azt bizonyítják, hogy a minisztérium szerint az állami erdők kezelése a hazai erdész szakemberek kezében van a legjobb helyen.

Szöveg és kép:
Nagy László

150 éve
az erdők szolgálatában

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET 147. VÁNDORGYŰLÉS

2016. június 22–25., Sepsiköröspatak–Kálnok–Tusnádfürdő

Tisztelt Kollégák! Kedves Vendégeink!

Az Országos Erdészeti Egyesület alapításának 150. évfordulója alkalmából alapító titkárunk, Bedő Albert szülő- és nyughelyén, a Kovászna megyei Sepsiköröspatak-Kálnokon szervezzük ez évi Vándorgyűlésünket.

A Vándorgyűlés tervezett programja:

június 22.: utazás, esti érkezés Tusnádfürdőre

június 23.: Ünnepi Közgyűlés Sepsiköröspatak-Kálnokon

június 24.: terepi programok Kovászna, Hargita és Brassó megyékben

június 25.: hazautazás

Az OEE 147. Vándorgyűlésére a regisztráció megnyílt, melyet a www.vandorgyules.hu honlapon keresztül érhet el, 2016 április 15-ig.

Kérjük, keresse fel weboldalunkat, ahol további részletes információkat is talál!

Jó Szerencsét! Üdv az erdésznek!

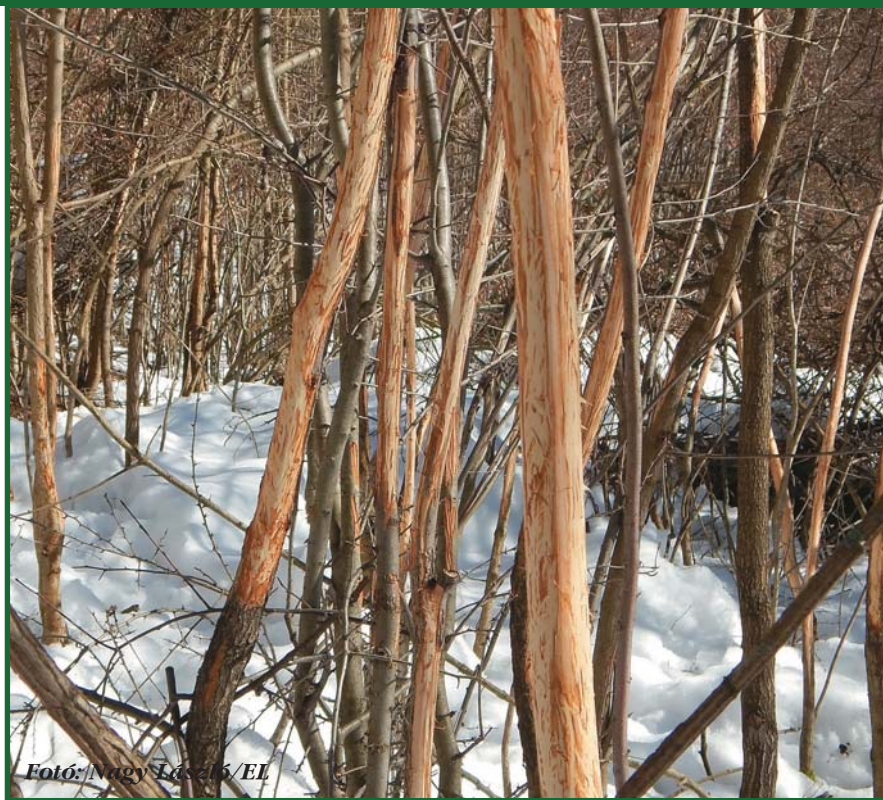
Zambó Péter elnök

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Hántáskár, kéregrágás vadkár értékelése magaskőrís-állományokban I.

Nagy Imre¹, Kámpel József², Berger Péter³

A nagyvad által a kéreg dörzsölésével, leverésével és annak elfogyasztásával okozott erdei károkat összefoglalóan és egyszerűsítően hántáskárnak nevezük. A hántáskárok leggyakoribb, ismétlődő, valamint az idősebb korfok és a követő kárláncolódásból következően érzékelhetően nagy pénzügyi veszteséget okozó formája a nagyvad-fajok által a fák kérgének rágása, elfogyasztása. A kár keletkezése leginkább a vad táplálkozásához, esetleg a szakszerűtlen etetéséhez kötődik, jellegzetes időszaka pedig a tél vége (február-március).

Fotó: Nagy László/EL

A károsítás a legritkább esetben okozza a faegyed pusztulását (a vad csak elvéti a hántja le körben a kérget), a hegesezés a követő vegetációban megindul. Általában néhány év múlva a kéreg ismét fedi a törzset. A friss károsítás a közép korfokig is kiterjedhet (akár 50 éves korig), emiatt többnyire a mindenkori főállomány egyedeit is érinti. A fellépő kárláncolódás miatt faegyed és faállomány szintjén is számottevő értékvesztés következhet be.

Különösen a kőrísfélék esetében gyakori, hogy ugyanazokon a példá-

nyokon évről évre friss károsítást észlelünk, de az csak igen kivételes esetben érinti a korábbi, már kalluszosodott sebet. A kallusz alatt jellemző a gombásodás, a faanyag tartós, végleges leromlása, ami hosszú távú, minőségi jellegű kár. A veszteség igen jelentős lehet, mert elsősorban a törönk károsodik, ami a minőségifaanyag-termelés vezérválasztéka.

A kéregrágási kár értékelése és annak érvényesíthetősége is gondot okoz, hiszen a hosszú kárhatású időszakból adódóan gazdálkodóváltás következhet be a vadgazdálkodó, de akár az erdőgazdálkodó, esetleg mindkettő személyében. A jogi szabályozás szerint a kár visszamenőlegesen legfeljebb öt évig érvényesíthető. Ez figyelmen kívül

hagyja azt a tényt, hogy az aktuális kis kárérték az idő múlásával számottevően nőhet, valamint azt is, hogy amikor a kárképet észleljük, a pénzügyi veszteség még nem feltétlenül mutatható ki!

Ezekből is látható, hogy tudományos igényű kutatással kell megalapozni ennek a típusú vadkárnak az értékelését, mert annak számos eleme ma még nem kellően feltárt.

Az ehhez kapcsolódó alap kutatásokban a kárjelenségnek és következményeinek a vizsgálatát végeztük el megbízásos feladatként a Bakonyerdő Zrt. Bakonybéli Erdészetének magaskőrís-állományaiban. Értékeljük a hántáskárok következtében a faanyag minőségromlásából származó hosszú távú értékvesztést és annak a növekedésre gyakorolt hatását egyaránt. Mindezekhez mintakorongok évgyűrű-elemzésének módszerével éltünk.

Elsősorban arra a kérdésre kerestük a választ, hogy a különböző erélyű hántáskároknak van-e kimutatható hatása a károsított faegyedek növekedésére, és ha van, akkor az milyen mértékű változást jelent. Elvégeztük a különböző erélyű hántást elszenvedett mintacsoportok összehasonlító statisztikai elemzését. A károsítás mértéke és a faanyag romlottsága közötti összefüggéseket ezeken a mintákon is elemeztük. Az alap kutatási feladatokat követően készítettük el a hántáskárok komplex pénzügyi értékelését a műszakilag befejezett készleten.

Eredmények

A hántáskárok következtében a faanyag minőségromlásából származó hosszú távú értékvesztés igazolása

Idős, gyakorlatilag vágásérett, tuskó-sarj-eredetű magaskőrís-állományban választottunk mintatörzseket. Abból indultunk ki, hogy a tuskó-sarj-eredet leginkább hasonlít a törzset érintő korai sebzésre, amely kaput nyit a faanyag minőségi leromlását okozó gombáknak (műszakilag használható és csillagos állagszt, szélső esetben kikorhadás). A jelenség és következménye megfeleltethető a fiatalkori hántásnak, ahol a korai kár (akár mindössze 5 éves kortól) ki-

¹ tudományos munkatárs, NAIK-ERTI,

² tudományos segédmunkatárs, NAIK-ERTI,

³ erdőgondnok, Bakonyerdő Zrt., Bakonybéli Erdészet

1. kép. Friss hántáskár bükkgyeveden, gyógyuló sebek magas körisen

teljesedése az átlagosan 110 éves vágásfordulóig maradék nélkül bekövetkezhet. A mintatörzseket kidöntöttük, majd 1 méteres szakaszokra feldaraboltattuk. A teljes törzshosszt mértük mérőszalaggal, illetve minden 1 méteres darab kéreg nélküli tő- és csúcsátmérőjét két irányból, centiméteres pontossággal. Hasonlóképpen ugyanott határoztuk meg a műszakilag károsodott faszövet átmérőjét is.

Ki kell emelnünk, hogy a tőtől induló fahiha hosszirányú kiterjedése csak két törzsen nem érte el az iparifa-méretet kiadó 20 centiméteres kéreg nélküli átmérőt. Az álgeszt kialakulása valószínűsíthetően nem csak egy sebzés (tuskó bekorhadás) nyomán történt. Az álgeszt egyes törzseken megfigyelhető szabálytalan lefutása mutatja, hogy viharok, termelési sérülés, vagy egyszerűen csak az ágelhalás és tisztulás nyomán bekorhadó göcsök újabb támadási felületet nyitottak.

A felvételeket megismételtük két másik, korábban hántáskárral érintett állományban is, ahol a már teljes mértékben regenerálódott kéreg fedte a törzset. A jóval korábbi (30-40 év) vadkára csak bizonyos törzsdeformációk emlékeztettek, illetve az erdőterv „hozott adatként” jelezte a hántáskárt. A törzset szemrevételezéssel választottuk ki, a feltételezett egykori sebfelületek helyén pedig keresztmetszetet vizsgáltunk és korongot is vágunk. A mintafákat a korábban már ismertetett módon 0–6 méter között feldaraboltuk és mértük a külső és a károsodott átmérőket. A fahiha hosszirányú kiterjedése a sebzés szemmel megállapított helyétől mindkét irányba kiterjedt és valamennyi törzsen a három méteres törönköt végig érintette. A mintafák többségében a teljes vizsgálatba vont hat méteres tődarabon is megjelent. Az átlagadatokat regresszióanalízissel, mégpedig harmadfokú polinom függvényel kisimítottuk.

Az átlagos károsítás képe valamelyest megfelel az előzetesen elképzelt orsószerű alaknak.

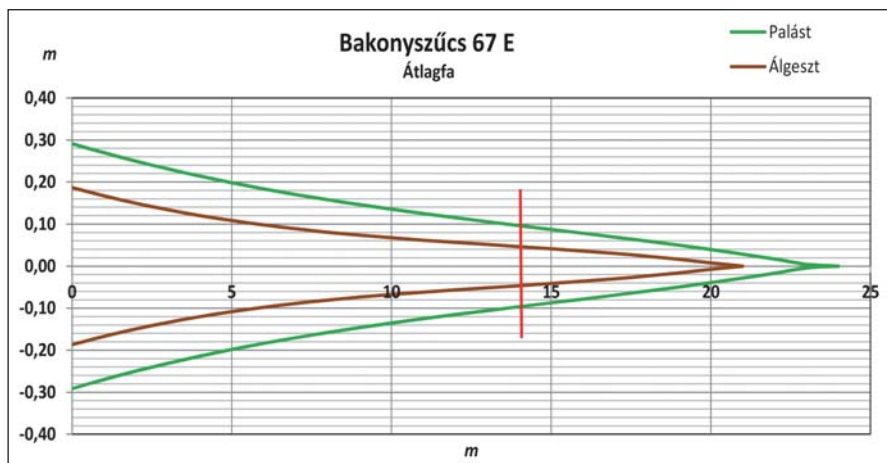
Nem rendelkezünk ugyan statisztikailag értékelhető adatbázissal a kéreghántást követő faanyag-minőségromlás hosszirányú előrehaladásának gyorsaságáról, a jelenség igazolódott. Szakmailag bizonyosnak tekinthető, hogy hosszú időtartam alatt (80-100 év) a gombásodás, korhadás, csillagos és műszakilag használható álgeszt megjelenik a fűrészipari választékok mérettartományában, azokat tűzifa minőség-

re degradálva. A megállapítás a törönk értékvesztését tekintve különösen igaz. A kéreg nélküli csúcsátmérőnél az iparifa-tartományt minimum 20 centiméterben határoztuk meg.

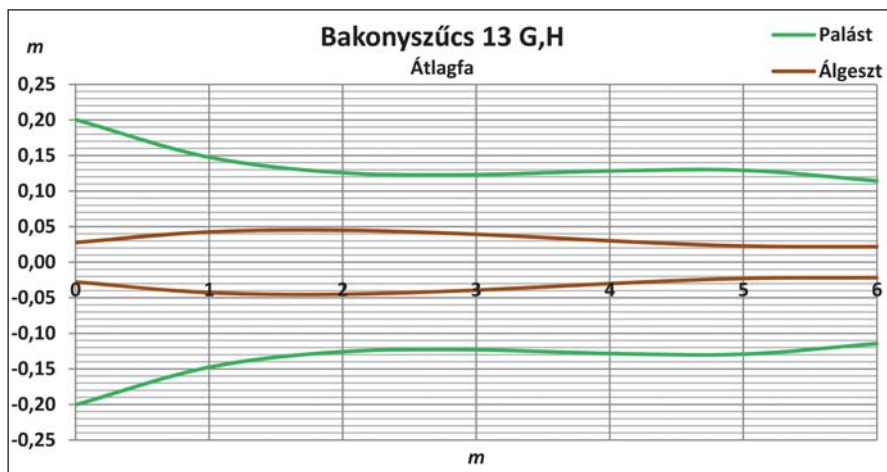
A hántáskár növekedésre és faanyagminőségre gyakorolt hatásai mintakorongok évgűrűelemzése alapján

A hántáskár növekedésre gyakorolt hatását és a gombásodás jelenségét tanulmányoztuk a folyónövedék-méréshez vágott korongokon is. Három erdőrészt letben végeztünk mintagyűjtést, 20-30 év körüli, rudas korú magaskőrís-állományokban. A kiválasztott erdőrészek három különböző termőhelyi minőséget (jó-közepes-gyenge) képviseltek.

Az állományokban 30 ép törzset kerestünk, majd különböző sebzési fokonként (felületi hántott, illetve a kerület egyharmadáig, feléig és felét meghaladó mértékben hántott) további 10-10 darabot terveztünk elemezni. A mintatörzseket kidöntöttük, majd a kívánt magasságokban (1,3 m és 2 m) eldaraboltuk és korongokat vágunk belőlük. Erdőrészletenként összesen

1. ábra. A teljes törzshosszon értékelt idős tuskósarj-eredetű állományban az átlagfa képe

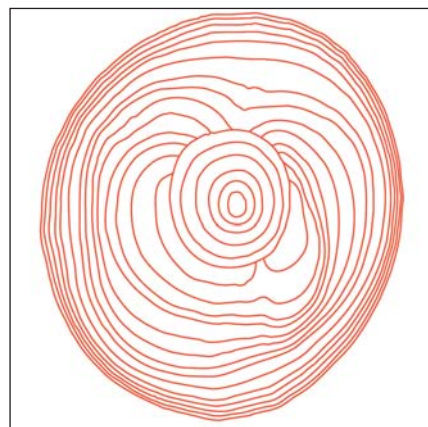
2. ábra Az alsó, 6 méteres hosszúságú tődarab károsításának a képe

Egy mintakorong szkennelt képe

Digitalizálásra előkészített korong, az évgyűrűk „felülrajzolása”

Digitalizált évgyűrűrajzolat

70 mellmagassági és ugyanennyi 2 méterről vett mintakorong lett begyűjtve. A korongokat a bütün látható korábbi sebzések alapján újraosztályoztuk. Beszédes lehet számunkra, hogy az amúgy nehezen megtalált, 30 egészségesnek vélt törzsből is sok átkerült különböző károsítási kategóriába. A számítógéppel támogatott mérésekhez digitális képeket készítettünk a mintákról. A projektív leképezést használó és így torzításmentes képet kialakító szkennelést alkalmaztuk. A korongok képeit a torzult évgyűrűk és az elszíneződött felületek miatt szoftveresen

nem tudtuk feldolgozni. Az évgyűrűhatárok digitalizálását manuálisan kellett megoldanunk.

Ezt követően a lehatárolt területek és a kerületi hosszak egyszerűen és nagy pontossággal lekérdezhetőek voltak. A növedéket a mellmagassági korong területi gyarodásaként igyekeztünk megfogni, mivel a torzult és kerületén akár többször is megszakított évgyűrűk miatt az évgyűrűszélesség mérése jelentős hibákat tartalmazott volna. Így inkább éves növekményről beszélünk, mm²-ben kifejezve. A képen megmérésre került a növedéki te-

rület (adott évi évgyűrű által befogott terület mm²-ben kifejezve), a kerület, a károsodott kerülethosszak (az adott évben a kerületen mérhető nyílt seb(ek) hossza mm-ben kifejezve), az élő kerület hossza, valamint az álgeszt területe (elszíneződött, vagy korhadó rész területe mm²-ben kifejezve). Néhány mintát a korhadás előrehaladottsága miatt kénytelenek voltunk kiejteni a vizsgálatból. A részletesen feldolgozott 203 mellmagassági korong 4 666 évgyűrűjéről 24 753 mért és származtatott adatot kaptunk. 🌲

(Folytatjuk)

Az Év Erdésze – 2016

Az Országos Erdészeti Egyesület és a Mocz és Társa Magánerdészet Kft. közösen rendezi a 2016-os szakmai verseny országos döntőjét. A rendezvény fontos küldetése az erdészszakma korábbi magas társadalmi elismertségének visszaállítása. Célja, hogy a résztvevők szaktudása a felkészülés során gyarapodjon, a szakmát művelők közötti barátságok erősödjenek. A versenyre az erdőgazdálkodásban dolgozó, felsőfokú erdészeti képesítéssel nem rendelkező erdésztechnikusok jelentkezhetnek.

A verseny időpontja: **2016. május 25–26.**

A versenyzők nevezési díja: 40 000 Ft/fő, a kísérők részvételi díja 20 000 Ft/fő, mely tartalmazza a versenyen részvételt, a szállás és a teljes ellátás költségeit.

A versennyel és nevezéssel kapcsolatos minden információ és dokumentáció elérhető a www.moczerdeszet.hu és www.oee.hu honlapokon.

Jelentkezés: a honlapokról letölthető jelentkezési lapot az alábbi elérhetőségek egyikére kell kitöltve elküldeni, **2016. április 1–30.** között. A jelentkezők visszajelölést kapnak.

A versenyen való részvétel csak előzetes jelentkezés és a részvételi díj befizetése mellett lehetséges. A részvételi díj kiegyenlítése előre utalással történik, az OTP Bank 11743033-20028716-00000000 számlaszámra. Az utalás megjegyzésébe kérjük megadni: „Év Erdésze 2016”, vagy „Év Erdésze 2016 – kísérő”.

Elérhetőségek (kérdés esetén is):

Mocz és Társa Magánerdészet Kft., 7563 Somogyaszob, Szent Imre u. 23.

Tel./fax: +3682/445-300,

E-mail: filaklaszlo@moczerdeszet.hu Telefon: +3670/3655-913

László Diána

ügyvezető igazgató

Mocz és Társa Magánerdészet Kft.

Zambó Péter

elnök

OEE

Konferencia az erdőtvény módosításról I.

Alapelvek, szempontok és koncepciók

A február 18-án megnyitott FEHOVA¹ 2016 kiállítás szakmai programjaként szervezte meg a Földművelésügyi Minisztérium Állami Földekért Felelős Államtitkársága, a 2016-os erdőtvény módosításáról szóló konferenciát.

A szakmai rendezvény előadói az erdészeti ágazat állami vezetői és a szakmai szervezetek képviselői közül kerültek ki: *dr. Bitay Márton* államtitkár (FM), *Győrffy Balázs* elnök (NAK), *Luzsi József* elnök (MEGOSZ), *dr. Jung László* elnök (FAGOSZ), *Szentpéteri Sándor* elnökségi tag (OEE), *Horváth Iván* elnök (Pro Silva Egyesület) és *Ugron Ákos Gábor* helyettes államtitkár (FM).

Dr. Mózes Csaba főosztályvezető-helyettes (FM) felvezető köszöntőjét követően a nyitó előadást Bitay Márton államtitkár tartotta. Előljáróban leszögezte, hogy a konferencia célja, hogy üzeneteket fogalmazzon meg. Mint mondta, a 2009. évi erdőtvény nem rossz, de továbbgondolásra ad lehetőséget, jobbra tehető. Sok olyan része van a jelenleg érvényben lévő szabályozásnak, amely nem illik oda, mert bizonyos passzusai más törvények alá tartozhatnak.

Az erdőtvény módosítására megérett a helyzet, mert az utóbbi időszakban sok minden megváltozott, ami a magyar erdőgazdálkodásra hatással van. Példaként hozta fel a klímaváltozást, amelyhez igazodni kell. Továbbá azoknak az invazív fajoknak a terjedéséről is beszélt, amelyeket ma már min-

denki, mindennap láthat az erdőkben. Szükséges a törvényt hozzáigazítani a természeti változásokhoz.

A magán-erdőgazdálkodás súlya már 2009-ben is nagyobb volt, mint amennyire azt figyelembe vették az akkori törvényalkotásnál, így ezen most mindenképpen változtatni kell. Az egyik legfontosabb alapelv az lesz, hogy a magán-erdőgazdálkodásban a tulajdonosi érdektől nem lehet eltekinteni.

kek betartása mellett őrizték meg a magyar erdőket, miközben a legaktívabb természetvédők is egyben.

Többek között kiemelte, hogy nincs kellően szabályozva a természetes erdő és az ültetvény erdő közötti különbség. Nem lehet ugyanazokat a szabályokat alkalmazni egy alföldi akácerdőre, mint egy Bakonyban lévő tölgyesre. Új szabályokat kell alkalmazni az energiacélú nyárültvényekre is, ez utóbbit ugyanis lényegében nem lehet erdőként kezelni.

A most érvényes jogszabályban felborult az erdő hármaskörének egyensúlya, és háttérbe szorult a gazdasági rendeltetés. A gazdasági, védelmi, közjóléti rendeltetéseket érintő szabályozásokból csak azok maradhatnak, amelyek ésszerű és reális keretek között korlátozzák a gazdálkodást. A gazdasági és közjóléti rendeltetések összehangolása a gazdasági funkciók kellő hangsúlyú érvényesülése mellett, fontos szakmai célja a jogszabály módosításnak.

Az államtitkár ehhez kapcsolatosan beszámolt az észak-rajna-vesztfáliai látogatása során szerzett gyakorlati tapasztalatairól is, ahol a német erdész kollégák példákön keresztül mutatták be, hogy a helyi erdőgazdálkodásban milyen túlzó mértékben uralkodott el a rezervációs szemlélet.

Bitay Márton a folytatásban leszögezte, meg kell szüntetni azt a szemléletet, hogy az erdőt az erdészekről kell megvédeni. A hazai szakemberek hosszú évtizedek során a gazdasági érde-

A törvényt módosítás fontos céljai között említette az erdőgazdálkodók adminisztrációs terheinek csökkentését, a hatékonyabb és gazdálkodóbarát igazgatási feladatellátást, az értelmezhető és az átlátható ágazati szabályozás megalkotását.

Az államtitkár többek között kiemelte, hogy a jelenlegi módosítás alapkövét az Országos Erdészeti Egyesület által 2012-ben kidolgozott szakanyag, illetve annak szakmai és kormányzati szervezetekkel tovább egyeztetett, módosított tartalmi képezik.

Felhívta a figyelmet, hogy a törvényt módosítás társadalmatisításának folyamatába lépve, már elérhető a minisztérium által összeállított, a célkitűzéseket bemutató, általános szakmai szempontokat és a várható eredményeket összefoglalóan áttekintő dokumentum, *Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény felülvizsgálata és módosítása* címen.

Végezetül leszögezte, alaposan végig kell gondolni, mi használ a magyar tár-

sadalomnak és a magyar környezetnek a törvény módosítása kapcsán. Az erdőtörvény-módosítás normaszövege még a tavasz folyamán elkészül és legkésőbb a nyáron a Parlament elé kerülhet.

Második előadóként Győrffy Balázs a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara elnöke utalt arra, hogy eredetileg három jogszabály, az erdőtörvény, a vadászati törvény és a természetvédelmi törvény együttes kódexszerű módosítása volt az elképzelés. A tervek közül megvalósult a vadászati törvény módosítása, és jelenleg az erdőtörvény van napirenden.

Kiemelte az erdészeti ágazat jelentőségét a nemzetgazdasági teljesítmény és a vidéki foglalkoztatás szempontjából. Hangsúlyozta, hogy a NAK egyik pillére a vidékfejlesztés. A törvény-módosítás lépései abba az irányba mutatnak, hogy a vidék munkaerő megtartó képessége növekedjen. Az erdő, mint a munka sokszor egyedüli forrása, rendkívül fontos a vidékfejlesztés és a vidéken élők számára, így nemzetgazdasági érdek. Ezért bizonyos helyzetekben az eddig sokszor ésszerűtlen természetvédelmi és egyéb korlátozások fölé fogják helyezni a gazdálkodás azon lehetőségeit, melyek a munkahelyteremtést és megtartást szolgálják.

A Parlament Mezőgazdasági Bizottsága Erdészeti Albizottsága elnökeként biztositotta a jelenlévőket, hogy ott is fórumot kíván adni az erdőtörvény módosításnak.

Betartható, egyértelmű, egyszerűen alkalmazható és objektíven értelmezhető jogszabályokra van szükség. Ameny-

nyiben a törvényalkotással sikerül elérni ezeket a célokat, ez önmagában magával hozza a bürokrácia csökkenését. Leszögezte, hogy az új törvény betartása nem okozhat versenyhátrányt senkinek sem.

(Folytatjuk)

Szöveg: **Hajdu Márk – Zétényi Zoltán – Nagy László**

Forrás: *Erdő-Mező Online, ForestPress, OEE, MTI*

Kép: **Nagy László**

ERDŐGAZDASÁGOK AZ ÁSZ JELENTÉSEK TÜKRÉBEN

Elkészült Az állami erdő és erdőgazdaságok vagyonkezelése és számvitele az Állami Számvevőszék jelentéseinek tükrében című kiadvány a Mészáros Károly Erdészeti Felsőoktatási Emlékalapítvány gondozásában, dr. Lett Béla szerkesztésében.

2015-ben az erdész szakmai közvéleményt váratlanul érte a 22 erdészeti részvénytársaság ÁSZ vizsgálata és a jelentésből a médiában megjelentek. Prof. Em. Dr. Lett Béla az elmúlt 20 év erdővagyon tulajdonosi és vagyonkezelési dokumentumait – az erdőértékelési és számviteli témákra is fókuszálva – feldolgozta, és az ÁSZ megállapításokat időrendben mellé szerkesztette. A mintegy 200 oldalas törzsanyagot öt melléklet és hat (csak elektronikus formájú) függelék egészíti ki. A szakanyag végén a Mészáros Károly vezette Erdővagyon-gazdálkodási Intézet vonatkozó témakörökben kifejtett tevékenysége került összefoglalásra. A kiadványt a Mészáros Károly Erdészeti Felsőoktatási Emlékalapítvány korlátozott számban terjeszti, illetve a szerkesztett tanulmányt és a hat (ki nem nyomtatott) függelékét az Emlékalapítvány honlapján elektronikusan közzé tette, a nyilvánosság letöltheti, hasznosíthatja.

A Mészáros Károly Erdészeti Felsőoktatási Emlékalapítvány honlapja elérhető az NymE EMK EVGI honlapján keresztül is.

Forrás: *Mészáros Károly Erdészeti Felsőoktatási Emlékalapítvány, NYME EMK EVGI*

Az állami erdő és erdőgazdaságok vagyonkezelése és számvitele az Állami Számvevőszék jelentéseinek tükrében

Szerkesztette:
Lett Béla

Sopron, 2016

Fenntartható vagy fenntartó az erdő és az erdőgazdálkodás?

A címbeli kérdések megvilágítása már régóta szándékom. *Garamszegi Balázs* szakfolyóiratunkban közölt cikkében, a kifejezések angol nyelvi használatának fordítását magyarázva arra ösztönzött, hogy az Erdészeti Lapokban kifejtssem véleményemet.

A jelzők ágazatunkban való gyakori használatának magyarázatához rövid történeti visszatekintés szükséges.

A világban, a 80-as években, főleg az iparilag fejlett nyugat-európai országokban és az USA-ban jelentősen megerősödtek a civil természetvédő mozgalmak és szervezetek (pl. Greenpeace). A természeti környezet károsításáért egyre intenzívebb támadás érte főként az ipari termelő cégeket. Az általánossá váló, sokszor nagy összegű bírságok kifizetése mellett, védekezésként a tevékenységük alapfilozófiáját is „átkozmetikázták” ezek a multi cégek. Megszülettek a természeti környezet megóvása mellett „fenntarthatóan fejlődő” gazdálkodást folytató nagyvállalatok. A pénzzel alaposan megtámogatott „PR” munka igyekezett (ma is igyekszik) elfedni a környezetet károsító részét a tevékenységnek. Általánossá vált az ellenzők hangjának támogatásokkal történő lehalkítása és a „zöld szervezetek” korrupciós ellehetlenítése.

Nálunk a fenntartható fejlődés ún. bővített újratermelésre módosult, amelyet ágazatunkban is egyre többet hangoztattak. Mi, tő melletti erdészek megmosolyogtuk ezt. Az ipari termelésben ugyanis, az egyes termékek előállításában valóban van fejlődés. A tőke profittermelő tulajdonsága kényszerpályán mozgatja a fejlesztést és fejlődést. Aki nem teszi, kiesik a piacról.

Ugyanakkor a nélkülözhetetlen energiahordozók és alapanyagok (az újra nem termelhetők) folyamatosan fognak és kimerülnek földi készleteink. Voltak ugyan elképzelések, hogy majd minden természetből származót helyettesítenek műanyaggal, de ennek illuzórikussága hamar kiderült. (A műanyag előállításához is természetes anyag kell.)

Az ellentmondást belátva a fenntartható fejlődésből azután szép csendesen eltűnt a fejlődés és ma már „csak” a fenntarthatóság a követelmény. Ez a kifejezés az erdészeti ágazatban is gyakran használatos fogalom. Az erdővel kapcsolatban a fejlődés csak relatívan értelmezhető. Az erdei ökoszisztéma minden fázisa egy fejlett stádium, nem lehet azt mondani, hogy a természet számára egy pionírerdő fejletlenebb, mint egy klimaxerdő. Pusztán gazdasági és emberi szempontból mondhatjuk, hogy a konkrét terepen létező erdő az ökoszisztéma átalakulásával (klimax erdővé alakul) fejlődik, számunkra értékesebbé válik. A mennyiségi mutatók (a fajok, egyedek számának növekedése stb.) halmozódásával minőségi változás áll be, de ez kétirányú az erdőben, mert csökkenés esetén az erdei életközösség degradálódik. Az állapotváltozás folyamatos, az erdő örök, de az erdei életközösség részvevői állandóan változnak.

A fenntartható erdőgazdálkodás azt jelenti számunkra, hogy folytathatjuk a gazdálkodást. Ez nem kérdés, hiszen az

első ember által kitermelt és más anyagi javakra cserélt fa óta, nem szünetelt az erdővel, annak hasznáival történő gazdálkodás. Ez még nagyon hosszú ideig folytatódni fog. Ha a lapunkban táblázatba szedett nem anyagi javak is piacépessé válnak (Erdészeti Lapok CL.évf. 6. sz. 165. old.), akkor a gazdálkodás addig lesz fenntartható, amíg lesz erdő és ember. Egyébként a jelzőnek nem követelménye a pozitív eredményű haszonnal járó gazdálkodás, például parkerdőben a veszélyes fák kivágása is gazdálkodás, holott haszonnal nem jár. Az említettek miatt az erdőgazdálkodás kifejezés bármilyen minőségű használatok a fenntartható jelző felesleges.

A fenntartható erdő megértéséhez célszerű ellentétpárját, a fenntarthatatlan erdőt használni. Ezt a minősítő jelzőt szakmai szempontból az erdő többféle megjelenési formájában is értelmezzük. Számunkra (erdészek) az erdő akkor fenntarthatatlan, ha valamilyen biotikus (pl. gomba vagy rágcsáló), vagy abiotikus (jég, aszály stb.) károsító a faállományának a pusztulását okozza. Ebben az esetben még van esélyünk arra, hogy az új, fiatal erdőt az elpusztult célállománnyal azonos fafajjal felújíthatjuk. Akkor is fenntarthatatlannak minősítjük a konkrét erdőrésztlet erdejét, ha a faállománya ott áll még akár évtizedekig, de állapota valamely ok (legtöbbször a gyors ütemű klímaváltozás termőhely-degradáló hatása) miatt romlik, és már csak más fafajú célállománnyal újítható fel (pl. elegyes bükkös elegyes tölgyessé). Végül fenntarthatatlan az erdő, ha valamely okból kipusztul, és többé erdőnek nem is újítható fel, területét más növényzet foglalja el (cserjés, sásos, nádas, gyep stb.).

Bár ezek az erdőt érő veszélyforrások egyre gyakoribbak, az erdeink nagy többsége még fenntartható. Az ellentétpárjának a gyakorlati használata miatt a fenntartható jelzőt nem használjuk. Azaz ha a jelző nélkül beszélünk az erdőről, akkor fenntartható erdőt értünk alatta.

A *fenntartó erdőgazdálkodás* esetében egyetértek a fordítási elírást magyarázó *Garamszegi Balázssal*. Vagyis az erdei ökoszisztémát legkisebb mértékben károsító, az erdőt állandóan megőrző erdőgazdálkodás fenntartó minőségű gazdálkodást jelent. Ebben az értelemben semmiképp nem gondolhatunk arra, hogy a gazdálkodót, tágabb értelemben az embereket fenntartó célú gazdálkodásról van szó. Magyar erdészként – úgy gondolom – a fentieket értjük a fenntartó erdőgazdálkodás kifejezés használatáról.

Külföldi vonatkozásban már nem egyszerű a helyzet. A múltkoriban egy külföldi mezőgazdasági szakember az erdőben járva két kérdést tett fel. Miért nem legeltetünk az erdőben? Miért nem műtrágyázzuk az erdőt? Ő nem biztos, hogy azt gondolja, hogy az erdei életközösséget kell fenntartani az erdőgazdálkodás során. Az őserdőket koncesszióba letaroló „erdőgazdálkodók” véleménye is kétséges ez ügyben a számomra.

A *fenntartó erdő* maga az erdei életközösség egésze, kölcsönös harcban és egymásrautaltságban. Ennek ellentétpárja

nincs, mert amelyik erdő nem tudja fenntartani az életközösséget, az előbb-utóbb megszűnik erdőnek lenni. Az életközösség fenntartásának produktuma, az emberek által igénybevett szolgáltatások sora (gazdasági, közjóléti, védelmi hasznok). Ezeket azonban az erdő nem fenntartja, hanem előállítja működése során. Ezek mennyiségben és minőségben is változhatnak az ökoszisztéma alakulásával (pl. egy ehető gombafaj a faállomány változásával megjelenhet, vagy eltűnhet). A fenntartó emberek esetében teljesen jogos Garamszegi Balázs magyarázata, a „fenntartható emberek” ugyanis értelmetlen. Azt sugallja, hogy vannak nem fenntartható, elpusztulásra ítéendő emberek is, ez elfogadhatatlan. Úgy gondolom, hogy a fenntartó emberek kifejezésnél nem a szó szerinti fordítás a helyes, hanem a fenntartó emberiség vagy fenntartó emberi társadalom, a szándék kifejezésére.

Az erdőket és az erdőgazdálkodást tehát az emberiség, a társadalom fenntartja, mint nélkülözhetetlenül szükséges és számára hasznos életközösséget, hogy belőle a hasznait kinyerje. Filozófiai értelemben és nagyon hosszú időtávon úgy

gondolom, hogy fenntartó ember(iség) nem csak az erdőre, de az egész Földre tekintettel sincs. Az ember biológiai lényként az állatvilág fogyasztó (konzumens) részéhez tartozik. Annak is a mindenevő fajaival rokon a fogyasztást illetően (medve, vaddisznó, borz stb.). Társadalommá szerveződve és civilizálódva szó szerint mindenevővé váltunk és nincs a természetben képződött vagy képződő anyag, amely ne jelentene fogyasztásunknak tárgyát (pl. még az uránérc is). Az ember tömegszaporodása a Földön egyértelműen tapasztalható, ami a földi javak teljes feléléséhez, hasznainak kiéléséhez vezet. Ha a létszámunkat betegség, háború erősen nem csökkenti le, rövid idő alatt az ember(iség) saját maga idéz elő az életére alkalmatlan állapotot a Földön (persze egyéb esemény pl. meteor becsapódása is előidézheti ezt). Az emberi faj kipusztul és amint létezésünk előtt, úgy utánunk a Föld és a „TERMÉSZET”, saját törvényei szerint fogja járni a saját útját. Nem fogunk hiányozni neki.

Bodor László
okl. erdőmérnök

Gondolatok az erdészszakma alapfogalmairól

Érdekes tanulmányt közöl Bodor László néhány szakkifejezésünket illetően az Erdészeti Lapok tavaly szeptemberi lapszámában. Elsősorban olyan alapfogalmakat vesz górcső alá, amelyeket vagy elfeledtünk (pl. szálalás), vagy új keletűek (pl. természetesség), de napjainkban mindenképpen időszerűek. E helyen nem vitatkozni szeretnék a szerzővel, hanem a cikk olvasása közben említett néhány régóta (helytelenül) használt kifejezés inspirált arra, hogy töltsék ki a ragadjak.

A szerkezetátalakítás fogalmunkat arra az esetre használjuk, ha fafajcserét hajtunk végre egy adott területen. Ebben az esetben – könnyű belátni – nem a szerkezetben történik változás, hanem az összetételben. Ha viszont alátélepitést végzünk egy állományban, akkor már a szerkezetet változtatjuk

meg. No, de a telepítés szavunk a szakzsargonban ugye mást jelent, itt alátélepités vagy alátetés az a beavatkozás, amivel az alátélepités kifejezést helyettesíteni kellene. S ha már a telepítést említettük, akkor felmerül a kérdés, hogy az erdőtelepítés esetében valóban erdőt telepítünk-e. Nem csak a főfaj(oka)t! S a sort még hosszan lehetne folytatni.

Természetesen, ha tudjuk, hogy a rosszul használt kifejezés mit jelent, s ebben konszenzus van, akkor fölösleges nyelvészkedni, mert minden szakember ugyanazt érti alatta. De egy szakmán kívüli például a jogszabályainkat vagy a szakkönyveinket, újságjainkat, híradásainkat olvasva nem biztos, hogy jól értelmezi ezeket a terminus technicusokat, s ebben az esetben a zavart csak növeljük.

Épp ezért – Bodor Lászlóval egyetértve – valóban rendet kellene teremteni szótárunkban, s a megfelelő kifejezéseket megfelelő definícióval ellátni. Ez annál is inkább fontos, mert az erdészszakma ismét a törvénykezés lázában él. (Hogy miért is kell megváltoztatni öt év után az erdőtörvényt, az egyelőre nem világos előttem. Ha az elmúlt fél évszázadot veszem alapul, akkor az idén elfogadtatni kívánt erdőtörvény „kihordási ideje” (1961 – 1996 – 2009 – 2016) már csak 3-4 év lesz. De ha már törvénykezünk, akkor használjuk ki az alkalmat, s legalább szakkifejezéseinkben tegyünk előtte rendet!)

Számomra a törvények megnevezésében az azonosítók utáni néhány kifejezés, az alcím az, ami sokat mond, s a törvény szellemiségén túl az adott kort is jól jellemzi. Az 1879. évi XXXI. törvénycikk még csak az erdőtörvény megnevezést alkalmazza, de az 1935. évi IV. törvénycikk már „az erdőkről és a természetvédelemről” alcímmel jelent meg. Az 1961-ben elfogadott harmadik erdőtörvény (1961. évi VII. törvény) „az erdőkről és a vadgazdálkodásról” alcímet viseli, érzékeltetvén, hogy akkoriban súlyponti változás történt. Az 1996. évi LIV. törvény másra helyezi a hangsúlyt: „az erdőről és az erdő védelméről” szól. (Utóbbi kifejezés ugye nem azonos az erdővédelemmel.)

A (most még) hatályos 2009. évi XXXVII. törvény alcíme kibővült („az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról”), s abban különbözik az 1996. évitől és az összes korábbiától, hogy itt már megjelenik az erdőgazdálkodás kife-

Fotó: Nagy L./EL

Szakértelem – Erkölc – Összetartozás

Országos Erdészeti Egyesület

Adószámunk: 19815905-2-41

Kedves Olvasónk!

- Ha fontos számodra az Erdészeti Lapok megjelenése;
- Ha fontos a Vándorgyűlés, az erdészbarátság;
- Ha fontos az erdőkért végzett szakmai munka és még számos kiemelt ügy az érdekeink képviselőjében:

akkor kérjük, adód 1%-ának felajánlásával támogasd Egyesületünket!

A fel nem ajánlott 1% számunkra egy elvesztett lehetőség.

Reméljük, támogatásra méltónak találsz a munkánkat!

Felajánlásodat, támogatásodat hálásan köszönjük!

jezésünk. Ez nem véletlen, hiszen a gazdálkodás kényszere már régóta lüktet bennünk (Pompeius kétezer éves mondására utalva, miszerint „gazdálkodni muszáj, élni nem”, de említhetjük az egyesek által napjainkban erőltetett „természetgazdálkodás” fogalmat is).

De mit is jelent az erdőgazdálkodás mint fogalom, járjuk egy kicsit körbe ezt a szakkifejezést. Az Erdészeti, vadászati és faipari lexikon (1964) az erdőgazdálkodás és az erdőgazdaság között – érdekes módon – nem tesz különbséget, s ezek alatt termelési ágazatot ért, amelynek „feladata az erdők telepítése, felújítása, fenntartása, az erdők sokirányú hasznosságának biztosítása; hazánkban a népgazdaság faanyagszükségletének az erdőállományok termőképességével arányos részbeni fedezése”. A mai értelmezéshez segítségül lehet hívni az érvényben lévő erdőtörvényt, amelynek 5. §-a néhány fogalom magyarázatával szolgál. Ebben az „erdőgazdálkodás: az erdő ... fenntartására, közcélú funkcióinak biztosítására, őrzésére, védelmére, az erdővagyon bővítésére, valamint – a vadászati jog gyakorlása, hasznosítása kivételével – az erdei haszonvételek gyakorlására irányuló tevékenységek összessége”. Érzékelhető, hogy ez egy kibővített definíció, mivel a gazdálkodás szavunkat (lásd Magyar Értelmező Szótár) a következők szerint értelmezzük: 1. Mezőgazdasági termelés mint foglalkozás. 2. Gazdasági rendszer. | Üzemből a termelés megszervezése. | Háztartásban a jövedelem beosztása. 3. Takarékoság.

Ugyanakkor ugyanez a szótár erdőgazdálkodás alatt „erdőket létesítő, hasznosító és felújító termelési ágazatot” ért. Lehet-e eltérő értelmezés ugyanannál a fogalomnál egy szakember és egy átlagpolgár között? S vajon a 2009. évi erdőtörvény kibővített erdőgazdálkodás definíciója bevonult-e/bevonul-e hétköznapijainkba? Aligha.

A nyelvészkedést persze tovább lehet folytatni, az erdőgazdálkodás esetében az előtag az utótag tárgyát vagy annak a helyszínét jelenti-e. (Az erdővel vagy az erdőben gazdálkodunk?) Tény, hogy elsősorban nem az erdővel, hanem a faállománnyal, azon belül is a főfafajjal gazdálkodunk.

A helyzetet fokozza, hogy az utóbbi években szakmánkban és szakmánkon kívül is megjelent az erdőkezelés kifejezés, vélhetően azért, mert az erdőgazdálkodást a nyereségorientáltsággal, profittermeléssel hozták/hozzák kapcsolatba, míg az erdőkezelés esetében ez nem feltétlenül az első helyen álló elvárás. (Lásd természetvédelmi erdőkezelés kontra természetközeli erdőgazdálkodás értelmezése.)

S mi van a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódú erdőrészekkel, az erdőrezervátumok magterületeivel, elviekben a fokozottan védett erdőterületekkel, azokkal az állományokkal, ahol nem kell semmiféle belenyúlást folytatni vagy éppen természetvédelmi kezelést kellene véghezvinni? Gazdálkodunk-e velük? A cél viszont itt is ugyanaz, mint a többi állománynál, erdőként akarjuk/szeretnénk fenntartani őket! S a lényeg – legalábbis egy törvény alcímében megítélésem szerint – nem a miként van, mert az sokféle lehet, nem a tevékenységeket, ágazatot kell hangsúlyozni, hanem valójában azt a célt, amely nemcsak az erdészek, hanem mindenki érdeke: az erdők védelme és fenntartása.

Az erdőfenntartás meglehetősen semleges fogalom ahhoz, hogy mindenki megérthesse, elfogadhassa, nem ragasztható hozzá pejoratív előtagok (pl. rabló~), s ami fontos, ki-sejlik belőle a fenntarthatóság, korunk és a jövő egyik legnagyobb elvárása és kihívása.

Dr. Bartha Dénes

Az erdészeti fajtaminősítés jelentőségéről és a „csodaklónról”

Hozzászólásomban az Erdészeti Lapok 2016. januári számában megjelent két, oxyfával foglalkozó írással szeretnék foglalkozni (Rossz út vagy kiút; Melyik út az igazi?).

Teljesen egyetértek a szerzőkkel abban, hogy a klímaváltozásra való felkészülés, a faanyaggal kapcsolatos mennyiségi és felhasználási igények kihívásaira szakmánknak válaszolni kell. Idesorolnám még az erdészet és a mezőgazdálkodás korábbi mesterséges elhatárolásának feloldását is; az agroerdészet nemcsak technológiai vonatkozásban hozhat újat, hanem a fajtakináltnak is. A szerzők által bemutatott oxyfa az említett új kihívásoknak eszményien megfelelni látszik. Én mégis „csodaklón” írtam, mert az írásokban visszatérő hivatkozást a hitre, a bizalomra, a reményre inkább csodavárásnak minősíteném.

Ezt a szerzők is érzik, és hazai tapasztalatok hiányában, a bizalom erősítésére, azokra a nemesítő intézményekre hivatkoznak, amelyek a spanyol La Mancha tartományban előállították a klónfajtát. Erről a kopár tájról a hazai olvasó eddig leginkább Don Quijote hazájaként hallhatott, erdészeti vonatkozásban aligha. Némi gyanúra adhat okot, hogy a spanyol nyelven megadott (miért is nem magyarul?) két intézmény közül az egyik egy megújuló energiákkal foglalkozó fejlesztő intézet egy ipari parkban, a másik egy felsőfokú mezőgazdasági technikum; tehát *sem nem egyetem, sem nem erdészeti intézmény*.

Ez önmagában még nem volna baj, bár a „pontatlanság” mindig rontja a megelőlegezett bizalmat. Az viszont baj, hogy agrárprofilú intézményektől azt a hosszú távú problémakezelést nem feltétlenül várhatjuk el, ami az erdészet kényszerű sajátja, mint a hozamok több évtizedes fenntartása vagy az ökológiai szempontok komoly figyelembevétele, vegyük például az invazitást.

Akkor talán kezdjük ezzel. Az invazivitásra a szerzők többször visszatérnek, érveik a következők:

– Az oxyfa nem invazív, mert a szaporítás *laboratóriumban* történik. Egy invazív faj nem a laborban, hanem majd felnőtt korban fog tömegesen magot teremni.

– A császárfajta fajok invazívak, de az oxyfa *nem császárfajta*. Itt térjünk ki a névadásra. Egy klón identitását botanikai alapon határozzuk meg, hibridek esetében is. Az oxyfa névadása (hasonlóan a smaragdafa, sárkányfa stb. nevekhez) el kívánja kendőzni azt a tényt, hogy a klón *Paulownia*-fajok keresztezéséből állt elő, amitől nemzetiégi hovatartozása jöttányit nem változott.

– A mag csíráképtelen, mert *hibrid eredetű* a klón. Érdekes módon ezt csak

szolgál az erdőben felverődő császárfajta magoncok és -sarjak (!) irtására.

Ettől függetlenül, nem a császárfajta migrációjától kell rettegnünk, hanem attól, hogy a terjeszteni kívánt klón előnyös tulajdonságait egy „pontatlanul” megadott tanúsításból, interneten látott ábrákból, máshol látott vagy hallott példákban táplálkozó hitre alapozzák (a cikkszövegből idéztem).

A két írásban található adatok forrásával egyrészt az a baj, hogy 2-3 éves fa-

Forrás: UCML

angolul merték leírni. Rejtély, hogy egyrészt honnan tudják, ha nemrég előállított fajtáról van szó; ez majd 20-40 éves korában dönthető el. A fajhibrid eredet önmagában nem okoz generatív szaporodásképtelenséget, gondoljunk csak a nemes nyárok introgressziós bekereszteződésére a hazai fekete nyárok esetében.

– Szintén angolul közli a szerző (vajon miért?), hogy a fajta már azért sem lehet invazív, mert a spanyol invazív fajok jegyzékében *nem szerepel!*

A *Paulownia* egyébként más országok özönnövény-listáiban szerepel, de tény, hogy Európában kivadulást csak elszórtnak állapítottak meg, bolygatott élőhelyeken, urbánus környezetben, pl. Belgiumban (*dr. Király Gergely* közlése). Amerikában a helyzet erdészeti szempontból kényesebb, a császárfajta megjelent, elsősorban a csapadékos, melegebb klímájú államok erdeiben. Rövid kereséssel ráakadtam egy Kentucky állambeli honlapra (átlag hőmérséklet 13°C, évi csapadék 1000 mm körül) amely részletes vegyszerezési instrukciókkal

csemeték példája alapján jelentünk ki távolabbi jövőre vonatkozó eredményeket. A döntő érvnek számító, valóban impresszív méret- és hozamtáblázat feletti szerény megjegyzésen („nem első tuskószarjzatási ciklus esetén” – vajon hányadik?) könnyen átsiklik a szemünk.

Ennél is nagyobb baj, hogy nincs *kontroll*. Vagyis nincs mihez viszonyítani a teljesítményt. Egyébként a szerzők óvakodnak attól, hogy konkrétan megemlítsék, mely „gyorsan növe” fajhoz, klónhoz képest oly meggyőző a fajta. Sem adatot, sem fotót nem közölnek olyan kísérletről, ahol a csodafát más fajtákkal közösen vizsgálták.

Mindez történik egy olyan országban, amely az erdei fafajok nemesítésében, a fajták értékelésében, fenntartásában, termesztésében Európában hosszú évtizedek óta élenjáró szerepet tölt be. Ahol az új fajtajelöltek minősítésére jól kialakult rendszer, magasan képzett szakemberek állnak rendelkezésre.

Vajon miért nincs hazai fajtakísérletben oxyfa? Talán féltik, hogy ellopják? Nem volt elég idő rá? Akkor legalább a faanyag tulajdonságait be lehetett volna vizsgáltatni egy arra szakosodott laboratóriumban (NymE Anyagvizsgáló és Faanyagvédelmi Vizsgálólaboratórium, Sopron). Akkor biztos nem szerepelnének olyan értelmetlenségek a faanyagról, mint hogy „nagy penetrációjú”, „nem tartalmaz kontraanyagot” vagy „oldalke ménysége” van. És talán megtudnánk, hogy *valóban mennyi* a sűrűsége (eredeti forrás szerint 260, a szerzők szerint 350-400 kg/m³), és valóban alkalmas-e „építőipari szerkezeti elemnek”.

További szakmai kérdésekbe nem mennék, mert a császárfáról Lapunk 2012. évi novemberi lapszámában dr. Borovics Attila, az ERTI igazgatója rész-

letes értékelést adott, kifejtve a kérdés eljárásrendi, jogi oldalát is. Emellett nemrég az MTV1 foglalkozott a császárfáa elterjesztésének problémáival, mindkét oldalt bemutatva (*Kék Bolygó*, 2015 okt. 12., www.birado.hu/2015/10/16/csaszarfafa).

Én elsősorban azt fájlalom, hogy hogyan lehet egy elvileg jó kezdeményezést ennyire rosszul előkészíteni és *ilyen gyenge érvekkel szakmai közvéleményünknek tálnani*. A konkrét szakismeretek nem helyettesíthetők hittel vagy érzelemmel, bizakodással. „Nem tudhatjuk biztosan” – vallja a tapasztaltabb szerző, de sajnos, valójában semmi biztosat sem tudunk az oxyfáról.

Az erdészeti fajtaminősítés nem bürokrácia, hanem pontosan a gazdálkodó, vállalkozó által viselt természeti kocká-

zat minimalizálását szolgáló eljárás. Magyarországon jól kialakított minősítési rendszer, sőt törvények, rendeletek védik a gazdálkodókat a felelőtlen próbálgatásoktól, éppen a természet hosszú ciklusa és az ökológiai következmények miatt. (Mellékesen, a császárfaklónok telepítése jelenleg erdőben és ültetvényben egyaránt törvénybe ütköző, lásd Borovics A. cikkében.) Megértem, hogy mindez a gyors haszon útjában áll – az erdészet azonban ne legyen szerencselovagok játszótere. Csodákról a mesékben olvassunk, a gazdasági életben maradjunk az ellenőrizhető tényeknél. Ja, és a magam részéről azt sem bántam volna, ha a szerzők a szaporítócéggel fennálló kapcsolatukat (ha van ilyen) jegyezték volna aláírásuk mellett.

Dr. Mátyás Csaba

Gyógyítja-e az oxyfa a rákot?

Ezzel a címmel vitriolos sorokat vetetem billentyűzetre, a januári lapszám oxyfa cikkeinek első elolvasása után. Majd azokat jórészt töröltem. A vitriolosság oka az volt, hogy már igen sok előzménnyel találkoztam más területeken, ahol hasonló érveléssel próbáltak ránk szólni gyógygombát, gyógynövényt, talpmasszírozót, ágybetétet, ásványvizet, elsavasodás elleni diétát.

Az utóbbi időkben a kertészkedők számára nemcsak levédett nevű, az eladás módjában meglepő, de tartalmilag minden újat nélkülöző „csodát” tudunk venni ötszörös áron (cserébe „csetelhetünk” is a sövényről), hanem az erdőtelepítők, energiaerdőt telepíteni akarók vaskosabb pénztárcáját is hasonló marketinggel próbálják nyitogatni.

A smaragd fáról máig sem tudom, hogy pontosan milyen származék, annak ellenére, hogy a hazai gazdájával több e-mailt is váltottam, tudakolva azt, és érdeklődve a referenciák, kutatások után.

Ebbe a sorba illőnek véltem az oxyfáról írt cikket is, melynek utolsó mondatai megerősítették gyanúmat: „*ne ragaszkodjunk görcsösen korábbi elveinkhez*”. Ez számomra azt jelenti, hogy tapasztalat nélkül vágjunk bele. Szerencsére a következő oldalon ott a magyarító cikk Keresztes György tollából.

Meglepő a cikk tartalma. Udvariasan elmagyarázza, hogy bizony

lehet, hogy Spanyolország éghajlata nem olyan, mint hazánké. Meg olyano kat ír, hogy a befektető viseli a kockázatot és hit is kell az ilyesmihez. Kíváncsi lettem, az ismertető cikk szerzője nem tüntette fel, de a magyarító cikkben ott az oxyfa minősítésének elérhetősége. Nosza, internetre fel, a spanyolok tényleg alapos munkát végeztek, ott a teljes leírás. Kötőzködés helyett a lényeg, amit találtam:

Az Albacete város melletti kísérleti területen 1975 és 2000 között: az abszolút minimum hőmérséklet -7,2 °C, az abszolút maximum 38,8 °C, az átlag 14,5 és 15,5 °C között volt. Tényleg nem olyan a hőmérséklet, mint nálunk. Az évi csapadék pedig 200 milliméter.

Háromismétléses kisparcellás kísérletet végeztek (200 négyzetméter körüli parcellákban). A jelentés két évet ölel fel, 2007-et és 2008-at! Csak két évet! A telepítés első két évét. 3x3 és 2x3 méteres kötésben ültették a növényeket.

Forrás: *Ipaulownia*

Változóként a hálózatot, az eltérő öntözést és műtrágyázást vagy műtrágya nélkülséget alkalmazták. 1000-2000 köbmétert öntöztek ki hektáronként évente (parcellánként eltérően, 1 köbméter/növény alatt illetve fölött)! Műtrágyázás esetén 40 dkg műtrágyát adtak minden növénynek (N-P-K). A jelentés tartalmaz fagy által tönkretett növényről szóló fényképet!

Mit is ír az erdészeti növénynevelés? A honosítást kezdjük arborétumban, folytassuk fél-, majd üzemi körülmények között, és csak utána vonjuk köztermesztésbe. Javaslatom a jelentés elolvasása után: Csak kísérletbe vonja be a növényt a bátor ültető és ne lepődjön meg, ha az rendszeresen elfagy. A többi majd kiderül! Megnéztem az oxyfát ajánló, reklámozó cikkeket, videókat. Marketingfogás marketingfogás hátán, ijesztgetés a klímaváltozással, érzelmes érvelés az egyén zöld felelősségvállalásáról, kecsegtetés a beruházás gyors megtérülésével.

Tények: kilenc évvel ezelőtt hozta létre a kutató e hibridfajtát, e kilenc évnek sincs meg a teljes kiértékelése, hazánkban kétéves a legöregebb ültetvény.

Nem kellene hiteltelenné tenni az erdészszakmát e növény tapasztalatok nélküli ajánlásával. Várom az e témával foglalkozó kutatók további tényeken alapuló írásait.

Szabó József
okl. erdőmérnök

Az Erdőmérnöki Kar hagyományosan december első hetében rendezi meg hallgatóinak a Tudományos Diákköri Konferenciát. Az ide benyújtott dolgozatot a szakterületen jártas két szakember minősíti, az elhangzott előadást pedig – szekciónként – az oktatói karból és a hallgatókból álló zsűri értékeli. A pénz- és tárgyjutalmakon túl, amit a karon kívül számos szervezetnek is köszönhetünk, a konferencia fontos hozadéka, hogy a megmérettetést vállaló hallgatók tanúbizonyságot adnak kutatói érdeklődésükről, felkészültségükről, az oktatókkal, konzulensekkel való együttműködő képességükről, a szakterület iránti elhivatottságukról. A hallgatók kutató tevékenységét semmiképpen sem szabad lebecsülni, mivel azok rendszerint integrálódnak valamelyik intézet kutatási profiljába, az ott folyó munka szerves részét képezik, illetve a kutatóvá válás göröngyös útjának kezdő lépéseit ekkor teszik meg azok a hallgatók, akik a tananyagon kívül többlettudásra szeretnének szert tenni. A TDK-dolgozatokban a szakma figyelmét is felkeltő eredmények lapulhatnak, ezért az Erdészeti Lapok felkínálja a lehetőséget ezek közkinccsá tételére, amellyel reményeink szerint sok TDK-s hallgató fog élni.

Dr. Bartha Dénes
elnök, NYME EMK Kari TDK Bizottság

Magyarországi árterek természetes és aktuális vegetációjának összehasonlítása

Virág Máté – erdőmérnök-hallgató, NYME EMK

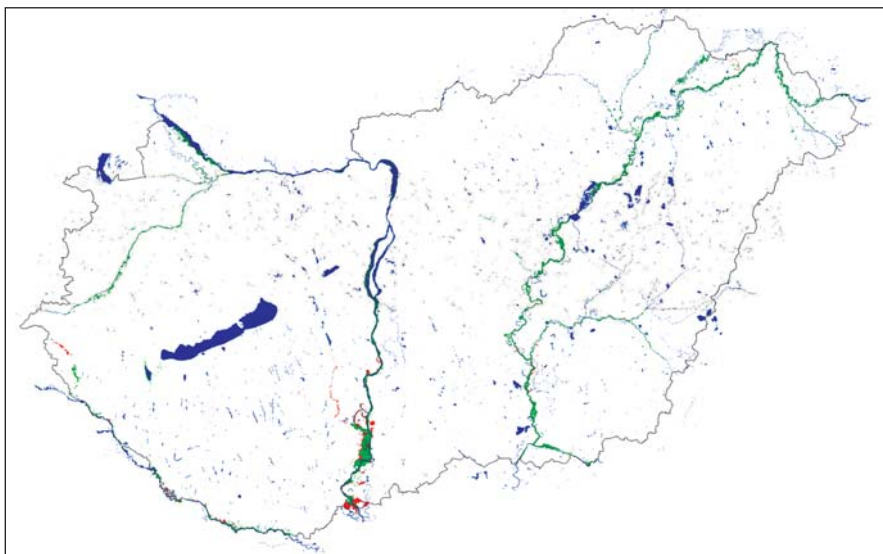
Az erdésztársadalom minden tagja ismeri azt a szakmai tényt, hogy hazánk ártéri erdeiben igen magas az idegenhonos fafajok részaránya. A vizsgálat kezdetekor is tisztában voltunk vele, hogy ártéri erdeink természetessége igen rossz, de ezt egy kutatás keretében kívántuk részletesen elemezni.

Az aktuális állapotokat célszerű valamihez viszonyítani, ezért erdőrésztlet szinten meghatároztuk az ártereken található potenciális természetes erdőtársulásokat. A kutatás során Magyarország közel 90 ezer hektár ártéri erdejét vizsgáltuk meg (1. ábra) és 25 700 erdőrészlethez rendeltünk potenciális természetes erdőtársulást. Az elemzéshez szükséges adatok az Országos Erdőállomány Adattárból valók.

Vizsgálatainkat két szinten készítettük el: 1. Az összes ártéri erdő általános vizsgálata; 2. A Duna és mellékfolyói, illetve a Tisza és mellékfolyói mentén álló ártéri erdők összehasonlítása.

Az általános állapotjellemzők, mint a tulajdonforma, a védettség foka, az elegyfajok száma és a természetességi mutató vizsgálata után meghatároztuk az ártereken található faállománytípus-csoportokat és megoszlásukat. A főfajok alapján néztük az őshonos fafajok térfoglalását és az idegenhonos fafajok térhódítását is, az utóbbi esetben külön vizsgálat alá vontuk az idegenhonos és inváziós fafajok részarányát is.

A következő lépésben Bartha és munkatársai elemzése, valamint *Az egyes termőhelytípus változatokon található célállományok* összeállítás alap-

1. ábra. Ártéri erdők Magyarországon (Jelmagyarázat: kék = vízfelület, piros = kültéri erdők, zöld = hullámtéri erdők)

ján a potenciális természetes erdőtársulásokat (PTE) rendeltük az egyes erdőrésztletekhez.

Mivel kimondottan a ligeterdők esetében meglehetősen pontatlannak tűnt ez a megfeleltetés, a bokorfüzesek, puhafás ligeterdők és a keményfás ligeterdők esetében saját módszert dolgoztunk ki. Egy kétváltozós mátrixban a fekvés és a hidrológiai viszonyok alapján

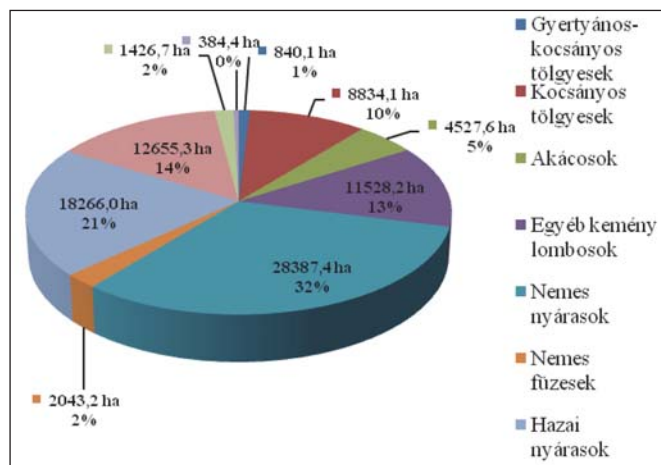
határoztuk meg, hogy egyes termőhelyeken mely társulások tekinthetők természetesnek (1. táblázat).

Eredmények

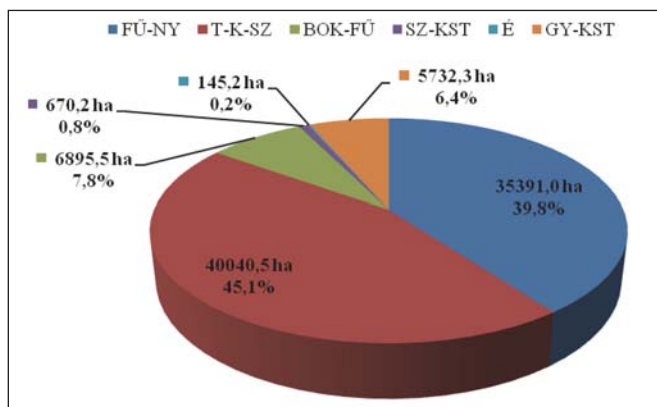
Az általános elemzések során először a tulajdonviszonyok megoszlását vizsgáltuk meg, és láthattuk, hogy az állami tulajdonú erdőterületek részaránya nagyobb az ártereken, mint az országos

1. táblázat: A potenciális természetes erdőtársulások kapcsolata a fekvéssel és a hidrológiai kategóriákkal (Jelmagyarázat: BOK-FÜ = bokorfüzes, FÜ-NY = fűz-nyár ligeterdő, T-K-SZ = tölgy-köris-szil ligeterdő)

Hidrológia	Fekvés				
	nagyon mély	mély	közepesen mély	közepesen magas	magas
Vízborított	BOK-FÜ, -	BOK-FÜ	-	-	-
Felszínig nedves	BOK-FÜ	BOK-FÜ	FÜ-NY	FÜ-NY	T-K-SZ
Állandó vízhatású	FÜ-NY	FÜ-NY	FÜ-NY	FÜ-NY	T-K-SZ
Időszakos vízhatású	FÜ-NY	FÜ-NY	FÜ-NY	T-K-SZ	T-K-SZ
Többletvízhatástól független	T-K-SZ	T-K-SZ	T-K-SZ	T-K-SZ	T-K-SZ

2. ábra. A faállománytípus-csoportok megoszlása ártéri erdőterületeinken

3. ábra: A potenciális természetes erdőtürsülások megoszlása árterein (Jelmagyarázat: FÜ-NY = puhafás ligeterdő; T-K-SZ = keményfás ligeterdő; BOK-FÜ = bokorfűzes; SZ-KST = száraz tölgyes; É = égeres; GY-KST = gyertyános-kocsányos tölgyes)

átlag (65%). A Duna és a Tisza összehasonlításában azt figyelhettük meg, hogy a Duna és mellékfolyói mentén lényegesen több, 71% az állami erdők részaránya, a Tisza és mellékfolyói mentén csupán 58%. Mivel általánosságban elmondható, hogy az állami tulajdonú erdők természetessége jobb, mint a magánerdőké, azt is vélelmezzük, hogy a Duna és mellékfolyói mentén álló ártéri erdők természetessége jobb, mint a Tisza és mellékfolyói mentén álló ártéri erdőké, amit a későbbiekben elemzett és bemutatott természetességi mutató is igazolt.

A védettség fokának vizsgálatánál észrevehettük, hogy a Duna és mellékfolyói mentén jelentős mértékű a fokozottan védett erdőterületek részaránya (17%), míg a tiszai erdőknek csak igen kis része fokozottan védett (3%), amiből megint csak arra következtettünk, hogy a Tisza és mellékfolyói menti erdők rosszabb állapotúak.

Az elegyfajok számának vizsgálatakor láthattuk, hogy a magyarországi ártéri erdők majdnem 60%-a elegyetlen, és az olyan erdők, ahol közepes vagy sok az elegyfajok száma, alig érik el a 13%-ot. Az előző feltevésünk itt is beigazolódott, vagyis a Tisza és mellékfolyói mentén lényegesen alacsonyabb elegyfajarányt tapasztalhatunk, mint a Duna mentén. Ez is azt bizonyítja, hogy a Duna és mellékfolyóinak ártéri erdői valamennyivel természetesebbek. A természetességi mutató igazolja, hogy ártéri erdeink 13%-a természetes erdő, árterein felén kultúrerdők és faültvények állnak, a fennmaradó területen pedig az átmeneti és származékerdők osztoznak.

A faállománytípus-csoportok részarányát az 2. ábrán ábrázoltuk. A faállományok vizsgálatánál azt is megfigyel-

hettük, hogy a dunai ártereken nagyobb a keménylombos állományok részaránya (38%), mint a Tiszán (18%). Az őshonos és az idegenhonos fajok állományok vizsgálatánál megállapítottuk, hogy az árterek 55%-án található csak őshonos főfafajú állomány, a többi idegenhonos. A teljes ártéri erdőterület 9%-a inváziós főfafajból áll, ami aggasztó lehet a jelenleg még őshonos főfafajú állományok számára. Ki kell emelni, hogy ez a vizsgálat a főfajok alapján készült, és valószínűsíthető, hogy az idegenhonos fajoknak ennél lényegesen nagyobb a térhódítása.

A potenciális természetes társulások megállapításánál kiderült (3. ábra), hogy az árterek 85%-án a keményfás és puhafás ligeterdők osztoznak, a maradék 15%-ból nagyobb részt a bokorfűzesek és a gyertyános-kocsányos tölgyesek foglalnak el, és csak kis területen feltételezhető a száraz tölgyesek és az égeresek létjogosultsága.

A potenciális természetes erdőtürsülások közül a Duna és mellékfolyói mentén ma inkább a keményfás ligeterdő (T-K-SZ) az uralkodó, a Tisza és mellékfolyói mentén pedig a puhafás ligeterdő (FÜ-NY). Ezen kívül az egyetlen komoly különbség a gyertyános-kocsányos tölgyesek részaránya, ami a Duna és mellékfolyói mentén majdnem 12%, a Tisza és mellékfolyói mentén pedig szinte elhanyagolható.

Amennyiben a jelenlegi faállományokat összehasonlítjuk a potenciális természetes vegetációval, akkor azt tapasztaljuk, hogy az idegenhonos fajok térhódítása legkevésbé a bokorfűzeseket veszélyezteti. Ez az erdőtürsülés, ami többnyire mentes az idegenhonos fajoktól és természetességi állapota a többi társuláséhoz viszonyítva elfogadható, a nemes nyárasok és a nemes fűzesek részaránya itt csupán 20%. A puhafás ligeterdők potenciális termőhelyén a nemes nyárasok és a nemes fűzesek részaránya

Fotó: Nagy L./EL

közel 40%. A keményfás ligeterdők termőhelyén sem változik a nemes nyárasok és nemes fűzesek részaránya, viszont itt már meglehetősen magas az akácok térhódítása is (7%). Az akác leginkább a gyertyános-kocsányos tölgyesek potenciális élőhelyén fordul elő, itt 11% a részaránya.

Következtetések

Összefoglalva elmondhatjuk, hogy árterek jelentős része, körülbelül a fele elegyetlen kultúrerdő vagy faültetvény, idegenhonos főfajokkal. Az idegenhonos fajok foglalják el az árterek felét, ami erdőgazdálkodási szempontból is nagyon jelentős gond.

Amikor a két nagyobb folyónk ártereiről beszélünk, kijelenthetjük, hogy a

Tisza és mellékfolyói mentén húzódó erdők sokkal távolabb állnak a természetes állapotoktól, mint a Duna és mellékfolyói mellettiek.

Ennek a legjelentősebb oka az, hogy az elhibázott folyószabályozás következtében más a tiszai árterek jellege. A potenciális természetes erdőtársulások elemzése megmutatta, hogy az árterek nagy részében puhafás és keményfás ligeterdőknek kellene állni, mégis különböző kultúrállományokat és faültetvényeket találunk a helyükön.

Jól látható tehát, hogy ártereinke magas részarányban találhatók idegenhonos és inváziós főfajú állományok, de a probléma megoldása nagyon összetett, amit csak alapos vizsgálatok és szakmai viták után lehetne

megoldani. A legfontosabb feladatnak az invazív fajok visszaszorítását tartom, hiszen ezzel teret adnánk az őshonos fajokainknak, amelynek köszönhetően az átmeneti és a származékerdők jó része átléphetne a természetes erdők közé. Az ártéri területeken a zöld juhar, az amerikai kőrís és az akác visszaszorítása az első számú feladat. Mivel ezek a fajok többnyire ligeterdeinkben fordulnak elő és gazdasági jelentőségük ott elhanyagolható, talán ez lehetne az első lépés az árterek természetességének megőrzése, javítása során. Szükségesnek tartom továbbá, hogy az ártereken található invazív cserjések, elsősorban a gyalogakácok térhódítását megakadályozzuk. ❁

Szlovák erdészek jártak hazánkban

2015. október 8-9-én a Szlovák Erdészeti Kamara szervezésében szlovák erdészek látogattak Magyarországra. Az ötvenfős küldöttséget Ing. Jaroslav Šulek, a szlovák kamara elnöke vezette és a csoporttal érkezett a két alelnök, Ing. Mária Biesová és Milan Dolňan, továbbá Ing. Tibor Lebocky vezetői tag, aki a magyar Országos Erdészeti Egyesületnek is tagja.

A csoportot a Tanulmányi Erdőgazdaság Zrt. munkatársai Fertőendréd határában fogadták. Dr. Jámber László, a TAEG Zrt. vezérigazgatója köszöntöje után az első program helyszínére, a Sarródi Kócsagvárba indultak. Reischl Gábor, a Fertő-Hanság Nemzeti Park igazgatója köszöntötte a helyszínen a szlovák kollégákat, majd vetített előadás keretében bemutatta a vendégeknek a nemzeti park tevékenységét. Az előadást követő ebéd után a vendégek két csoportban a terepen ismerkedhettek a

nemzeti parki tevékenységekkel, illetve csónakos túra keretében bepillantást nyertek a Fertő tó gazdag élővilágába is.

Az élményekkel teli program után a Göbösmajori Ökoturisztikai Központban Orbán Tibor, a KAEG Zrt. vezérigazgatója fogadta a vendégeket. A szálláshelyek elfoglalását követően a vendégek tiszteletére rendezett vacsorán az Országos Erdészeti Egyesület képviselőjében Kiss László alelnök és Lomniczi Gergely főtítkár köszöntötte a társaságot.

A következő napon a programok a Nyugat-magyarországi Egyetemen folytatódtak. Dr. Lakatos Ferenc dékán köszöntötte a vendégeket, majd az egyetem erdőmérnöki karának tanácstermében tartott előadásán bemutatta a magyar erdészeti felsőoktatást. Ezt követően megtekintették a Ligneumot.

A délutáni program a TAEG Zrt. területén, a Soproni Parkerdőben folytatódott. Megismerkedhettek az erdész-kollégák az erdőgazdaság közjóléti tevé-

kenységével és létesítményeivel. Útba ejtették a parkerdő területén kialakított ún. „átalakító üzemmódban” kezelt erdőtümböt is, melyről a soproni kollégák osztották meg velük eddigi tapasztalataikat és véleményüket.

A program a Zenepavilonnál ért véget, ahol a felkínált frissítő mellett a Soproni Vadászklubok szolgáltattak zenei kíséretet. A két nap gazdag programja kiváló lehetőséget teremtett arra, hogy vendégeink átfogó képet kapjanak a magyar erdőgazdálkodás, a természetvédelem és az erdészeti felsőoktatás helyzetéről, feladatairól. Bőven nyílt alkalom a szakmai konzultációkra, mellyel a szlovák kollégák éltek is. A találkozó továbbá jól szolgálta a szlovák-magyar erdész barátság további elmélyítését, melynek folytatásaként az OEE küldöttsége meghívást kapott egy hasonló szlovákiai látogatásra.

Kiss József

vezérigazgató-helyettes, TAEG Zrt.

Fotó: **Martin Kovalčík**

Dr. Bedő Albert: Az Országos Erdészeti Egyesület alakulásának idejéből II.

1864-ik évi június havától kezdve pedig e soroknak íróját is, ki akkor végezte az erdőakadémiát, melyre jogi tanulmányok hallgatása és azokból való vizsgálatok letétele után az 1862. évi politikai szolgálat körében történt fordulat következtében iratkozott be, s így koránál fogva is az érettebb felfogású ifjakhoz volt számítható, mint szerkesztőségi-segédet a lap állandó belső munkatársául maguk mellé vették a közös megállapodással, hogy gyakorlati szolgálatát, amelyet az akkori viszonyok szerint különben is díjtalanul kellett volna teljesítenie, Wagner szolgálata helyén végezze. Minthogy az egylet 1864. évi közgyűlése Selmecezen volt megtartandó, s így az erre nagyszámú odavárt szakemberekkel való érintkezésre nyílt alkalom, ez a gyűlés arra is fel-használandó lett volna, hogy a megjelenő tagok és szaktársak között a magyar erdészeti ügyének megbízható újabb barátok, s egy pár írásra hajlandó új munkatárs szereztessék, s hogy ezek csatlakozásával az akkor még hosszabb időre élni látszó nemzetellenes kormányzatnak tartama alatt a lap útján már elfoglalt tér szűkebbre szorítható ne legyen.

Ezzel az alkalommal is igazolódott azonban, hogy az ember tervez, Isten végez mert újabb váratlan hivatalos csapás lepte meg ügyünk szolgálát, mennyiben még a közgyűlés idejének elérése előtt, mint villám a derült égből, sújtott le a bécsi pénzügyminisztériumnak az az intézkedése, mellyel Wagnert akadémiai segédtanári állásából, az országnak akkor még félreeső, s a főközlekedési erektől távollévő Nagybányára, az ottani erdőhivatalhoz császári királyi főerdésznek nevezte ki, mintegy biztató feleletül arra, hogy a részéről kért visegrádi erdőmesterei állomást, melyről a Pesttel való kedvező összeköttetés alapján az Erdészeti Lapok szerkesztését állandóan folytathatni remélte, Prindl András znióváraljai erdőmesterrel töltötte be.

Ugyanazzal a céllal tették ezt, mint amelyet Divaldnak Eisenzerbe való áthelyezésével elérni akartak; míg viszont e sorok írója ingyenes gyakorlati szolgálatra a temesvári pénzügyigazgatóságához lett beosztva, ahol abban az időben egy igen buzgó magyarfaló erdőtanácsos működött, s amely igazgatóságnak hivatali területe az akkori osztrák fogalmak szerint Magyarországtól elválasztott tartományok tekintetű, s amint az az időre vonatkozó közigazgatási kormányzat és a térképek is igazolják, Magyarország határán kívül a Szerb vajdaság területébe esett.

Az egyleti közgyűlésen jelentek meg a körében az újjáalakítás mikéntjéről beszélni anélkül, hogy az a jövőnek ne ártott volna, a bécsi minisztérium újabb elesüggesztő intézkedése után szó sem lehetett, hanem október első hetének egyik szép verőfényes napján Wagner és neje a szerkesztőségi segéddel együtt, Wagnernek Selmecezen a Kórház utcában lévő házából útra keltek, hogy kocsin Párkány-Nánára (akkor Esztergom-Nána), s innen vasúton Pesten át új állomáshelyeikre utazzanak, Wagner és neje Nagy-Bányára és e sorok írója, hogy a neki időközben felajánlott gimnáziumi tanári állásáról lemondva és Temesvárnak is hátat fordítva, Divaldnál a vukovári uradalom évi 200 frt-tal díjazott szolgálatába lépjen.

A lapok szerkesztésének vitelére újabban gyakorolt közvetett akadályozás szintén nem érte célját, de meg volt az a hatása, hogy mind Divaldban, mind Wagnerben erősebbé vált az a meggyőződés, hogy a hazai erdőgazdaságnak teendő szolgálat érdekében szorosabban kell a magyar erdész egylet köréhez csatlakozni; mert amint Magyarországon politikailag kétes időben mindig tapasztalható volt, hogy a nemzet fiainak minden rétegé-

ben találhatók olyanok, kik a hatalommal való tartást választják, vagy szint nem vallva visszavonultak várnak, úgy akkor is érezhető volt az emberi gyarlóságnak az a természete, mely szerint az emberek közül több szeret bátrabban beszélni, mintsem bátran cselekedni; ha pedig előáll a határozott színvallást követelő alkalom, akkor azt keresik, hogy merre van a nagyobbik erő, amely nekik használhat vagy árthat, s ekkor aztán szép hallgatva, vagy esetleg maguk részéről is rugva egyet a hatalomban gyengébben, hagyják az igazságot igazságnak s a hazafiast hazafinak lenni és az erő mellé sompolyognak, hogy az váljék igazsággá és hazafiassá!

A viszonyok ismeretéből kifolyólag gondolni kellett arra, hogy megadhatat a lap pártolása s a mutatkozó mostoha viszonyok esetében válságos lehet helyzete, míg ha az erdész egylettel jön szerves összefüggésbe, biztosabbá válik fenntarthatása.

Ezért történt aztán egyfelől Divald és Wagner s másfelől az egylet között megállapodás abban, hogy Wagner anyagi felelőssége mellett az egylet 1865-ben a lap kiadásának nyomdai gondozását Gervay N. ügyvéd segítése mellett Brenner Miklós pénzügyi fogalmazó és egyleti titkár útján végzi.

Az egylettel fennállott és fennebb jelzett megállapodás idején az egylet az Erd. Lapok 1864-ben 177 egyleti tag után és 1865-ben 128 tag után fizetett. Így történt, hogy az 1865-ben Pozsonyban megjelenő Lapoknak szerkesztője, kihez a kéziratok intézendők voltak, Nagybányán lakott, s belső munkatársai Vukováról segédkeztek.

Az ország három egymástól igen távol eső pontjáról végzett közös munkálkodás nem hozott kedvezőbb anyagi helyzetet az Erdészeti Lapoknak, az erdész egylet pedig a magyar irányzatot nem emelő munkásságát tovább folytatta, míg Divald és Wagner ismét az egylet újjáalakításának teendőire gondoltak, ami az év közepén a királynak és a királynénak 1865. június 8-án Pestre való jövele után beállott kedvezőbb politikai fordulattal, s az országgyűlésnek ugyanazon évi decemberre történt összehívása által biztató reményt is nyújtott.

Ekkor elhatározták, hogy 1866-tól kezdve az Erdészeti Lapok kiadásával Pestre kell jönni, abba a mezőgazdasági ismereteknek, a földbirtokosok bevonása és az erdészetre akkor még befolyásosabb működési hatáskörben álló gazdatisztek megnyerése végett tért kell nyitni, s jövőre Erdészeti és Gazdászati Lapok címre alatt kiadni, hogy ennek útján is több alkalmasabb egyén legyen nem csupán előfizetőnek, de az ügy szolgálatának és jövőjének is megnyerhető.

Ennek alapján jelentek meg az Erdészeti Lapok 1866 és 1867-ben „Erdészeti és Gazdászati Lapok”, címre alatt. A viszonyok érése az 1865 év vége felé csaknem újjal kezdette mutatni, hogy vagy az új egylet alakítását vagy a régi egyletnek teljesen újjáalakítását kézbe kell venni; amire kedvező alkalom volt, hogy a régi egylet elnöke herczeg Eszterházy Pál és első alelnöke Wessely József, ki az osztrák államvasutak uradalmának volt igazgatója, az egyletnél betöltött állásaikról lemondottak, s a pozsonyi pénzügyigazgatóság feloszlata után a Wessely helyett jött új alelnöknek Thieriot-nak Triesztbe, s a titkárnak Brenner Miklós-nak Budára való áthelyezése következtében az egyik alelnöki és a titkári állás is betöltendő lévén, utóbbira a pályázat 1866 január 1-én március 1-re szóló határidővel 525 frt évi fizetéssel, a német folyóirat szerkesztéséért járó évi 200 frt tiszteletdíjjal és az egylet helyiségében való szabad lakással, mely egy kis szobából állott, ki is iratott.

Ez a körülmény az akkori magyar erdész egyesület viszonyaiban kétségtelenül oly állapotot teremtett, mely a siker reményével volt felhasználható, s e czélból Divald és Wagnernek az elnöki és titkári állásoknak megfelelő egyének által való betöltéséről kellett gondoskodni, akikre a várt újjáalakítás esetén a további munkásság megnyugvással lesz bízható.

Az elnök személyét illetőleg Keglevich Béla grófra gondoltak, bár még nem lehetett biztosra venni, ha vajjon a gróf, aki az időben közéleti szereplésének zenitjén állott s hivatottnak volt ismerhető arra is, hogy a beállandó alkotmányos életben a közügyek intézésének körében vegyen tevékenyebb részt, kiterjedtebb politikai elfoglaltsága miatt vállalkozik-e a szerény viszonyok között újjászületésre jutó egyesület elnökségére.

A titkár személyét könnyebb volt megtalálni, mert rendelkezésre állott a reformálók belső munkatársa, s Wagner levelére és Divaldnak élő szóval kifejezett kívánságára e sorok írója, miután a megelőző ősszel a Dunának erős hullámmáza, a személyszállító gőzösnek alulról Vukovárra való menetrend szerinti érkezését 21 órán át késleltette, s ezzel a tanári pályához való visszatérő elutazásában a véletlenség legnagyobb játékaival megakadályozta, késznek nyilatkozott arra, hogy bár szerény, de biztos fizetésű állását elhagyva, az akkor kétes jövőt ígérő, s alig fizetőképességű egyesületnek, melynek az Erdészeti Lapokra szánt évi 800 forint-os költségvetési tételét kevéssel megelőzőleg évi 150 forint-ra kellett leszállítani, szolgálatába lépjen, s pályázati kérését beadta abban a reményben, hogy nem sokáig lesz kötelessége az egyesület körében német nyelven hivataloskodni és német folyóiratot szerkeszteni.

A pályázat első elbírálása alkalmával a kapós állomásra jelentkezett 2 magyar illetőségű, 1 csehországi és 1 felső-ausztriai pályázó közül az egyesületi választmány Scherffel Róbert Igló város erdészében remélte a maga igényeinek megfelelő férfit találni és e sorok íróját mellőzte.

Scherffel azonban már a pályázat eldöntése előtt tudomást szerzett arról, hogy az egyesület körében tüzetesebb magyarnyelvű munkásság vár személyére, s régen tudta azt is, hogy az egyesületnek, ha fennállani akar, teljesen magyarrá kell lennie, s ezzel az alkalommal aztán létének kérdése is előtérbe fog lépni, kinevezési okmányát a titkárságról való lemondás kijelentése mellett azzal a megokolással küldötte vissza, hogy a választási okmányban sem állása a választmánnyal és az egész egyesülettel szemben, sem hivatalos kötelessége pontosan és úgy körvonalazva nincsen, hogy ezáltal szolgálati viszonya a jövőre nézve biztosan megállapítva lenne; de viszonyai is időközben úgy változtak, hogy más tekintetben is Iglón köve van.

Hogy mennyire nem bízott az újjáalakítás munkáiban s az egyesület jövőjében, ezt azzal is bizonyította, hogy az egyesület újjáalakítása után rövid idő múlva ki is lépett annak kebeléből, hogy aztán később ismét csak visszatérjen annak kötelékébe.

Midőn ez a lemondás a választmánynak 1866. április 29-én bejelentve lett, a Divald és Wagner által dr. Bartha Béla és Gervay Nándor választmányi tagoknál tett újabb közbelépés alapján, Gervay az előbbi pályázók között második helyre sorolt, második magyar pályázó megválasztását ajánlotta, s hosszabb vita után, mely alatt a már kilátásba kerülő háború előszelének érzésében egyik tag részéről indítvány tételével, a titkári állomás betöltését a bécsi kiállítás bezárása utáni időre halasztani, a választás mégis megtörtént, s e sorok írója lett az egyesület titkára.

Ezúton lett valósággá az, hogy a Hargita alján, a Szép-mező szomszédságában született székely fiú, jóllehet magyar volt az első szó, melyet hallott, mégis irodalmi munkásságának első könyvéhez kénytelen-kelletlen német előszót adott, s német ügyvitellel végzendő szolgálatot magyar érdekekben elfogadott.

Az új titkár pozsonyi állomására Vukovárról május 30-án indult el Divald Adolffal és nejevel, hol a megelőző napon Divald igen kedvelt kis leányának temetése volt, s a szülők e családi szomorúságuk könnyebb leküzdése végett is Pestre és Bécsbe utaztak rokonaik és barátaik látogatására. Már ez utunkban velünk együtt szállított a „Hildegardé” gőzös a csehországi csatatérre szánt bácskai katonákat, s Divald a háború esélyére való utalással figyelmeztetett a közgyűlésnek bekövetkező elhalasztására.

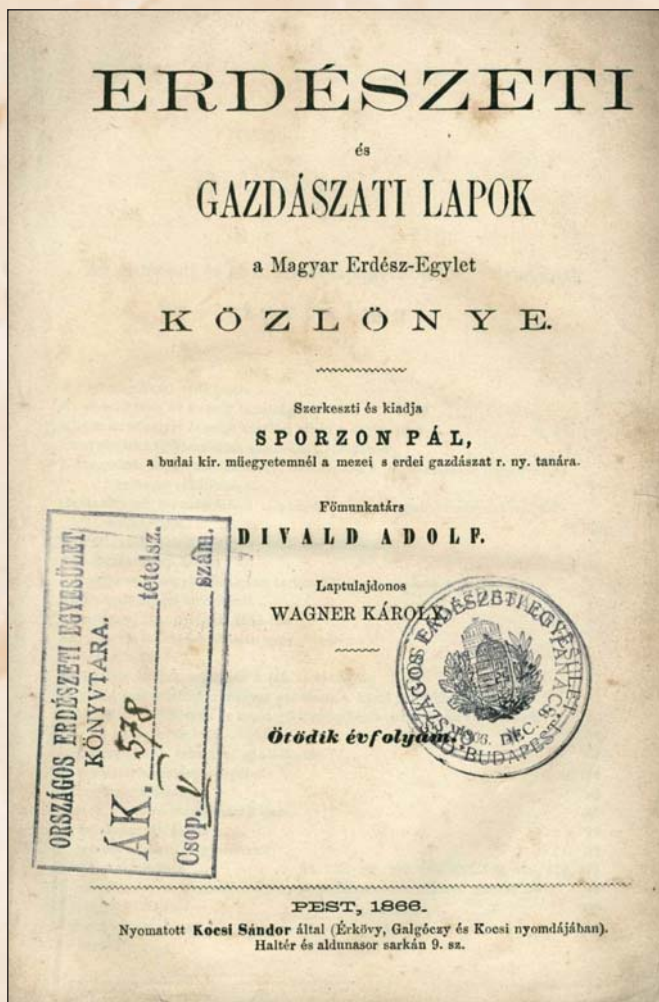
Pestre május 31-én este érkezünk és itt Divaldnak célja volt Keglevich Béla gróf elnökségének kérdését már ez alkalommal tisztába hozni, míg e sorok írója másnap az egyesület alelnökénél Pálffy István grófnál tisztelgett és este a hajóval Pozsonyba utazott s új állomását június 2-án elfoglalta.

Divaldnak már ez alkalommal sikerült Bérczi Károly segédkezése mellett Keglevich Béla gróftól az egyesület újjáalakíthatása esetére elnökül megnyerni, aki azután erre való tekintettel, néhány nap múlva az egyesület tagjai sorába is lépett.

Ezután már az új titkár előtt az volt a nagy kérdés, hogy a Losoncra kitűzött közgyűlésre, ha ennek elhalasztása nem válik szükségessé, az új irányzat hívei közül minél többen megjelenjenek, s ezek segítségével, s Divaldnak és Wagnernek, Gombossynak és Bérczinek, Barthának és Gervaynak a tárgyalásokban való részvételre tervbe vett megjelenésével, elérhető legyen ott annak kivitele és elhatározása, hogy az egyesület székhelye Budapestre áttéssék, ügyvitelük magyar hivatalos nyelven történjék, s kiadványai csupán magyar nyelven szerkesztessenek.

(Folytatjuk)

Forrás: *Erdészeti Lapok*, 1906. december

Az Erdészeti és Gazdászati Lapok címlapja (1866. január)

A szovjet tudomány és az OEE nemzetközi kapcsolatainak jelentősége

Modernizáció az 1950-es években

Az 1948-ban kizárólagossá váló államszocialista rezsimben a gazdaság különböző területein működő szakmai egyesületek a Műszaki- és Tudományos Egyesületek Szövetsége (MTESZ) ernyőszerkezet keretein belül működhettek. Ekkortól az Országos Erdészeti Egyesület (OEE) nemzetközi kapcsolatai is új értelmezést nyertek.

A MTESZ a tagszervezetei számára alapszabálymintát készített, amely tartalmazta az egyesület céljait és küldetését. Ez a dokumentum kinyilvánította, hogy a tagszervezetek a Szovjetunió kutatási eredményeit fogják propagálni.

A MTESZ arra kérte tagjait, így az Országos Erdészeti Egyesületet is, hogy rendszeresen küldjék meg azokat a külföldi folyóiratban megjelent cikkeket, amelyeket lefordítottak. A legtöbb esetben orosz nyelvű cikkekről volt szó. A MTESZ rendszeresen körbeküldte az oroszból lefordított szakkönyvek listáját. A kormányzati elképzelés szerint, annak érdekében, hogy felkészíthessék a gazdaságot az ötéves terv végrehajtására, vagyis, hogy az „valódi” fejlődést produkáljon, a műszaki kérdésekkel kapcsolatos gondolkodást is meg kellett változtatni.

Másképp fogalmazva, a szakmai elitnek be kellett bizonyítania, hogy képes a szovjet modellel követő modernizáció megvalósítására. Ugyanezekben az években, ahogy a hidegháborús gondolkodás uralkodóvá vált, a magyar tudósoknak távol kellett maradniuk a nemzetközi fórumoktól. Szovjet szakértők látogattak Magyarországra – főként abból a célból, hogy „irányt mutassanak” –, de ezen túlmenően a magyar erdészek még az ún. Keleti Blokk tagállamainak tudósaival sem érintkeztek. *Rotb Gyula* az MTESZ vezetőinek arról panaszkodott, hogy bár a Földművelésügyi Minisztériumban tartott találkozón szó volt arról, hogy mi legyen a magyar álláspont az ENSZ Élelmiszerügyi és Mezőgazdasági Szervezetében (FAO), magyar küldöttség nem utazott a finnországi Erdészeti Kongresszusra.

Roth azon az állásponton volt, hogy a hasonló döntések a hatékonyság javulása ellen hatnak, s ezen belül külön is hátrá-

nyosan érinti az országfásítási tervet. Szabályt erősítő kivételként, az erdészet területén a nyárfahibridekkel foglalkozó *Koltay György* kapott lehetőséget arra, hogy előbb Belgiumban, majd Hollandiában részt vegyen a kutatási témájában rendezett konferenciákon. Koltay viszonylagos szabadsága nem volt véletlen. Az erdészet a nyárfát, különösen a kanadai nyárfát, az 1930-as évek óta az alföldi mezővédő erdősávok legfontosabb fajaként tartotta számon. Mivel a nyárfa gyorsan nőtt és majdnem olyan jó ipari alapanyagot szolgáltatott, mint a fenyő, a hibridek a szovjet típusú országfásítási programban is kulcsszerepet játszottak. A Sárváron működő Erdészeti Tudományos Intézet mindezen fejlemények metszéspontjában állt. Az intézmény 1954-ben hosszú távú és nagy volumenű nyárfahibrid programot indított.

években és később is jelentős hatása volt: az erdei élőhelyek biocönózisának tanulmányozása. Ezen személet jelentősége Magyarországról nézve is világos volt, s ennek megfelelően *Georgij Fjodorovics Morozov* *Az erdő élete* című munkájának fordítását az OEE is sokkal inkább sürgette, mint további liszenkóista cikkeket átültetését. Meg kell jegyezni, hogy *Majer Antal* erdőtipológiája az 1960-as évek elejére lényegesen összetettebb rendszer volt, mint Morozové. Ekkorra a magyar erdészetben a *Babos Imre* tájegység alapú felosztását és a kisebb léptékű tipológiát ötvöző gondolkodásmód volt meghatározó. Ez a szemlélet egyben utat nyitott egy, a nemzetközi trendekkel összhangban levő ökológiai gondolkodás számára.

Az egyesületi jegyzőkönyvekből kitűnik, hogy a magyar szakemberek és kutatók érdeklődése jelentős részben a

Barátságos terefere „Kelet” (dr. H. Schönbach professzor, balról) és „Nyugat” (dr. W. Langner, jobbról) között

A szovjet és magyar tudományos elképzelések és programok közötti kölcsönhatást nem lehet megérteni anélkül, hogy a korabeli szovjet tudományosságot globális szöveggörnyezetbe helyeznénk. Különösen két tényező, a biológiai és ökológiai tudás jellemzőit. Emellett a modernizációs program hatása érdemel figyelmet. A szovjet biológia az 1950-es években nem csak „liszenkóizmus”, vagyis áltudomány volt. Legalább egy olyan irányzata is volt, amelynek az 1950-es

munkagépekre irányult. Első ránézésre a gépesítés pusztá propagandának is tűnhet, de az 1950-es években a szovjetizáció, a biológiai fenntarthatósággal kapcsolatos új elképzelések, gépek és modernitás egymással összefonódott jelenségek voltak. Utóbbi kettő nem korlátozódott a szovjet zónára.

1930 és 1950 között az erdészet globális napirendje jelentősen megváltozott. Az 1936-os magyarországi Erdészeti Világkongresszus legtöbb szekciója erdőmű-

velésről, illetve az összehasonlítható adatok szükségességéről és ezek előállításának módszeréről szolt. A harmadik világkongresszus 12 évvel később Helsinkiben ült össze. Az 1948-as eseménynek legalább három jelentős hozadéka volt. Egyrészt, az eddigieknél jóval nagyobb teret kapott az erdők és az ipari módszerek közötti kapcsolat. Másrészt, a kongresszus a szakpolitikai ajánlásokat is nagyobb hangsúllyal fogalmazta meg. Harmadrészt, nem volt hajlandó trópusi területeket a gyarmati hivatalnokok által reprezentált gyarmatokként kezelni. A negyedik világkongresszus során, az indiai Dehradunban az indiai kormányzat elérte, hogy a város-vidék kapcsolat és a népességnövekedés is megfelelő súllyal szerepeljen a témák között. Azt már a FAO igazgatója által elmondott megnyitóbeszéd is jelezte, hogy az erdősítés is felkerült a globális napirendre.

Amint azt *Kalmár Melinda* közel-múltban megjelent, a Szovjetunió és Magyarország viszonyát összefoglaló könyvében kifejti, a tudományos és technikai forradalom kulcsszerepet kapott a Szovjetunió stratégiai döntéseiben. A kihívásokat a Keleti Blokk országai is érzékelték és ezekre választ is adtak. Kalmár arra jut, hogy míg Sztálin és a korabeli Politbüro alulértékelték a második világháború utáni technikai forradalom jelentőségét, *Hruscsov* nagyon is tudatában volt annak.

A fásítás ebben az összefüggésben elmentmondásos képet mutat. A fásítási kampányt mint a nagy természetátalakítási program részét gyorsan felfüggesztették Sztálin halála után. Ez a döntés egyben véget vetett a sajátosan értelmezett természetvédelem korának és megnyitotta az utat az erdővel borított területek ásványkincseinek kizsákmányolása előtt. A Szovjet Kommunista Párt Központi Bizottságának hangja, a Pravda ugyanakkor 1954-ben közölt egy cikket, amely a tudományos tevékenységük fokozására biztatja a tudományos szervezeteket. Utóbbi hírt az Országos Erdészeti Egyesület egy hónappal a cikk megjelenése után kapta meg. A Pravda cikke szinte egybeesett a Nagy Imre-kormány új szervezeti struktúrával kapcsolatos rendeleteivel. Valószínűleg a cikk és a növekvő autonómia is közrejátszott abban, hogy az elszigeteltség és a Szovjetunió kulturális-technológiai fejlettségével kapcsolatos kijelentések 1955-ben meglehetősen hirtelen tűntek el.

1956 elejétől az ERTI folyóirata rendszeresen közölt terjedelmesebb beszámolókat magyar tudósok külföldi tanulmányútjairól. Ezen utak jó része a Keleti

Blokk országaiba, Lengyelországba, az NDK-ba, Bulgáriába és a Szovjetunióba vezetett, de néhány beszámoló NSZK-beli és párizsi tapasztalatokról szolt. Ez a tendencia csúcsondott ki az 1956. szeptemberi budapesti nyárfa kongresszusban. A Keleti Blokk országaival folytatott tudományos csere 1957-ben új lendületet kapott. Néhány hónappal a tizenkét kommunista párt moszkvai találkozója előtt, a MTESZ-hez hasonló csehszlovák, lengyel, román, keletnémet és szovjet erdőszervezetek küldöttségei Berlinben gyűltek össze. Az esemény legfontosabb eredménye az volt, hogy deklarált célá vált a tanulmányutak gyakoribbá tétele és a nemzetközi szervezetekben való működés összehangolása a Keleti Blokk országai között.

Az OEE már 1955 tavaszán belekezdett a jugoszláv erdészekkel való cserekapcsolat szervezésébe, azonban a szovjet és a magyar vezetéssel 1948 és 1954 között rendkívül feszült, ellenséges viszonyban levő déli szomszédal csak két évvel később valósult meg közös program. A magyar erdészek előbb a jugoszláv erdészeti egyesület bledi konferenciáján vettek részt, majd június 19-én egy nagyobb küldöttség érkezett Újvidékre, ahol a hivatalos program szerint tíz napig tanulmányozták a jugoszláv erdészek kopárfásítás és üzemszerű erdőgazdálkodás terén elért eredményeit.

1957 augusztusában a jugoszláv erdészek magyarországi látogatása a homokos területek fásításának tanulmányozására irányult és a küldöttség a püspökkladányi és sárvári kutatóállomást is meglátogatta. Az évek óta tartó készülődés ellenére 1957 nyara valójában igen korai időpont volt, hiszen alig fél év telt el azóta, hogy Nagy Imre a Jugoszlávia nagykövetségén kért menekültstátust, aminek következtében a jugoszláv kormány és a Kádár-kormány hetekig tartó diplomáciai vitában állt egymással, s csak hetekkel voltunk az újabb szovjet-jugoszláv szakítás előtt.

1957–1958-ban hasonló csereprogram valósult meg bolgár, illetve román erdészekkel. A velük való kapcsolatfelvételt egy szokatlan kezdeményezés előzte meg. 1958-ban *Barthos Gyula*, a vadászírásairól és ornitológiai munkásságáról is ismert, akkoriban már nyugalmazott erdőmérnök, egyesületi tag, írt egy hosszabb tanulmányt a 20. század eleji erdélyi tarvágásokról. A tanulmány megküldésével egy időben arra kérte az OEE elnökségét, hogy támogassa újabb tanulmányútját, amelynek során felkeresné az ötven évvel korábban vizsgált területet.

Az elnökség a dokumentumok alapján támogatta az elképzelést, az azonban nem világos, hogy végül megvalósult-e a tanulmányút. Az bizonyos, hogy az OEE meghívta az ASIT-ot (az MTESZ romániai megfelelőjét), hogy vegyen részt az 1958. tavaszi vándorgyűlésen, s még abban az évben a kölcsönösség jegyében zajló tanulmányutakra került sor. Megjegyzendő, hogy a magyar küldöttségben két, az 1900-as évek elején Erdélyben született, vezető beosztásban dolgozó erdőszervező volt: *Vass Sándor*, a debreceni erdészeti ekkori igazgatója 1904-ben Szászrégenben született, míg *Boér Ferenc*, aki az 1960-as években vezette a Keszthelyi Állami Erdőgazdaságot, 1899-ben Kolozsvárott látta meg a napvilágot.

A román erdészek programjának középpontjában a szikes talajok fásítása és az ezzel kapcsolatos püspökkladányi kutatások, valamint a Balaton környéki kísérleti telepítések álltak. Az utóbbi régióban a román szakemberek a bükk- és nyárfa-hibrideket tanulmányozták. A kis létszámú bolgár delegáció programjában a homokfásítás, a mezővédő erdősávok telepítése, valamint a csemetekertek szerepeltek. A bolgár látogatás jelentőségét jelzi, hogy a három küldöttség közül csak ez utóbbit fogadta *Balassa Gyula*, az erdészeti ügyekért felelős helyettes miniszter. (A bolgár-magyar kapcsolat és látogatások szerepe az 1958–61 közötti kollektivizációs hullám kapcsán is jól dokumentált.)

A három küldöttség programja különbözött egymástól. A közös nevezőt a budapesti fogadás, valamint a Buda környéki hegyeken zajló kopárfásítás megtekintése jelentette. A román és a bolgár erdészek szabadejük jelentős részét a Balaton körül tölthették. A külföldi delegációk számára készített program azt jelzi, hogy a magyar erdészek büszkék és magabiztosak voltak az Alföldfásítás terén elért eredményeikre, valamint azt is, hogy nem tudtak hivatalos fogadást elképzelni a fővároson kívül.

Az 1970-es és 1980-as években ezek a kapcsolatok egyfelől a szakmai turizmus irányába fejlődtek tovább. A külföldi, gyakran az akkori vasfüggöny nyugati oldaláról érkező erdészek és vadászok programjának és útjainak szervezése az OEE fontos bevételi forrásává, sőt, MTESZ források híján, mozgásterének kulcsává vált. *[Ez utóbbit Király Pál szíves közlése alapján állítom – B.R.]* Másrészt, a regionális kapcsolattartás Pannónia Napok néven 1973-ban intézményesült, s ez a keret a mai napig létezik.

Balogh Róbert, történész

A Budakeszi Vadasparkban járt a Közjóért Szakosztály

Az OEE Erdők a Közjóért Szakosztálya 2015. évi évváró szakosztályülését a Budakeszi Vadasparkban tartotta.

A szakosztálytagokból álló 20 fős csapatunkat Szabó Miklós és Jóna Katalin, a vadaspark dolgozói fogadták. Röviden ismertették a harminchat éves vadaspark történetét, kialakulásának főbb állomásait. Megtudtuk, hogy a park a Kárpát-medencében honos gerinces állatokat mutatja be természetes környezetükben. Az ismertetőt Tollner György, az erdőgazdaság korábbi vezetője egészítette ki érdekes információkkal.

Szó esett az év során a vadvilág megismerése céljából a különböző korosztályok számára szervezett számos programról. A beszélgetést követően megtekintettük a felújított és nemrégiben átadott fogadóépületet, amelyet a kor elvárásainak megfelelően akadálymentesítettek is. A kisgyermekes családok pedig „terepjáró” babakocsikat vehetnek ingyenesen igénybe a belépés után.

A séta során idegenvezetőnk, az egyik kedves szakosztálytagunk lánya, Jóna Katalin volt, aki élvezetes, részletekre kiterjedő előadást tartott a vadaspark

minden lakójáról. Elsőként a nagyvadas részt jártuk be, ahol a Kárpát-medence mostani és egykor honos nagytestű állatait figyelhettük meg. Erdeink gyakori nagyvadjai mellet láthattuk a visszakeresztezések révén nemesített őstulok, valamint a világvizonylatban is ritka Przevalszkij-ló egyes példányait. Ezen állatok tartásával és szaporításával a vadaspark a génmegőrzés terén is fontos feladatot lát el.

Különösen nagy népszerűségnek örvendtek a csapat körében a napjainkban hazánkban újra megtelepedő nagyragadozók, a medve, a farkas és a hiúz. A medve és farkasok látványtetése során tapasztalhattuk, hogy milyen szoros kapcsolat alakult ki a gondozó és az állatok között.

Ezt követően sétánkat a kisémlősök között folytattuk, ahol szintén sok érdekes információt tudtunk meg az egyes fajokról és azok szokásairól. Vezetőnk valóságos párbeszédet folytatott az

A szakosztály jelenlévő tagjai a beszámolót egyhangúan elfogadták. Ezt követően a 2016-os év programjaira, munkatervére vonatkozóan hangzottak el javaslatok.

Ezúton is szeretnénk megköszönni a Budakeszi Vadaspark vezetőségének a kitűnő programot és azt, hogy a szakosztályülésnek helyet biztosított.

Miklós Tamás
szakosztálytitkár

A pék lánya

Manapság a kései utódok nyilván ritkán gondolnak rá, és lehet, hogy elképzelni is nehéz, de a II. világháborút követően, sőt még az 1950-es években is, a fázás és az éhezés a soproni erdőmérnök-hallgatók nem kedvelt, de mindennapos elfoglaltságai közé tartozott.

Többségük pénztárcája messze túl lapos volt ahhoz, hogy a meglehetősen drága élelmiszert megvegyék, így hát nem csoda, hogy az élelemért sok mindentre képesek voltak.

H. pék viszonylagos jólétben élt Sopron belvárosában, üzemében négy alkalmazottat is foglalkoztatott. Egyetlen lánya, Margitka nem volt feltűnően csinos (hogy ne fogalmazzunk ennél sarkosabban). Ennek ellenére egyidejűleg három jóvágású erdőmérnök-hallgató csapta neki nagy lendülettel a szelet. Kísérgettek a Várkerületen, felváltva táncoltatták őt és édesanyját is az erre szakosodott mulatságokon, és mind-

hárman tiszteletet érdemlő megbízhatósággal tettek eleget a család rendszeres uzsonna-, ebéd- és vacsorameghívásainak, ahol is fennen dicsérték a péküzem termékeit.

Hogy dicsérő szavaik ne tűnhessenek udvariaskodó üres fecsegésnek, fogyasztottak is tisztességgel. Az ilyen alkalmakra mindig virágot vittek a leánynak és édesanyjának is, akiket természetesen folyamatos bűvöletben tartott ez a nagyvonalú figyelmesség. A virágok eredetét ennyi idő távlatából már nemigen érdemes firtatni, de a diákok anyagi helyzetét alapul véve szinte biztosra vehető, hogy nem pénzért vették.

Az idilli helyzet talán három hónapig tartott, amikor is a pék elveszítette a türelmét. Egy késő őszi szombaton félrehívta a dús ebéd után bágyadtan mosolygó hallgatókat. Mindegyiknek és magának is töltött egy kupica konyakot, majd szelíd hangon, de meglehetősen

határozottsággal így szólt a mit sem sejtő ifjakhoz: *Uraim! Rendkívüli örömmre szolgál, hogy egyetlen leányom ilyen kapós az erdőmérnök-hallgató urak körében. Ezzel együtt is tisztelettel kérem Önöket, döntsek el maguk között, ki kívánja záros batáridőn belül eljegyezni Margitot. Holnap ebédre pedig már csak az illető urat várjuk nagy szeretettel! Erre emelem pobaramat.*

Több mint hat évtized elteltével már nehéz volna kinyomozni, hogy a legények megbeszélésk-e maguk között az ultimátumra adandó egységes választ, vagy mindhárman függetlenül jutottak ugyanarra a döntésre. Ennek talán ma már nincs is túlzottan nagy jelentősége. Az viszont biztos, hogy Margitka másnap éjszaka könnyeivel áztatva el kispárnáját. A vasárnapi ebéd ugyanis szűk családi körben, egy érintetlen terítéssel, nyalka erdőmérnök-hallgató(k) nélkül, kifejezetten keserű hangulatban zajlott le.

Marosi György elbeszélése nyomán lejegyezte **Csóka György**

A „Magyarság fája” Zalában

Az Országos Erdészeti Egyesület Zalaegerszegi Helyi Csoportja nagyszámú hallgatóság előtt 2015. november 25-én tartotta évzáró rendezvényét a Göcseji Falumúzeum előadótermében.

Vissi Géza titkár köszöntő szavai után *prof. dr. Bartha Dénes* intézetigazgató egyetemi tanár a 2015-ös év fafajáról, a kocsányos tölgyről tartott előadást a rá jellemző magas színvonalon. Bevezetőjében ismertette Az év fája mozgalom eredetét, indulását. Az Országos Erdészeti Egyesületnél először 1995-ben dr. Bartha Dénes javasolta, hogy – német minta alapján, ahol már 1989-től létezik – Magyarországon is el kell indítani ezt a mozgalmat. A következő évtől, 1996-tól minden évben megválasztják az év fáját. Az utóbbi három évben online szavazáson derül ki melyik faj a nyertes, előtte a professzor javaslatai alapján Az év fája mozgalom szakmai kuratóriuma döntötte el.

Elsősorban az olyan őshonos fajokat helyezik előtérbe, amelyeknek erdészeti jelentősége is van, és az utóbbi időszakban kevés figyelmet kaptak. Ma már 20 faj szerepel a listán, zömének részletes leírása nyomtatásban is megjelent.

Van remény arra, hogy az összes fajról önálló kötet is napvilágot lát a jövőben, az OEE kiadásában.

Az év fájáról tudományos közlemények, ismeretterjesztő, népszerűsítő cikkek jelennek meg, melyek a szakközönség mellett a természetkedvelőknek is szólnak. A diákok a Kaán Károly Országos Természetismereti Verseny keretében felhasználhatják a felkészülésükre, az előadásokon. Így közelebb kerülhetnek az erdőhöz, az adott fafajhoz az erdészek és az erdőlátogató gyermekek, családok.

A professzor ezen kívül elmondta, hogy hasonló jelleggel választják meg az év faegyedét, melyet az Ökotárs Alapítvány jegyez, de annak keretében egy-egy ismert példányt jelölnek ki. Ezen kívül egyre bővül a mozgalom, megválasztják az év madarát, gombáját, halát, emlőst, denevérét, két-élűjét, gyögyfűvét.

Következőben dr. Bartha Dénes rátért a kocsányos tölgy ismertetésére. Hivatkozott *Vancsura Rudolf* tölgy kutatásaira, kiemelve a Sipov erdőt. Az előadását és a tölgyről szóló tanulmányait az intézet korábbi oktatójának ajánlotta emlékül. A kocsányos tölgy nevezéktana, alakntana, elterjedése, előfordulása, változatossága, felhasználhatósága fejezetekből álló előadásából a legfontosabbakat emeljük ki.

5000 évvel ezelőtt a kocsányos tölgy csak az Appennini-, Ibériai-, és a Balkán-félszigeteken fordult elő s innét kezdett észak felé terjeszkedni, feltehetőleg az ember, szajkó, mókus és a pelék közvetítésével.

Jelenlegi elterjedését térképen mutatta be, melyen látni, hogy Írország, a Brit-szigetek és Skandinávia déli része az északi határa, Keleten az Ural, és Dél-Európa legdélibb részéről és a magas hegységekből hiányzik. Új elmélet szerint a honfoglalás útvonala nem a sztyepp zónában, hanem az erdőssztyepp vidékén húzódott, mely egybeesett a kocsányos tölgy által elfoglalt területtel. A Kárpát-medencében megfelelő legelőket és faanyagot is találták. Magyar őseink sűrű erdős vidékre, nyugatabbra és a hegyvidékre nem mentek.

Sokan felteszik azt a kérdést, hogy a kocsányos tölgy miért nem terem rendszeresen. Bartha Dénes jelezte, hogy 100-120 évig a koronájával és a törzsével foglalkozik, s ezután kezd összpontosítani a termésre, akár 1000 évig is. A legidősebb kocsányos tölgy-matuzsálem 1500 éves, Dániában található, de 1000 évesből több is van.

A professzor a kocsányos tölgyet az egyik legnagyobb változatosságú fafajnak említette. Először a korán fakadó és a későn fakadó tölgyet ismertette, hangsúlyozva, hogy a klímaváltozás hatására a kocsányos tölgy két változatának területe összemosisodik.

Igen érdekes volt a szlavón tölgy bemutatása. Elmondta, hogy az 1800-as évek végén, a határőrvidéken még hétszáz ezer hektár szlavón tölgyesünk volt, amiből harminc év múlva csak hétezer hektár maradt. Az volt a baj, hogy a fák kivágása után nem újították fel az erdőterületet. Ezt a borzalmas mértékű pusztítást nézhetjük régi festményeken, rajzokon, fényképeken és olvashatjuk az Erdészeti Lapok hasábjain. Sok híres, nevezetes épületben láthatunk – többek közt a parlamentben is – szlavón tölgyből készült bútorokat, berendezéseket.

A professzor ismertette a szürke tölgyet is (*Quercus pedunculiflora*), mely jobban viseli a szárazságot, kevesebb vízzel is megelégszik, ezért fel kell karolni. Eltöprenghetünk azon, hogy ez lesz-e a kocsányos tölgyet leváltó faj, ha tovább romlik klíma. Erdélyben ismerik és alkalmazzák is. Felvetette, hogy van-e a magyarságnak fája. Nincs, de már 34 országnak van. (Az akác hungarikum, nem tekinthető annak). Javaslotta, hogy a kocsányos tölgy legyen a magyarság, a nemzet fája.

Az előadás után Vissi Géza titkár elmondta, hogy Zala megye legértékesebb fája a kocsányos tölgy, 27 százalékot foglal el és 8000 hektár a 100 évnél idősebb állomány.

A rendezvény keretében *Povics Noémi*, a Zalaerdő Zrt. „Nyitnikék” Obornak Erdei Iskola vezetője ismertette a kocsányos tölgyhöz kapcsolódó Kódgyűjtő Kalandjátékot, melynek *Dózsa László* fahasználati előadó az egyik ötletgazdája. A játékban résztvevőknek tíz kódot kellett összegyűjteni, a Zalaerdő Zrt. területén található tíz kocsányos tölgy famatuzsálem töve mellett táblákról, s azokat beküldeni. A sikeres kalandjáték tavasszal kezdődött, és hozzájárult az év fája megismeréséhez.

Széllessy György és *Győrvári László* hozzászólása után Vissi Géza titkár ismertette a 150 éves OEE jubileumi emlékévének várható eseményeit és a helyi csoport tervezett programját. Meg kell említenünk, hogy az OEE Nagykanizsai Helyi Csoport több tagja is jelen volt.

A jó hangulatú, sikeres összejövetelt talán az év fája rendezvénysorozat záró programjának tekinthetjük.

Szerző és kép: **Szakács László**

Erdőképek, naprendszer és Illyés Károly munkássága

2015. december elején a Saághy István Erdészeti Információs Központban tartotta évzáró rendezvényét az Országos Erdészeti Egyesület Szombathelyi Helyi Csoportja.

A Szombathelyi Erdészeti Zrt. *Erdőképek* címmel 2015-ben is fotópályázatot hirdetett a társaság kezelésében lévő erdők növény- és állatvilágának, az erdő életének, valamint a közjóléti létesítményeiben zajló tevékenységek fényképes bemutatására.

A Helyi Csoport évzáró rendezvénye a fotópályázat képeiből nyílt kiállítás megnyitójával indult. *Csapó György*, a Szombathelyi Erdészeti Zrt. főmérnöke köszöntötte a vendégeket, ismertette a fotópályázat célját és örömet fejezte ki, hogy a pályázók és pályaművek száma az előző évhez képest megkétszereződött, majd átadta a szót *Biczó Barnabás* üveggravírozó művésznek és fotósnak, hogy szakmai tudása alapján méltassa a pályázati alkotásokat.

A 3. helyezést *Varga András Fennakadás* című képe nyerte el, a 2. helyet *Szitakötő* című alkotásával *Beke Gyula* szerezte meg, a győztes kép pedig *Németh Bálint Igéző tekintet* című alkotása lett. Különdíjban részesült *Barasits Flóra a Rejtek*, *Beke Gyula a Barangolás tél közepén*, *Laki László a Három a kislány* és *Varga András a Kíváncsi mókus* című képeért. A díjakat *Bugán József* vezérigazgató, *Bakó Csaba* erdőgazdálkodási igazgató és *Csapó György* főmérnök adta át. A fotópályázatot – immár harmadik alkalommal – 2016-ban is meghirdetik.

A kiállítás megtekintése után *Horváth Gábor*, a Helyi Csoport titkára köszöntötte az évzáró rendezvény résztvevőit, majd átadta a szót *Bakó Csabának*, a Helyi Csoport elnökének, aki felidézte a nemrégiben elhunyt tagtársunk, *Németh Imre* munkásságát és egyesületi tevékenységét, és kérte a megjelenteket, hogy egyperces néma csenddel emlékezzenek meg róla.

Az elnök rövid tájékoztatót tartott az év rendkívül gazdag programjairól és az egyéb aktualitásokról, külön kiemelve, hogy a Szombathelyi Helyi Csoport mennyire aktív egyesületi tevékenységet folytat és 160 fős taglétszámával az egyik legnagyobb helyi csoport. Mindezek után megköszönte a tagtársaknak az egész éves segítséget és kérte a részvételt a következő évi rendezvényeken is

Ezt követően *dr. Péntek Kálmán* *A külső naprendszer felfedezése* címmel tartott előadást. A Nyugat-magyarországi Egyetem Természettudományi Kara Matematikai Tanszékének vezetője – aki a Gothard AmatőrCsillagászati Egyesület elnöke is – örömmel tett eleget felkérésünknek és hívott minket egy múltbéli utazásra. Előadásában a kezdetektől, a világmodellek alakulásától nyomon követhettük a külső naprendszer óriás- és törpebolygóinak felfedezését. Számos neves matematikus és csillagász neve hangzott el, és előadónknak köszönhetően megcsodálhattuk a New Horizons űrszonda által a Plútóról készült legfrissebb képeket is.

A folytatásban *Horváth Gábor* beszámolt a december 8-ai ünnepi küldöttgyűlésen elhangzottakról és ismertette a helyi csoport gazdagnak ígérkező 2016-os programtervét is.

Egy rövid szünetet követően *dr. Illyés Benjámin*, a NAIK Erdészeti Tudományos Intézet soproni állomásának egykori igazgatója a Zirci Apátság szentgotthárdi erdőgazdálkodásáról tartott előadást. Nyugdíjas éveiben kezdte el felkutatni édesapja, *Illyés Károly* munkásságát, végül az általa feldolgozott dokumentumokból az édesapja készítette fényképekkel illusztrálva egy 80 oldalas kézirat született. A két világháború között *Illyés Károly* vezette Vas megyében a Zirci Apátság Csörötnék-szentgotthárdi erdőgazdálkodását. (Jelenleg ezek az erdők nagyrészt a Szombathelyi Erdészeti Zrt. kezelésében vannak.) Tevékenységével megkezdődött a csoportos felújító vágásra alapozott, többcélú és jövedelmező erdőgazdálkodás kialakítása. Két évtizedes gyakorlati tevékenysége erdőgazdálkodásunk két világháború közötti korszerűsítési törekvéseinek egyik példája. *Illyés Benjámin* méltó követője édesapja szakmai munkásságának, osztályvezetőként ugyanis nagy szerepe volt a rendszerváltozáshoz kapcsolódó szakmai útkeresésben, a piacgazdasági erdőgazdálkodás kialakításában. Nemzetközi szervezetekben kifejtett tevékenységével pedig jelentősen növelte a magyar erdőgazdálkodás külföldi tekintélyét.

Az előadásokat követően *Hunyadi Géza* tagtársunk hangulatos képeivel elevenítettük fel az év tartalmas programjait, majd a helyi csoport elnöke és titkára jókívánságaival zárult a rendezvény.

Köszönjük a vezetőség 2015. évi elkötelezett és fáradhatatlan munkáját!

Szöveg: **Nagy-Khell Melinda**, OEE Szombathelyi HCs

Kép: **Hunyadi Géza**

25 éve szenteltük fel Egyesületünk zászlaját

Rendszeresen látogatjuk Mollayné Madas Gabriellát, Gabi nénit, hogy magányát enyhítsük, és együtt eleve-nítsük fel a szakma múltját, közös emlékeinket. Legutóbb szóba került Göncz Árpád és felesége Zsuzsanna részvétele az 1991-ben, Sopronban megrendezett vándorgyűlésen.

Gabi néni egyik főszerzője volt, én pedig a TAEG igazgatójaként és az OEE Soproni Helyi Csoportjának titkáraként felelőse voltam a kiemelt rendezvénynek. Emlékszem, mikor térden csúszva a földön, személyesen tűzte fel a tölgyleveleket az akkori vándorgyűlési nagyméretű logóra, mely fát ábrázolt.

Megkérdeztem tőle, hogy hogyan került a rendezvényre Göncz Árpád köztársasági elnök és felesége Zsuzsanna. Gabi néni elmondta, hogy az Egyesület új zászlót készített, és ennek felszenteléséhez kerestek zászlóanyát. Gabi néni együtt járt egy egészségügyi tanfolyamra Zsuzsannával, igen jóba lettek, barátság alakult ki közöttük, így javasolta Zsuzsanna meghívását. Az elnökség elfogadta és Gabi néni meghívta Zsuzsannát, aki örömmel jött.

Én is emlékszem arra, hogy a soproni sportsarnokban tartott ünnepi közgyűlésen közel ezer tagunk részvételével zajlott a rendezvény. *Dauner Márton*, az akkori Erdészeti és Faipari Hivatal elnöke váratlanul rám bízta Göncz Árpád köztársasági elnök kíséretét. A felkérést igyekeztem a legjobban telje-

síteni. Rájöttem, hogy mindig mondani kell az elnök úrnak, hogy mit csináljon. Álljon meg! Forduljon jobbra, menjen be az ajtón! Vicces esetek is történtek. Gyógyszert akart bevenni elnök úr és kimentünk a gépkocsijához, ahol magához vette a gyógyszereit. A nagy tömeg miatt a testőrei már sehol sem voltak. Bekalauzoltam a sportsarnok egyik szobájába, ahol tudtam, hogy van pohár és víz. Bent ült egy ember. Újdonsült személyi kísérőként határozottan felszólítottam az illetőt, hogy hagyja el a szobát. Ő csak nézett rám és nem szólt. Nem érti, hagyja el a szobát! – mondtam erőlyesen. Én vagyok elnök úr sofőrje – mondta és kiment a szobából, így kettesben maradtunk és beszélgettünk, míg a gyógyszert bevette.

Mint a hadsereg főparancsnokának, a mucki vendégházban, a határőrségnél volt a hivatalos ebéd. Ahogy haladtunk felfelé, igyekeztem bemutatni az erdőt. *„Nem kell, minden bokrot ismerek!”* Utalt arra, hogy udvarlás közben gyakran látogatták a soproni erdőket Zsuzsannával.

Idén bizonyára megemlékezünk a 25 éve Sopronban tartott vándorgyűlésről, a

zászlószentelésről, az osztrák határon állított kopjafáról, az ottani határnyitásról és mindenki, aki részt vett a vándorgyűlésen, emlékezhet saját élményeire. A történeteket is olyan céllal tárom az egyesületi közvélemény elé, hogy később ne kelljen kutatni az információk után.

Ormos Balázs
OEE Soproni HC

Madridtól Durbanig

Az OEE Budapesti FM Helyi Csoport 2015. november legvégén tartotta évzáró szakmai rendezvényét, 21 tagtárs részvételével, az Erdészeti Információs Központban.

Rövid elnöki megnyitó keretében emlékeztünk meg az elmúlt esztendőben elhunyt tagtársainkról: *dr. Danszky Istvánról, Haják Gyuláról és Pandula Zoltánról.* Köszöntöttük a különböző elismerésekben részesült tagtársainkat: *dr. Király Pált, dr. Erdős Lászlót, dr. Verbay Józsefet* és (távollétében) *dr. Barátosy Gábort.* Tájékoztattam a kollégákat arról, hogy 2016-ban, az OEE 150. jubileumi éve alkalmából, közös

rendezvényt tervezünk az Erdészettörténeti Szakosztállyal.

Ezután *Ugron Ákos Gábor* helyettes államtitkár adott tájékoztatást aktuális ágazati témákban, majd kérdésekre válaszolt. Külön szólt az Európai Erdők 7., Madridban megrendezett konferenciájáról, amelyen *Fazekas Sándor* miniszter vezetésével vett részt.

Ezt követően *dr. Mózes Csaba* főosztályvezető-helyettes számolt be a dél-afrikai Durbanban megtartott ENSZ FAO 14. Erdészeti Világkongresszusról. A témához kapcsolódva *dr. Király Pál* javasolta, hogy a 2016-os jubileumi év keretében, emlékezzünk meg az 1936-ban Budapesten, sikeresen megrende-

zett 2. Erdészeti Világkongresszusról, annak 80. évfordulóján.

Végül *dr. Schiberna Endre* NAIK-ERTI osztályvezető tartotta meg rendkívül magas színvonalú előadását *„Az erdőgazdálkodás szervezeti és ökonómiai háttere”* címmel, melynek során újfajta szemléletmóddal, széles körű, hiteles adatbázisokon alapuló elemzésekkel „nyűgözte le” hallgatóságát, három fő témakörben:

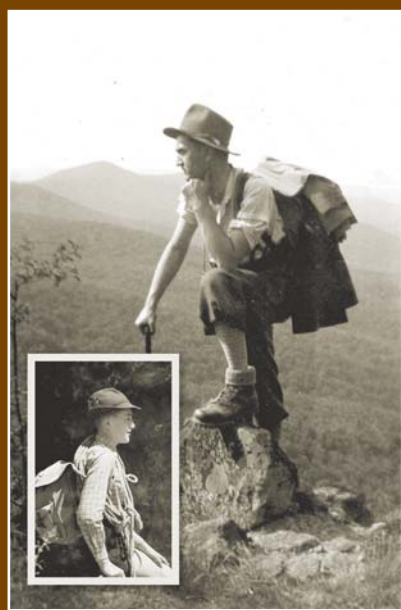
- erdők, az erdőalapú iparágak (ezen belül a foglalkoztatás stb.),
- magán-erdőgazdálkodás,
- vadgazdálkodás.

Természetesen ezek a témakörök önállóan is, akár egy-egy napos megvitatást is elbírnának, de éppen ezért ismertük el rendkívülinek a hallottakat és a látottakat.

Holdampf Gyula, elnök

Bemutató Pászthory Lóránt fotóiból

Az Erdőgazdaság felnémeti rakodóján ¹ korábban Vasas rakodó néven volt ismert ¹'35 éven keresztül szolgált Pászthory Lóránt erdésztechnikus. A ma már nyugdíjas rakodókezelőt szinte mindenki ismerte a nagy cégnél, kevesen tudják viszont, hogy az ő apja, idősebb Pászthory Lóránt valóságos fotóművész volt.

A két Pászthory: apa és fia

Ez az ember, a művészi képességekkel megáldott Pászthory, nyugdíjazásáig mindvégig a Magyar Posta főfelügyelője volt, de minden szabadidejét természetjárással töltötte. Családjával, ismerősökkel bejárták a Bükk és a Mátra erdeit, nagy túrákat tettek a Pilisben, Börzsönyben, Nógrádban, Borsodban és még sok helyen az országban, amerre járt, mindenhol fotózott, a sok száz fényképet albumokba rendszerezte.

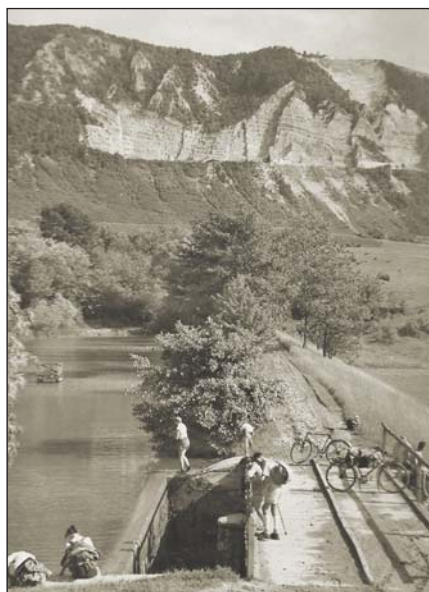
Nekünk, erdészeknek a művészi szépség mellett a képek dokumentum értéke jelent sokat, nagy számban készültek az 1950-es, 1960-as évek erdészetét bemutató felvételek. A kirándulásokon gyakran jelen volt az ifjú Pászthory Lóránt, akitől a gazdag fotógyűjteményt megkaptam, olvasóim számára ebből készítettem a következő bemutatót.

Tóparti épület (Felsőtárkány, 1959)

Az épület 1945 előtt érseki nyaraló volt, majd az Egri Erdőigazgatósághoz került. 1996-tól a Bükki Nemzeti Park kezelésében van, felújítás után a BNP bemutató- és oktatóközpontja.

Két fotó Bélapátfalváról. A fotók akkor készültek, amikor a Bélkő még nem volt lefaragva, itt még teljes magasságában látható. Előtérben a Nagy-tó gátja (a népnyelven a „Dugás”). A jobb oldali képen háttérben a drótkötélpálya a csillékkal, még állt a régi cementgyár.

Bélkő (1955)

A Nagy-tó (1955)

A Csipkés-küti út (Bükk-fennsík) építését mutatja be a következő oldali első két felvétel. Akkor még a földmunkákat teljes egészében kézzel végezték (*bal oldali kép*), a burkolatépítésnél egyetlen gép az úthenger volt, a szállítást pedig a háttérben látható fogatokkal oldották meg.

Különféle erdőgazdasági munkákat láthatunk az 1950-es évekből a következő hat képen: kezdetben kézi fűrészszel, majd MRP motorfűrészszel végzett fakitermelést, fadóntást. Külön figyelmet érdemelnek a Csurgó nevű erdészház melletti rönkrakatok, a fennsíkon letermelt bükk-rönkök bütüjén már megjelent az álgeszt. Két képen is látjuk az akkori idők szállítóeszközét, az ökrös fogatot (a csurgói képen a háttérben). A fotós megörökítette az erdőművelő asszonycsapatot Bánkút közelében.

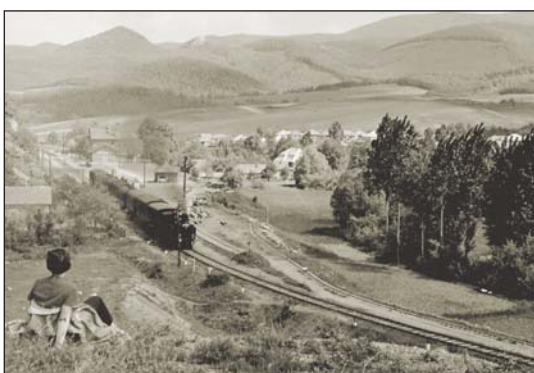
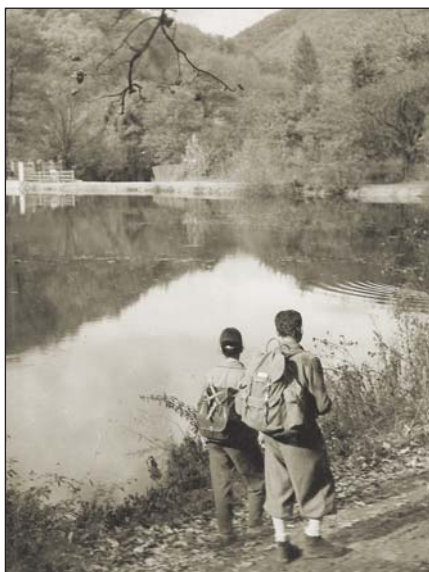

A csipkésküti út építésének felvételei (1955)

Erdészeti munkák a Bükkben 1950 és 1960 között

Szilvásvárad és környéke az 1950-es évekből: a Nagy-tó (1950)

Nagyvisnyó látványa a gőzmozdonnyal (1959)

Szalajka-völgy látványa a Gloriettről (1950)

Sokak által ismeretlen vidék: Uppony térsége. Uppony két évig, 1946–47-ben az Egri Erdőgazgatósághoz tartozott a Bótai Erdőgondnokság részeként, az ismert *Roller Kálmán* volt az erdőgondnok. Három képen mutatom be az Upponyi-patakot, a Szorost és a vályogvetés ősi mesterségét.

Csipkéskiút (1955)

A továbbiakban mátrai képeket mutatok be a Pászthory fotók gazdag tárházából. Gyermekkorom emlékei közé tartozik a szép Mátrafüred és a közelben lévő Sástó, ahova barangolásaink során többször eljutottunk.

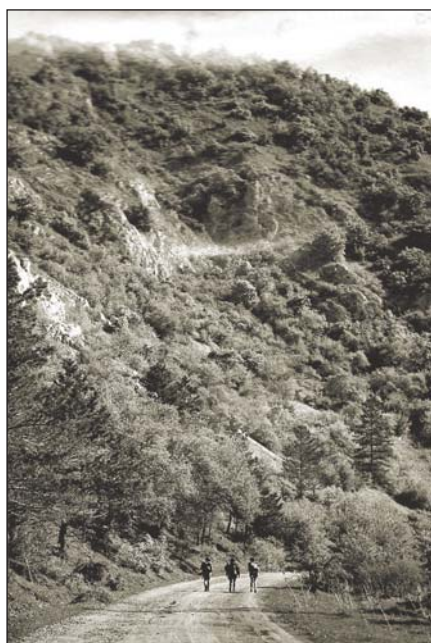

Itt még üzemel a paradízfürdői strand (1961)

Végül Pászthory Lóránt két szép tájképfotója a Mátrából.

Látvány Galyáról, távolban a Kékes (1961)

A mátrafüredi mesevilág (1961)

Sástó, amikor még nem tört be a civilizáció (1961)

Látvány Markaz felé (1961)

Képek az Upponyi-völgyből

Még két szép fotó a Bükkből:

Répásbuda (1955)

Bükkszéki strand (1960)

A bükkszéki strand 1960-ból származó felvétele számunkra, erdészek számára abból a szempontból érdekes, hogy a szemben lévő dombokon ma már jórészt erdők állnak. A térség másik strandja, a paradízfürdő az erdészet közvetlen szomszédságában volt, addig létezett, amíg a nagy beruházási hóbot el nem sodorta.

Ezekkel a fotókkal szerettem volna bemutatni a kiváló fotóst, aki vezetője volt a Magyar Természetjáró Szövetségnek és tagja volt a Fotóművészek Szövetségének. Tájképei számos idegenforgalmi kiadványban szerepeltek, tőle származó fotók láthatók sok-sok képeslapon. A Dunakanyar Fotóklub tájképfotókiállítást rendezett képeiből.

Az itt bemutatott fotókat azok közül válogattam, amelyek területünkön, a Mátra és a Bükk térségében készültek.

Hálával tartozom ifjú Pászthory Lórántnak, aki nagyon sok gyönyörű képet átadott nekem, és az Erdészeti Lapok olvasói számára ezt a kis fotóösszeállítást így bemutathatom.

Wágner Tibor
okl. erdőmérnök

JEGYZŐKÖNYV

az Országos Erdészeti Egyesület küldöttgyűlésének
2015. december 8-án, 10.00-kor kezdődött üléséről

Az ülés helyszíne: Budapest, Földművelésügyi Minisztérium, Darányi Ignác-terem

Az Országos Erdészeti Egyesület 2016-ban ünnepli alapításának 150. évfordulóját. Ebből az alkalomból jubileumi évet hirdetett, amelyet ünnepi küldöttgyűlés keretében nyitott meg *dr. Fazekas Sándor* földművelésügyi miniszter. Az ünnepi küldöttgyűlésre a küldötteken és az elnökség tagjain kívül meghívást kaptak az Egyesület örökös tagjai, az Ellenőrző Bizottság, a Szerkesztő Bizottság, a Díj Bizottság tagjai, a Pártoló Tagi Tanács tagjaiként az állami erdőgazdaságok vezérigazgatói, a helyi csoportok és szakosztályok elnökei és titkárai, a Szeniorok és Tiszteletbeli Tagok Tanácsa és a Földművelésügyi Minisztérium erdészeti vezetői. A partner szervezetek részéről jelen voltak a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara, a MEGOSZ, a FAGOSZ, a Pro Silva Hungaria Egyesület, az Alföldi Erdőkért Egyesület, a Magánerdőkért Egyesület, az Erdőmérnöki Kar, az ERTI és az Országos Erdő Tanács képviselői.

Az Egyesület zászlójának ünnepélyes bevonulását és a Himnusz elneklését követően az ülést megnyitva *Zambó Péter* elnök köszöntötte a meg-

dötteket javasolta, melyet a küldöttgyűlés egyhangúan elfogadott. Ezután ismertette a napirendet, melyet a küldöttek tartózkodás és ellenszavazat nélkül elfogadtak.

Az első napirendi pont keretében *Zambó Péter* elnök értékelte a 2015-ös év egyesületi működését. Ennek során kitért a magyar erdők érdekében végzett sikeres ismeretterjesztő tevékenységre, többek között az *SOS – Bajban az erdő!* adománygyűjtésre és az Erdészeti Lapok egyre növekvő példányszámú nyomtatására és határon túli terjesztésére. Az erdészeti erdeiiskola-hálózat minősítése 24 intézményt érintett, akik mintegy 50 ezer gyereket fogadtak az évben. A helyi csoportok és szakosztályok mintegy 250 rendezvényt szerveztek az évben, köztük a 146. Vándorgyűlést Kaposváron, amely több mint 700 fős résztvevői létszámával az utóbbi idők legnagyobb Kárpát-medencei erdészeti szakmai találkozója volt. Az elnök köszönetet mondott a programok megvalósításában segítséget nyújtó erdőgazdasági és magán partnereknek. Az Egyesület szakmai munkájáról szólva beszámolt az erdőtörvény-módosítás során egyesületi vezetéssel működő munkacsoport tevékenységéről. Beszédében kiállt az állami erdőgazdaságok szabályszerű működtetése mellett, hangsúlyozva, hogy a cégcsoport a mindenkori tulajdonosi elvárásoknak megfelelően, felelősen és a közjót szolgálva kezeli az állami erdőket. A 2016-os jubileumi évre előretekintve idézte az alapítás 40. évfordulója alkalmából felszólaló *Darányi Ignác* földművelésügyi minisztert és *Bedő Albertet*, az Egyesület tiszteletbeli elnökét, akik az erdőgazdálkodás fontosságára és megbízhatóságára hívták fel kortársaik figyelmét. Az elnöki beszéd teljes terjedelmében olvasható az Erdészeti Lapok 2015. decemberi számában.

A második napirendi pont keretében *dr. Fazekas Sándor* földművelésügyi miniszter ünnepi beszédével megnyitotta a jubileumi emlékévet. A miniszter gróf *Tisza Lajos* egykori elnököt idézte, aki kis csemetéből terebélyes fává növő szervezetként ábrázolta az Egyesület tevékenységének fejlődését. A miniszter méltatta az elmúlt idő-

szak eredményeit, különösen a környezeti nevelés, az erdészeti ismeretterjesztés, a szakmai továbbképzés, a szociális tevékenység és kulturális értékmegőrzés területén. Közös törekvésnek nevezte, hogy a magyar nemzet minél több tagja magáénak érezze a páratlan szépségű magyar erdőket, hogy egyre többen óvják, védjék a természetet, és annak minden elemét. Gratulált a 150 éves fennálláshoz, és a jövőre tekintve további sikeres működést kívánt az Egyesületnek. A jubileummal kapcsolatban a miniszterrel készített interjú az Erdészeti Lapok 2015. decemberi számában olvasható.

A miniszter ünnepi beszédét követően *dr. Oroszi Sándor*, elnökségi tag, az Erdészettörténelmi Szakosztály elnöke ismertette röviden az Egyesület 150 éves történelmének főbb fordulópontjait. A visszatekintés után *Lomniczi Gergely* főtitkár előterjesztette a jubileumi év programját. A helyi csoportok és szakosztályok részéről javasolta helyi szintű jubileumi programok megvalósítását, az erdész panteonban található személyek sírjainak ápolását és a működés történetének összegyűjtését az egyesületi almanachba. A jubileumi év központi programjai lesznek 2016. március 21-én *Bedő Albert* szobrának avatása a Földművelésügyi Minisztérium árkádsorán, 2016. június 22–25. között a 147. Vándorgyűlés *Bedő Albert* szülő- és nyughelyén Sepsiköröspatak-Kálnokon, 2016. október 3–9. között a 20. Erdők Hete, valamint 2016. december 9-én az ünnepi záró rendezvény. A küldöttgyűlés a következő határozattal hirdette meg a jubileumi évet.

10./2015. (12. 08.) sz. küldöttgyűlési határozat: Az Országos Erdészeti Egyesület 150 éves alapítási évfordulójának méltó megünneplésére jubileumi évet hirdet a 2015. december 8. és 2016. december 9. közötti időszakra. A jubileumi időszak célja tisztelni az egyesületi életet kialakító és tovább éltető elődök emléke előtt, és megerősíteni az összetartozást a jelenkor tagsága között. A jubileumi év központi programjainak szervezése mellett a küldöttgyűlés felhívást intéz a helyi csoportokhoz és szakosztályokhoz helyi ünnepi események megvalósítására.

A szavazáson jelen van 47 fő küldött. Szavazatok: 47 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

jelent küldötteket és a meghívott vendégeket, majd megállapította, hogy 47 fővel a küldöttgyűlés határozatképes. A jegyzőkönyv vezetésére *Lomniczi Gergely* főtitkárt, hitelesítőkné *Holdampf Gyula* és *dr. Kárpáti László* kül-

A harmadik napirendi pontban a küldöttgyűlés megemlékezett *Madas Andrásról*, az Egyesület örökös tiszteletbeli elnökéről. Madas András visszaemlékezéseinek *Életem – Pályafutásom* címmel megjelent második kötetét *Madas Anna* és *dr. Madas Katalin* mutatták be. Zambó Péter elnök a család képviselői mellett átadott egy-egy tiszteletpéldányt a Földművelésügyi Minisztérium vezetőinek.

A szünet után következő negyedik napirendi pontban *dr. Sárvári János*, az egyesületi könyvtár őre előadásban

mutatta be az Egyesület első elnöke, gróf Keglevich Béla életútját. Az összefoglaló anyag az Erdész Panteonban olvasható.

Az ötödik napirendi pont keretében Zambó Péter elnök a 2016. évi tagdíjakkal kapcsolatos előterjesztésében a tagdíj összegének változatlanul hagyását javasolta, tekintettel az inflációs előrejelzések alacsony voltára.

11./2015. (12. 08.) küldöttgyűlési határozat: A küldöttgyűlés a 2016-os tagdíjak vonatkozásában

a 2015. évi összegek változatlanul hagyása mellett dönt.

A szavazáson jelen van 47 fő küldött. Szavazatok: 47 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

Az egyebek napirendi pontban *Varga Attila*, a Nagykanizsai Helyi Csoport küldötte a tagnyilvántartó program megújításáról érdeklődött, amire válaszul Lomniczi Gergely főtitkár elmondta, hogy az eredetileg kiválasztott partnerrel nem sikerült olyan megoldást találni, amely probléma nélkül venné át a régi programban lévő adatokat, ezért idén új partner keresésébe kezdett a titkárság.

Az ülés végén Zambó Péter elnök megköszönte a küldöttek és meghívottak részvételét a jubileumi évet megnyitó rendezvényen, és az erdészhimnusz eléneklése után bezárta a küldöttgyűlést.

kmf.

Zambó Péter
elnök

Lomniczi Gergely
jegyzőkönyvvezető
Hitelesítők:

Holdampf Gyula
küldött

dr. Kárpáti László
küldött

JEGYZŐKÖNYV

az Országos Erdészeti Egyesület elnökségének
2016. január 27-én, 10.00-kor kezdődött üléséről

Az ülés helyszíne: Budapest, Erdészeti Információs Központ (1021 Bp. Budakeszi út 91.)

Jelen vannak:

Elnökség: Zambó Péter elnök, Kiss László és Mocz András alelnökök, dr. Oroszi Sándor SZB elnök, Gencsi Zoltán, Köveskúti Zoltán, Spingár Péter, Szabó Tibor és Szentpéteri Sándor régióképviselek (9 fő).

Tanácskozási joggal: dr. Kosztka Miklós DB elnök, Bak Julianna EB elnök, Lomniczi Gergely főtitkár, Nagy László EL főszerkesztő, dr. Sárvári János, a Könyvtár őre, Pintér Eszter titkárságvezető, Domokos Gábor, a Soproni Hallgatói Helyi Csoport elnök, Csarnai Gergő titkár

Kimentését kérte: Andrésiné dr. Ambrus Ildikó alelnök, Dobre-Kecsmár Csaba régióképviselek

Az ülést megnyitva Zambó Péter köszöntötte a megjelent elnökségi tagokat, meghívottakat. A napirend tárgyalása előtt az elnökségi ülés résztvevői egyperces néma főhajtással emlékeztek Gáspár-Hantos Gézára, az Egyesület egykori főtitkárára, tiszteletbeli tagjára, aki az ülést megelőző héten hunyt el.

A napirend tárgyalásának elején az elnök megállapította, hogy az elnökség 9 fővel határozatképes. A jegyzőkönyv vezetésére Lomniczi Gergelyt, a hitelesítésre Köveskúti Zoltánt és Szentpéteri Sándort kérte fel. A kiküldött napirendben a meghívott vendégekre való tekintettel sorrendi változtatást javasolt. Fentieket, és a módosított sorrendű napirendet az elnökség egyhangúan elfogadta.

Az első napirendi pontban dr. Kosztka Miklós DB elnök ismertette a 2016-os kitüntetési kiírás részleteit, majd az

elnökség tárgyalta a kitüntetési javaslatokat.

1./2016. (01. 27.) elnökségi határozat: Az elnökség támogatja az elnök kezdeményezését Barátossy Gábor Örökös Tagsági Díszoklevél kítüntetésre történő előterjesztésére.

Az elnökség saját jogon a következő javaslatokat teszi a 2016. évi egyesületi kítüntetésekre:

Bedő Albert Emlékérem: dr. Sárvári János, Koczka Zoltán

Kaán Károly Emlékérem: Kis-teleki Péter, Orbók Ilona

Az előterjesztések elkészítését és a Díj Bizottsághoz történő eljuttatását a titkárság koordinálja.

Szavazott 9 fő elnökségi tag. Szavazatok: 9 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

A második napirendi pontban Zambó Péter elnök ismertette, hogy az Egyesület segítséget kínált a soproni egyetemi hallgatói szervezeteknek az önálló jogi személyiségű szervezet

megalapítására, javasolta az Ifjúsági Kör újjáélesztését. Amíg ez megvalósul, addig az OEE közhasznú szervezetként, az Alapszabály 2.§. 3. pontjában foglaltakkal összhangban segítséget nyújt a hallgatói rendezvényekre érkező támogatások összegyűjtésében. A Soproni Hallgatói Csoport elnöke és titkára elmondta, hogy a 2016-os balekhét és a 2017-es Valétálás támogatása aktuális, emellett segítséget kértek a KISZ-Ház felújítására indított gyűjtésben is. Mocz András a pályázati lehetőségek kihasználhatósága miatt hangsúlyozta az önálló jogi személyiségű hallgatói szervezet létrehozásának fontosságát. Dr. Oroszi Sándor felhívta a figyelmet, hogy a valétáló hallgatók fele egyesületi tag, az egyesületi tagság utánpótlásának fontos terepe az egyetem. Ennek ellenére nem támogatja, hogy az Egyesület kezelje a beérkező adományokat, a támogatás más módját tartaná kívánatosnak. Kiss László alelnök a KISZ-Ház felújításáról érdeklődött, amire válaszul Domokos Gábor ismertette az NYME által készített felújítási terveket, amelyek az összegyűlt összeg függvényében három fejlesztési opciót tartalmaznak.

2./2016. (01. 27.) elnökségi határozat: Az Országos Erdészeti Egyesület részt vállal a Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karán szervezett hallgatói rendezvények és a KISZ-Ház felújításának támogatásában.

Szavazott 9 fő elnökségi tag. Szavazatok: 7 igen, 0 tartózkodás, 2 nem.

A harmadik napirendi pontban Lomniczi Gergely főtitkár ismertette a 2015-ös gazdasági év pénzügyi zárásának menetrendjét. A beszámoló és terveket elfogadó évi rendes küldöttgyűlés tervezett időpontja 2016. április 15. A 2015-ös évet várhatóan a tervezett szintű eredménnyel zárja az Egyesület, míg a 2016-os év tervezése a Vándorgyűlés költségvetésének alakulása miatt még bizonytalan, de mindenképpen jelentős növekedésre kell számítani a költségvetés végösszege tekintetében. A főtitkár ismertette a helyi csoportok működési keretének korábbi évek szerinti felhasználását, és javasolta az azonos összegű keret megállapítását.

3./2016. (01. 27.) elnökségi határozat: Az elnökség a helyi csoportok működésére a 2016-os tagdíj befizetések alapján szá-

molt létszám adatokból számítva személyenként 600 Ft, csoportonként minimum 30 000 Ft költségkeretet állapít meg. A 2015-ös év maradványkerete 2016. december 31-ig felhasználható, 2017-re működési keret átvitele nem lesz lehetséges. A rendelkezésre álló összegről a 2016. évi létszám adatok rögzítése után a titkárság értesíti a helyi csoportokat.

Szavazott 9 fő elnökségi tag. Szavazatok: 9 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

4./2016. (01. 27.) elnökségi határozat: Az Elnökség a Szeniorok Tanácsa működésének megsegítésére 2016-ban 50 000 Ft működési keretet állapít meg. A 2015-ös év maradványkerete 2016. december 31-ig felhasználható, 2017-re működési keret átvitele nem lesz lehetséges.

Szavazott 9 fő elnökségi tag. Szavazatok: 9 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

A negyedik napirendi pontban Zambó Péter elnök ismertette Sütő János tag nemes felajánlását, aki erdő- és földtulajdonát az Egyesületre hagyná örökségül. Az elnökség tagjai egyöntetűen örömmel üdvözölték a nagy jelentőségű kezdeményezést, az Egyesület működése szempontjából áttörési lehetőségként értékelve azt. A jogi helyzet tisztázása szükséges, hogy a földforgalmi jogszabályoknak megfelelően lehessen fogadni a felajánlást.

5./2016. (01. 27.) elnökségi határozat: Az Országos Erdészeti Egyesület elnöksége tisztelettel elfogadja Sütő János egyesületi tag és felesége felajánlását erdő- és földtulajdonának Egyesületre történő hagyományozásáról, akiknek kezdeményezésükért a tagság nevében ezen határozat útján is köszönetüket fejezik ki. Megvalósulás esetén az így rendelkezésre álló javakat az Egyesület közhasznú céljainak elérésére fordítja.

Szavazott 9 fő elnökségi tag. Szavazatok: 9 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

Az ötödik napirendi pontban Lomniczi Gergely főtitkár ismertette, hogy az Egyesület támogatási kérelmet nyújtott

be az FM Erdészeti Osztályára, amellyel kapcsolatban a következő tevékenységekre 17,3 millió forint értékben támogatási szerződést kötött: *Nemzeti Kincsünk az erdő* című 10 részes ismeretterjesztő kisfilmsorozat forgatása; Erdőgazda társasjáték kiadása; Erdészeti erdei iskola program egységes honlap készítése; Az Év Fája záró kiadvány elkészítése; Erdészeti Lapok határon túli postázása. Megvalósítási határidő: 2016. április 30. A főtitkár ismertette a kisfilmsorozat forgatására kért három ajánlatot, és a nagyságrend miatt kérte az elnökség véleményét, jóváhagyását a megvalósító partner kiválasztásában.

6./2016. (01. 27.) elnökségi határozat: Az elnökség egyetért azaz, hogy az Egyesület a Nemzeti Kincsünk az Erdő c. kisfilm sorozat forgatására a Natura-Média Kft.-vel kössön szerződést, nettó 7 900 000 Ft értékben.

Szavazott 9 fő elnökségi tag. Szavazatok: 9 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

A hatodik napirendi pontban Lomniczi Gergely főtitkár beszámolt a 147. Vándorgyűlés előkészületeinek aktuális állásáról, és a jubileumi év további programjainak időpontjáról és szervezéséről. A felmerülő kérdésekről a közeljövőben összehívandó szervezőbizottsági ülésen születnek döntések.

Az egyebek között Zambó Péter ismertette, hogy az Egyesület megkérését kapott az erdélyi Bözödújfalú összedőlő templomának helyén emelendő kápolna faanyagának összegyűjtésében való segítségre. Az FM tájékoztatása szerint ismét szétválasztják az erdő- és vadgazdálkodási technikus képesítéseket. Lomniczi Gergely főtitkár tájékoztatót, hogy az UPS Magyarország támogatásával megkezdődik az erdő- és erdei iskola-hálózat egységes arculatának kidolgozása.

Az ülés végén Zambó Péter elnök megköszönte az elnökség munkáját és az elnökségi ülést bezárta.

kmf.

Zambó Péter
elnök

Lomniczi Gergely
jegyzőkönyvvezető

Hitelesítők:

Szentpéteri Sándor
régiónépviselő

Köveskúti Zoltán
régiónépviselő

Sóth Ervin (1929–2015)

Sóth Ervin gyémánt-diplomás erdőmérnök 2015. december 24-én otthonában csendesen elhunyt. Hamvaitól 2016. január 8-án Szombathelyen katolikus szertartás szerinti szentmise keretében

búcsúztak családtagjai, volt munkatársai, barátai, tisztelői, ismerősei.

Sóth Ervin 1929. március 31-én született Dabronyban, földműves családban. Ott végezte elemi iskoláit is. Tanulmányi eredményei alapján tanítói biztatására szülei a pápai Bencés Gimnáziumba írták, ahol 1948-ban érettségizett jeles eredménnyel. Abban az évben, Sopronban beiratkozott a Műszaki Egyetem Erdőmérnöki Karára. 1952-ben szerzett erdőmérnöki diplomát szintén jeles eredménnyel. Mivel az Országos Erdészeti Főigazgatóság az igényeknek megfelelően osztotta szét a diplomát szerzett mérnököket, a Sálgótarjáni Állami Erdőgazdaságnál kapott elhelyezést. Először a karancsaljai üzemegység vezetőjének lett a helyettese. Majd 1953 májusában bekerült az erdőgazdaság központjába terv- és gépesítési előadónak. Mivel így hozzátartozóitól kénytelen volt távol lenni, kérte áthelyezését a Dunántúlra, amit az erdőgazdaság megszűnésével 1955. április 1-jével sikerült is elérnie. Ekkor került a Szombathelyi Erdőrendezőiséghez. Az évben nősült meg. Házasságából két fiú született. Lakásproblémáinak megoldására a Sárvári Állami Erdőgazdasághoz kérte áthelyezését. Így 1956 februárjától az erdőgazdaság központjában erdőhasználati csoportvezetői beosztást töltött be. A Sárvári Állami Erdőgazdaság 1961-ben összevonással megszűnt így a jogutód, a Szombathelyi Állami Erdőgazdaság központjába került közbirtokossági csoportvezetőnek. Az államerdészeti szakirányítási és fásítási csoport megalakulásával itt folytatta munkáját szintén csoportvezetői beosztásban. Elismerésre méltó munkát végzett a szakirányításban és annak megszervezésében.

1968. február 1-jével áthelyezéssel került a MÉM Szombathelyi Állami Erdőrendezőiséghez, erdőfelügyelőség-vezetőnek, majd 1973-tól ezen beosztása mellett kapott megbízást az erdőrendezőiség igazgatóhelyettesi teendőinek ellátására is. Az erdőrendezőiségben belül a legnagyobb erdőfelügyelőséget irányította. 1979-től – az akkori átszervezés folytán – munkakörének megváltozása nélkül a Szombathelyi Állami Erdőfelügyelőségnél osztályvezető lett az 1989. évi nyugdíjazásáig.

Nagy gyakorlattal és kiváló elméleti felkészüléssel rendelkezett. Jó kapcsolatot alakított ki az állami és társadalmi szervekkel. Vezetőként intézkedései határozottak voltak és betartatásukban is következetes volt. Hivatali munkáját nagy elhivatottsággal, szakmaszeretettel végezte. Munkája mellett nagymértékben végzett társadalmi

munkát is. Több éven át munkahelyének szakszervezeti titkára volt. Tagja volt az Országos Erdészeti Egyesületnek, ahol szakosztálytagként is részt vett a munkában. Amíg egészségi állapota engedte, részt vett a helyi csoport összejövetelein.

Szakmai munkája elismeréseként háromszor vállalati, kétszer miniszteri kitüntetésben részesült. A Munka Érdemrend Bronz fokozatát is magáénak tudhatta. Társadalmi munkáért Bronz Emlékérem kitüntetéssel jutalmazták. Szakszervezeti munkáját SZOT Oklevéllel ismerték el. Nyugdíjas éveiben sem szakadt el a természettől, a vadászatban és a horgászatban találta meg hasznos szórakozását, közel maradt az erdőhöz, a természethez.

Távozásával szegényebbek lettünk egy kiváló emberrel, szakemberrel, aki sokat tett a magyar erdőgazdálkodás érdekében. Emlékét megőrizzük. Nyugodjék békében.

Stift László

Békei Tibor (1925–2015)

Hosszan tartó, türelemmel viselt súlyos betegségben 2015. június 18-án hunyt el Békei Tibor vasdiplomás erdőmérnök. 1925. június 28-án Baján született, elemi és középfokú tanulmányait is ott végezte. Ifjúkorában kiváló szertornász volt. 1943-ban beiratkozott Sopronban a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem erdőmérnöki szakára. Ahhoz az 1944-ben szétszakadt évfolyamhoz tartozott, akik 1945 nyarán pótszemsterrel tudták befejezni a második évet.

Oklevelét 1949-ben szerezte meg. Ezt követően a Duna-ártéri Erdőgazdasági Nemzeti Vállalat Bajai Erdőgazdálkodásában napi béres, majd próbaidős alkalmazott. Műszaki előadói kinevezését ez év júliusában az Izbella-földi Erdőgazdálkodásán kapta meg, az erdőgazdaság átszervezésével a Mohácsi Üzemegység vezetője lett.

1952-ben országos felhívásra bányamérnöki átképzésre jelentkezett. Tanulmányait és az üzemi gyakorlatot az Ózdi Szénbányászati Tröszt putnoki üzemében végezte. Az átképzés befejezésével a bányászati mérési csoportjának a vezetője lett. Működési területe a putnoki, egercsehi, királdi üzemek voltak.

A rendkívül vizes bányákban egészsége megromlott, kikéréssel munkahelyet változtatott, a Bajai Vízügyi Igazgatósághoz, a későbbi Alsó-Dunavölgyi Vízügyi Igazgatósághoz, került. Mint belvízvédelmi vezető irányította az 1956. évi jeges árvíz védekezési munkáit, továbbá a partszakadások, töltésjavítások munkálatait. Közel 2 millió köbméter föld beépítésére került sor – beleértve a gemenci erdőben a vadmentő göröndök létesítését is. Egyidejűleg ellátta a Vízügyi Igazgatóság csatornafásítási, fakitermelési munkák irányítását.

1971 júniusától a Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóságon a szakágazati főosztály vezetője volt. A Dráva árvízvédelmi és folyószabályozási munkái mellett szélesebb körű feladatokat is kapott, a dombvidéki vízrendezés, melioráció, öntözés szervezését. A nagy árvizek esetén kirendeléssel részt vett a dunai és tiszai védekezési munkákban. 1985-ben vonult nyugdíjba, ezt követően 1998-ig a Baranya megyei Trófea Bíráló Bizottság tagjaként tevékenykedett. Pályafutása során a különböző munkaköröket mindig sikerrel és megelégedéssel végezte. Ezt elősegítette felkészültsége, jó kommunikációs készsége és derűs egyénisége.

Kiemelkedő tevékenységéért számos kitüntetést kapott. A Munka Érdemrend Ezüst fokozata, Árvízvédelemért Érem (többszörösen), a Vízgazdálkodás Kiváló Dolgozója, az Erdeményes Fásítási Munkáért elismerés, a Nimród Vadászérem, a Hubertus Kereszt tulajdonosa.

Amíg egészsége engedte, szoros kapcsolatot tartott évfolyamtársaival, akik fájó szívvel búcsúznak. Nyugodjál békében.

dr. Erdős László

„Maorik” a Mecsekben

Magyarországtól aligha lehet távolabbi fekvésű földrajzi helyet felkeresni, mint Új-Zéland. Az egykori maori őslakosok által benépesített, mesés szépségű, különleges természeti értékekben gazdag szigetek, ma is egzotikus úti cél.

Sajnos nagyon kevés honfitársunk részesül abban a kiváltságban, hogy a *Gyűrűk Ura* című legendás mozifilmsorozat fantasztikus forgatási helyszínein barangolhasson. Egy kis új-zélandi típusú élményt azonban itthon is magunkba szívhatunk. Mert bármilyen különösen hangzik, a Mecsekben – átvitt fogalmi értelemben – maori gyökerű természeti értékek bújnak meg, az árnyas bükkösök borította völgyek mélyén.

A Nyugati-Mecsek fő tömegében jól karsztosodó középső triász mészkőből épül fel. E földtani felépítés nagyon kedvez a felszín alatti karsztjelenségeknek. A területen több mint száz barlang található, köztük az országosan is jól ismert Abaliget.

A hegytagozat azonban felszíni karsztformákban is igen gazdag, töbrök, víznyelők, dolinák és bővizű karsztforrások teszik változatosá a táj arculatát. A fa-

kadó vizek pedig völgyet mélyítenek, miközben lerohannak a hegytáj meredek lejtőin. E völgyekben helyenként különleges szépségű teraszos vízesések, apró kis tavak sorozatain keresztül bukdácsolnak a patakok hullámai. Ezek a *tetaráták*, vagy szabatos magyar földrajzi nevükön, a forrásmészkő-gátak.

A világ legszebb ilyen felszínformái éppen Új-Zélandon találhatóak, a maori nevén mai is Tetarattának hívott területen. Ebből ered a már kissé „magyarosított” felszínalkatlani megnevezésünk is, amelyet a világon minden hasonló keletkezésszerű geomorfológiai formakincsre is használnak.

Az egyik legszebb hazai tetarátagyüttes a mecseki Melegmányi-völgyben alakult ki, ahol helyenként 6 méter magas

mészkőgát tetején átbukva zubog alá a tiszta karsztvíz. A kőgátak, a mögöttük felduzzadt kis tavak és az apró vízesések páratlan látványt nyújtanak, különösen bővizű időszakokban.

A gátakat felépítő édesvízi mészkövek képződése oldott kalcium-karbonát tartalmú forrásvizek feltöréséhez kötődik. A kisebb karbonát-kapacitású vizek esetében a kicsapódás nem közvetlenül a fakadás helyszínén, hanem távolabb történik.

A tetarátá mindig csoportosan jelenik meg, és két alapvető része a gát és a medence. A növényzetnek is rendkívül nagy szerepe van a kialakulás során, mivel azokban a patakokban, ahol korlátozottak a mészkicsapódás fizikokémiai lehetőségei, a patakba hulló ágak, gallyak meghatározóak a kiválás folyamatában.

A Melegmányi-völgyben fakadó hidegvízű karsztforrások szén-dioxidban gazdagok. A felszínre kerülés után a gyors lefolyás következtében az addig oldott gáz szó szerint kirázódik a vízből. A szén-dioxid leadásakor a vízben oldott mész is kicsapódik és keresztirányban rakódik le a mederben. A patakba hullott leveleken, ágakon, mohákon, növényzetten mészbe-

kéregzés jön létre, amely hosszabb időszak alatt lyukacsos szerkezetű kőzetanyaggá válik.

A kicsapódás mértéke mindig a legmeredekebb esésű völgyszakaszokon a legnagyobb, itt jönnek létre és magasodnak folyamatosan a forrásmészkő-gátak. Mögöttük a patak vize visszaduzzad, így születik meg a kis tavak, kőgátak, vízesések alkotta mesés világ.

A mecseki tetaráták ma is folyamatosan épülnek, képződnek, formálódnak, szinte szimbiózisban élve a felettük árnyat és építési anyagot adó erdővel, melyek sok évezreddel ezelőtt lehullott ágai, levelei ma is ott lapulnak a forrásmészkő-gátak falaiban.

Nagy László

Kép: **Dobos László**

Felelősen kell végezni a fakitermelést és a forgalmazást!

Uniós szabályozással, szakmai együttműködéssel az illegális fakitermelés ellen

Az Európai Unió tagországi területén csakis igazolt forrásból származó, jogszzerűen kitermelt faanyagok és az ezekből készült fatermékek kerülhetnek forgalomba, az úgynevezett EUTR szabályozás (European Timber Regulation) alapján. Hazánkban a NÉBIH Erdészeti Igazgatósága a kijelölt EUTR nemzeti hatóság, amely az uniós követelmények végrehajtását ellenőrzi. A jogszabályi kötelezettségek teljesítéséhez a faanyagkereskedelmi lánc szereplőinek aktív közreműködésére is szükség van. A piaci szereplőknek hamarosan be kell jelentkezniük az EUTR hatósági nyilvántartási rendszerbe. A bejelentkezéshez a NÉBIH létrehoz egy elektronikus felületet, amelyről széles körben tájékoztatja majd az érintetteket, mind a sajtó, mind az érdekképviseleti szervek útján. A regisztrációra ezt követően megfelelő hosszúságú időszak áll majd rendelkezésre.

Közös érdek, hogy a faanyag nyomonkövetési rendszer működtetése a lehető legkisebb adminisztrációs többletterheléssel járjon. E célból a hatóság szakemberei a magán-erdőgazdálkodók, az állami erdőterületen gazdálko-

dók, és a faipari szereplők számára is kidolgoztak egy-egy kérdőívet, hogy a lehető legtöbb piaci szereplő véleményét megismerhessék.

Forrás: **NÉBIH – EUTR Nemzeti Hatóság**

http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/fakitermeles_forgalmazas_felelos_eutr

◆◆◆

Folyamatosan emelkedik hazánkban a kullancs okozta megbetegedések éves esetszáma

Idén tavasszal is invázióra kell számítani

Az enyhe, csapadékos tél kedvezett a többféle betegséget terjesztő élősködőknek, így az elmúlt évekhez hasonlóan idén tavasszal is kullancsinvázióra kell számítani. A szakemberek arra figyelmeztetnek, hogy az elszaporodó kullancsok miatt ma már a vírusos agyvelő- és agyhártyagyulladás (kullancs-encephalitis) és a Lyme-kórt nemcsak az erdőben, hanem szabadtéri sportoláskor a városi parkokban, az óvodai játszótéren is elkaphatják, akik nem védettek. A kullancs-encephalitis elleni oltásokat (ez első két adagot mindenképpen) még a fertőzésveszély-mentes időszakban kell beadatni, azaz az oltási sort célszerű a napokban elkezdni – hívják fel a figyelmet a szakemberek. A közlemény felidézi az Országos Epidemiológiai Központ

(OEK) adatait, miszerint 2013 óta tavaly volt a legmagasabb a jelentett Lyme-kóros esetek száma Magyarországon: 2015-ben 1445 Lyme-kóros esetet regisztráltak. A kullancs okozta vírusos agyvelő- és agyhártyagyulladást is tartalmazó encephalitis esetszáma pedig 106 volt.

Forrás: **MTI**

http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/kullancs_veszely

◆◆◆

Kiemelten ellenőrzi a tűzifa-kereskedelmet a NAV az idén

Romániából és Szlovákiából 14 ezer tűzifaszállítmány érkezett Magyarországra

Kiemelten ellenőrzi a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) az idén a tűzifa-kereskedelmet, mert a tapasztalatok szerint adózási szempontból jelentős kockázatot hordoz. Az adóhatóság az MTI-hez eljuttatott közleményében ismertette: a rendelkezésére álló adatok szerint az elmúlt egy évben csaknem 14 ezer tűzifa-szállítmány érkezett Magyarországra, összesen mintegy 3 milliárd forint értékben. A behozatal döntően Romániához köthető, de a forgalom Szlovákia felől is jelentős. A több mint 11 ezer szállítmányból álló kivitel értéke meghaladta a 4 milliárd forintot, a fő rendeltetési ország Ausztria volt. Emellett a belföldi fuvarok száma meghaladta a 102 ezret, értéke megközelítette a 23,5 milliárd forintot. A NAV valamennyi értékesítési irányban tapasztalt visszaéléseket – közölte.

Forrás: **MTI, NAV**

http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/NAV_tuzifa_kereskedelem_ellenorzes

Tagság érvényesítés

Az Országos Erdészeti Egyesületben fennálló tagságot 2012-től tagsági kártya igazolja.

A 2016. évi tagdíját rendezett, befizetett tagság részére, a kártya érvényesítése az évszámot tartalmazó hologramos matricával történik, amit itt találnak meg a Lapokba beragasztva.

Kérjük a tagokat, hogy a matricát vegyék le a vignettáról és ragasszák fel tagsági kártyájukra!

Az OEE-kártya tulajdonosa egyre több kedvezményt vehet igénybe a különböző vásárlási lehetőségektől kezdve a városi szállásokig. Az aktuálisan elérhető kedvezmények listája a www.oee.hu oldalon olvasható, évente egy alkalommal az Erdészeti Lapok is közli.

A tagsági kártyával kapcsolatos bármely kérdésben felvilágosítás kérhető az Egyesület titkárságán (titkarsag@oee.hu, 06 1 201 6293) vagy a helyi csoportok titkárainál.

A matricát itt találja

Tavasszal mindannyian beindulunk. Izzítsa be fűrésztét is!

A tavasz a megújulás időszaka, és a tomboló szenvedélyeké. Féktelen fűrészelésre vágyik, de aggódik, hogy a kedvenc szerszáma berozsdásodott? Válasszon körültekintően, és a legextrémebb szituációban is biztonságban érezheti magát.

A STIHL bivalyerős, környezetbarát 2-MIX motorral szerelt fűrésze az Ön számára. Extrém igénybevételre tervezték, optimális teljesítmény-súly aránnyal bír, és a kellemetlen vibrációkat is elnyeli. Stabil, könnyen kezelhető és megbízható. Élmény vele a munka.

STIHL. Nemzedékekre tervezve

STIHL MS 170 motorfűrész

STIHL FS 38 szegélynyíró

ANDREAS STIHL KFT.
2051 Biatorbágy-Budapark, Paul Hartmann u. 4.
Telefon: (+36-23) 418-054

További termékek: stihlnemzedek.hu

Részletek, tartozékok: stihl.hu

STIHL®